

A Mac OS X operációs rendszer

Komló Csaba

MÉDLAINFORMATIKAI KIADVÁNYOK

A Mac OS X operációs rendszer

Komló Csaba

Eger, 2013

Korszerű információtechnológiai szakok magyarországi adaptációja

TÁMOP-4.1.2-A/1-11/1-2011-0021

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszeceniyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Lektorálta:

Nyugat-magyarországi Egyetem Regionális Pedagógiai Szolgáltató és
Kutató Központ

Felelős kiadó: dr. Kis-Tóth Lajos

Készült: az Eszterházy Károly Főiskola nyomdájában, Egerben

Vezető: Kérészy László

Műszaki szerkesztő: Nagy Sándorné

Tartalom

1.	Bevezetés	11
1.1.	Célkitűzések, kompetenciák a tantárgy teljesítésének feltételei....	11
1.1.1.	Célkitűzés.....	11
1.1.2.	Kompetenciák.....	11
1.1.3.	A tantárgy teljesítésének feltételei	11
1.2.	A kurzus tartalma	12
2.	A Mac OS X operációs rendszer	15
2.1.	Célkitűzések és kompetenciák	15
2.2.	Tananyag	15
1.1.4.	2.2.1. Az Apple számítógépek.....	15
1.1.5.	2.2.2. Asztali Apple számítógépek:	16
1.1.6.	2.2.3. Hordozható Apple számítógépek:	18
1.1.7.	2.2.4. Az OS X.....	19
1.1.8.	2.2.5. A LION operációs rendszer	19
1.1.9.	2.2.6. Ablakok	20
1.1.10.	2.2.7. Kijelentkezés az operációs rendszerből.....	21
1.1.11.	2.2.8. A számítógép kikapcsolása és újraindítása.....	21
1.1.12.	2.2.9. A számítógép elaltatása.....	22
2.3.	Összefoglalás, kérdések.....	23
1.1.13.	2.3.1. Összefoglalás	23
1.1.14.	2.3.2. Önellenőrző kérdések.....	23
3.	Az OS X testreszabása	25
3.1.	Célkitűzések és kompetenciák	25
3.2.	Tananyag	25
1.1.15.	3.2.1. A rendszerbeállítások	26
1.1.16.	3.2.2. Bluetooth.....	27
1.1.17.	3.2.3. CD és DVD	28
1.1.18.	3.2.4. Dátum és idő.....	29
1.1.19.	3.2.5. Asztal és képernyőkímélő	30
1.1.20.	3.2.6. Kijelzők.....	32
1.1.21.	3.2.7. Energiatakarékosság.....	34
1.1.22.	3.2.8. Általános	35
1.1.23.	3.2.9. iCloud.....	36

1.1.24. 3.2.10. Billentyűzet.....	37
1.1.25. 3.2.11. Nyelv és szöveg.....	38
1.1.26. 3.2.12. Mail, kontaktok és naptárak.....	39
1.1.27. 3.2.13. Egér.....	39
1.1.28. 3.2.14. Szoftverfrissítés	40
1.1.29. 3.2.15. Hang	41
1.1.30. 3.2.16. Univerzális hozzáférés	43
1.1.31. 3.2.17. A látás panel	43
1.1.32. 3.2.18. A Hallás panel	44
1.1.33. 3.2.19. Billentyűzet beállítások	45
1.1.34. 3.2.20. Egérbeállítások	47
3.3. Összefoglalás, kérdések	49
1.1.35. 3.3.1. Összefoglalás	49
1.1.36. 3.3.2. Önellenőrző kérdések.....	49
4. Navigáció és fájlkezelés az OS X operációs rendszerben	51
4.1. Célkitűzések és kompetenciák.....	51
4.2. Tananyag.....	51
1.1.37. 4.2.1. Az Íróasztal	51
1.1.38. 4.2.3. A Saját könyvtár.....	52
1.1.39. 4.2.4. Az OS X mappastruktúrája.....	53
1.1.40. 4.2.5. A Saját mappa tartalma.....	54
1.1.41. 4.2.6. A Finder	54
1.1.42. 4.2.7. Az Oldalsáv szimbólumai	56
1.1.43. 4.2.8. Az Eszközsor használata	57
1.1.44. 4.2.9. A Nézet típusok	58
1.1.45. 4.2.10. Ikon nézet	58
1.1.46. 4.2.11. Lista nézet.....	59
1.1.47. 4.2.12. Oszlop nézet	60
1.1.48. 4.2.13. Cover Flow nézet	61
1.1.49. 4.2.14. Keresés a Finderben	62
4.3. Összefoglalás, kérdések	63
1.1.50. 4.3.1. Összefoglalás	63
1.1.51. 4.3.2. Önellenőrző kérdések.....	63
5. A Dock és a Spotlight.....	65
5.1. Célkitűzések és kompetenciák.....	65
5.2. Tananyag.....	65
1.1.52. 5.2.1. A Dock.....	65

1.1.53. 5.2.2. A Dock beállításai.....	66
1.1.54. 5.2.3. A Launchpad	67
1.1.55. 5.2.4. A Dashboard	68
1.1.56. 5.2.5. MissionControl.....	68
5.2.6. A MissionControl működése	69
5.2.7. A Spotlight	70
5.3. Összefoglalás, kérdések.....	71
5.3.1. Összefoglalás	71
5.3.2. Önellenőrző kérdések.....	71
6. Adatbiztonság és adatmentés.....	73
6.1. Célkitűzések és kompetenciák	73
6.2. Tananyag	73
6.2.1. A kibertér árnyoldala	73
6.2.2. A szoftverfrissítés	74
6.2.3. Az Apple szoftverek frissítése	74
6.2.4. Nem Apple alkalmazások frissítése	74
6.2.5. A Mac védelme	75
6.2.6. Biztonság és adatvédelem	75
6.2.7. A Tűzfal	78
6.2.8. Vírusok.....	80
6.2.9. Adattitkosítás	80
6.2.10. Biztonsági mentés	82
6.2.11. A Time Machine elindítása	83
6.2.12. A Time Machine beállításai	84
6.3. Összefoglalás, kérdések.....	84
6.3.1. Összefoglalás	84
6.3.2. Önellenőrző kérdések.....	85
7. Hálózatok és csoportmunka	87
7.1. Célkitűzések és kompetenciák	87
7.2. Tananyag	87
7.2.1. Kapcsolódás az internethez.....	87
7.2.2. Az otthoni hálózat	88
7.2.3. A hálózat automatikus beállítása	88
7.2.4. A vezeték nélküli hálózat kézi beállítása	88
7.2.5. A vezetékes hálózat kézi beállítása	90
7.2.6. Kapcsolódás FireWire kábelén keresztül.....	91
7.2.7. Fájlmegosztás AirDrop segítségével	91

7.2.8. Fájlmegosztás a Nyilvános mappa segítségével.....	93
7.2.9. Mappák megosztása.....	93
7.2.10. Megosztott mappák	93
7.2.11. Felhasználók.....	94
7.3. Összefoglalás, kérdések	94
7.2.1. Összefoglalás.....	94
7.3.2. Önellenőrző kérdések	94
8. A nyomtatás beállításai	97
8.1. Célkitűzések és kompetenciák.....	97
8.2. Tananyag.....	97
8.2.1. A nyomtató összekapcsolása a számítógéppel	97
8.2.2. A nyomtató csatlakoztatása közvetlenül a számítógéphez.....	97
8.2.3. A nyomtató csatlakoztatása a hálózathoz	98
8.2.4. A nyomtató közvetlen csatlakoztatása hálózati eszközökkel...98	
8.2.5. A nyomtató telepítése.....	98
8.2.6. A nyomtató megosztása.....	99
8.2.7. Hálózati nyomtatók telepítése	99
8.2.8. Nyomtatás.....	100
8.2.9. A nyomtatás beállításai	100
8.2.10. A nyomtatási folyamat	100
8.3. Összefoglalás, kérdések	101
8.3.1. Összefoglalás	101
8.3.2. Önellenőrző kérdések	101
9. Az OS X alkalmazások	103
9.1. Célkitűzések és kompetenciák.....	103
9.2. Tananyag.....	103
9.2.1. Az OS X alkalmazások	105
9.2.2. Számológép	105
9.2.3. FaceTime	107
9.2.4. FaceTime videohívások	107
9.2.5. Kijelentkezés a FaceTime-ból.	108
9.2.6. GarageBand.....	108
9.2.7. iCal.....	109
9.2.8. Új esemény létrehozása	109
9.2.9. Emlékeztetők létrehozása	110
1.1.57. Az iTunes	111
9.2.10. Az Automator	116

9.2.11. A műveletek.....	116
9.2.12. A munkafolyamatok bemutatása	117
9.2.13. Művelet választása	118
9.2.14. Munkafolyamat felépítése	118
9.2.15. Műveletekkel kapcsolatos információk lekérdezése.....	119
9.2.16. Munkafolyamat futtatása.....	120
9.2.17. Munkafolyamat mentése	120
9.2.18. Munkafolyamat-típus kiválasztása	120
9.2.19. A Quick Time Player.....	121
9.2.20. Mozgóképek megjelenítése	122
9.2.21. Mozgókép feliratozásának megtekintése.....	122
9.2.22. Mozgókép hangsávjainak kiválasztása	122
9.2.22. Mozgókép felvétele	123
9.2.23. Képernyőfelvétel rögzítése.....	123
9.2.24. Mozgókép szerkesztése.....	124
9.2.25. Teljes mozgókép hozzáadása az aktuális mozgóképhez	124
9.2.26. Mozgókép vagy mozgóképklipl lerövidítése	125
9.2.27. Mozgóképek exportálása internetre	125
9.2.28. Mozgókép exportálása más formátumban	126
9.2.29. Mozgóképek megosztása másokkal	127
9.2.30. Quick Time Player billentyűkódok.....	128
9.3. Összefoglalás, kérdések	130
9.3.1. Összefoglalás	130
9.3.2. Önellenőrző kérdések.....	131
10. A terminál használata.....	133
10.1. Célkitűzések és kompetenciák	133
10.2. Tananyag	133
10.2.1. A Unix	133
10.2.2. A Terminál	134
10.2.3. Navigáció aUnixban	135
10.2.4. Print WorkingDirectory	135
10.2.5. List	135
10.2.6. ChangeDirectory.....	135
10.2.7. Copy.....	135
10.2.8. Move.....	136
10.2.9. MakeDirectory.....	136
10.2.10. Remove.....	136
10.2.11. UNIX jogosultságok.....	136
10.2.12. Unix-jogosultságok beállítása	137

10.2.13. Unix Súgó.....	138
10.2.14. A Terminal ablakok megjelenésének módosítása.....	138
10.2.15. A szöveg megjelenésének módosítása.....	139
10.2.16. A leghasznosabb Terminál parancsok.....	139
10.3. Összefoglalás, kérdések	143
10.3.1. Összefoglalás.....	143
10.3.2. Önellenőrző kérdések	143
11. Az OS X Lion telepítése	145
11.1. Célkitűzések és kompetenciák.....	145
11.2. Tananyag.....	145
11.2.1. Az OS X telepítése	145
11.2.2. A telepítés feltételei.....	145
11.2.3. Szoftveres feltételek.....	146
11.2.4. Megfontolandó lépések	146
11.2.5. Az operációs rendszer telepítése	147
11.2.6. Telepítés üres merevlemezre.....	147
11.2.6. A Mac OS X újratelepítése.....	148
11.2.6. A Mac OS X törlése és újratelepítése	148
11.3. Összefoglalás, kérdések	150
11.3.1. Összefoglalás.....	150
11.3.2. Önellenőrző kérdések	150
12. Összefoglalás	151
12.1. Tartalmi összefoglalás	151
13. Kiegészítés.....	155
13.1. Ábrajegyzék.....	155

1. BEVEZETÉS

1.1. CÉLKITÚZÉSEK, KOMPETENCIÁK A TANTÁRGY TELJESÍTÉSÉNEK FELTÉTELEI

1.1.1. Célkitűzés

A hallgató rendelkezzen olyan ismeretekkel az OS X operációs rendszerről, amelyek lehetővé teszik annak hatékony alkalmazását. Ismerje az operációs rendszer fogalmát, feladatait. Legyen képes az operációs rendszer felhasználói interfészének testreszabására. Legyen tisztában az ablakkezelés, a fájlkezelés és -keresés legfontosabb tudnivalóival. Ismerje a felhasználói fiókok létrehozásának módját, rendelkezzen ismeretekkel a fájlok felhasználók közötti megosztásának mikéntjével. Ismerje meg az adatmentés lehetőségeit. Legyen képes vezeték nélküli hálózatokhoz kapcsolódni, tudja használni az operációs rendszer böngészőjét. Rendelkezzen ismeretekkel az operációs rendszer hálózati beállításairól, legyen képes képernyő-, nyomtató- és fájlmegosztásra. Tudjon nyomtatót telepíteni, legyen tisztában a nyomtatás lépéseivel. Ismerje a rendszerbeállítások módosításának lehetőségeit. Rendelkezzen ismeretekkel a Mac OS X alkalmazásainak használatával. Legyen tisztában a terminál ablak használatának alapjaival.

1.1.2. Kompetenciák

- A Mac OS X operációs rendszer hatékony alkalmazása
- Az operációs rendszer felhasználói interfészének testreszabására
- A Mac OS X operációs rendszer beállításainak módosítása
- Felhasználói fiókok létrehozása
- Adatok biztonságos archiválása
- Nyomtató és fájlok megosztása

1.1.3. A tantárgy teljesítésének feltételei

Az elméleti ismereteket magába foglaló feladatlap eredményes kitöltése.

Gyakorlati feladat és a tudásellenőrző gyakorlati feladatsor legalább 60%-os megoldása.

1.2. A KURZUS TARTALMA

A második lecke célja, hogy a hallgató rendelkezzen az OS X operációs rendszer és az Apple számítógépek használatának megkezdéséhez szükséges alapvető ismeretekkel. Ennek során a hallgatók megismerik az Apple számítógépek közül az asztali és a hordozható típusokat, ismereteket szereznek az OS X operációs rendszerről, megvizsgálják az ablakok megjelenését az operációs rendszerben és elsajátítják a kijelentkezést, a számítógép kikapcsolását, újraindítását és a számítógép elaltatását.

A harmadik leckében az OS X testreszabásával foglalkozunk, amit a rendszerbeállításokon keresztül tehetünk meg. Ennek során megismerkedünk a rendszerbeállítások közül a legfontosabb elemekkel:

- Bluetooth
- CD és DVD
- Dátum és idő
- Asztal és képernyőkímélő
- Kijelzők
- Energiatakarékosság
- Általános
- iCloud
- Billentyűzet
- Nyelv és szöveg
- Mail, kontaktok és naptárak
- Egér
- Szoftverfrissítés
- Hang
- Univerzális hozzáférés

A negyedik lecke célja, hogy megismertesse a hallgatókat a navigáció és a fájlkezelés legfontosabb tudnivalóival. Ennek során a hallgatók ismereteket szereznek a Saját könyvtár tartalmáról és az OS X mappastruktúrájáról. A lecke második részében a hallgatók ismereteket szereznek a Finder alkalmazásról, megvizsgálják az Oldalsáv szimbólumait, elsajátítják az Eszközsor használatát. Megismerik a nézetípusokat, különbséget tudnak tenni az Ikon nézet, Lista nézet, Oszlop nézet és a Cover Flow nézet között. A lecke végén megvizsgáljuk, hogyan lehet keresni a Finderben.

Az ötödik fejezet célja, hogy megismertesse a hallgatókat a Dock és a Spotlight jellemzőinek alapvető ismereteivel. Ennek során szót ejtünk a Dock beállításairól, a

Launchpad szerepéről, a Dashboard funkciójáról és a MissionControll működéséről. A lecke végén a Spotlight használatával ismerkedünk meg.

A hatodik leckében az adataink biztonságáról lesz szó. Vizsgálódásaink során szót ejtünk a kibertér árnyoldalairól és arról, hogyan védekezhetünk a gépünket érő támadások ellen. Szó lesz a szoftverfrissítés fontosságáról és módjáról, a tűzfal beállításairól, a vírusokról, az adattitkosításról, a biztonsági mentések készítéséről és ezzel kapcsolatosan a Time Machine elindításáról és beállításairól.

A hetedik fejezet célja, hogy megismertesse a hallgatókat a hálózati beállítások és a csoportmunkához szükséges fájl- és mappamegosztás alapjaival. Ennek során beszélünk az internetre való kapcsolódás lehetőségeiről, az otthoni hálózatról, és a vezeték nélküli hálózat automatikus és kézi beállításairól. A lecke második felében szót ejtünk a fájl-megosztás lehetőségeiről, szó lesz az AirDrop, a Nyilvános mappa és tetszőleges mappák megosztásának beállításairól és a felhasználók jogosultságairól.

A nyolcadik fejezet célja, hogy megismertesse a hallgatókat a Mac OS X operációs rendszer alatti nyomtatás legfontosabb jellemzőivel. A lecke során szót ejtünk a nyomtató közvetlen és hálózaton keresztüli csatlakoztatási lehetőségeiről, a nyomtató telepítésének tudnivalóiról, a nyomtató megosztásáról, a hálózati nyomtatók jellemzőiről. A lecke második részében megvizsgáljuk a nyomtatási folyamat jellemzőit és beállítási lehetőségeit.

A kilencedik lecke célja, hogy megismertesse a hallgatókat az OS X alkalmazások legfontosabb jellemzőivel. Ennek során a hallgatók betekintést nyernek a Számológép, a Szótár használatának alapjaiba. Megismerkednek a FaceTime program funkciójával, a videohívások kezdeményezésének lehetőségeivel és a programból való kijelentkezés módjával.

A lecke során a hallgatók megismerik a GarageBand használatának alapjait, elsajátítják az iCal programban az események és emlékeztetők létrehozásának tudnivalóit.

A lecke második felében a hallgatók megvizsgálják az Automator használatának lehetőségeit, megismerkednek a műveletek és a munkafolyamatok fogalmával és ez utóbbi felépítésével. Elsajátítják a munkafolyamat futtatásának és mentésének tudnivalóit. A lecke utolsó részében a hallgatók a Quick Time Player használatát sajátítják el, melynek során az alábbi témaköröket érintik:

- Mozgóképek megjelenítése,
- Mozgóképfeliratozásának megtekintése,
- Mozgóképfeliratozás hangszórójának kiválasztása,
- Mozgóképfelvétel,
- Képernyőfelvétel rögzítése,

- Mozgókép szerkesztése,
- Teljes mozgókép hozzáadása az aktuális mozgóképhez,
- Mozgókép vagy mozgóképklipl lerövidítése,
- Mozgóképek exportálása internetre,
- Mozgókép exportálása más formátumban,
- Mozgóképek megosztása másokkal.

A tízedik lecke célja, hogy megismertesse a hallgatókat a Terminál használatával. Ennek során a hallgatók betekintést nyernek a Unix operációs rendszer és a Mac OS X kapcsolatába, megismerkednek a navigáció lehetőségével, a fájlok és mappák listázásával, a másolás, az átmozgatás, a könyvtárlétrehozás és a törlés parancsaival. A lecke második felében a hallgatók ismeretet szereznek a Unix jogosultságok és a Unix súgójának használatáról. A lecke végén a Terminál ablak beállítási lehetőségeit vizsgáljuk meg.

A tizenegyedik lecke célja, hogy megismertesse a hallgatókat az OS X Lion operációs rendszer telepítésének alapvető tudnivalóival. Ennek során a hallgatók megvizsgálják az operációs rendszer telepítésének hardver- és szoftverfeltételeit, majd megismerkednek az operációs rendszer telepítésének folyamatával.

2. A MAC OS X OPERÁCIÓS RENDSZER

2.1. CÉLKITŰZÉSEK ÉS KOMPETENCIÁK

A második lecke célja, hogy a hallgató rendelkezzen az OS X operációs rendszer és az Apple számítógépek használatának megkezdéséhez szükséges legalapvetőbb ismeretekkel. Ennek során a hallgatók megismerik az Apple számítógépek közül az asztali és a hordozható típusokat, ismereteket szereznek az OS X operációs rendszerről, megvizsgálják az ablakok megjelenését az operációs rendszerben és elsajátítják a kijelentkezést, a számítógép kikapcsolását, újraindítását és a számítógép elaltatását.

2.2. TANANYAG

Az Apple számítógépek

Asztali Apple számítógépek:

Hordozható Apple számítógépek:

Az OS X

A LION operációs rendszer

Ablakok

Kijelentkezés az operációs rendszerből

A számítógép kikapcsolása és újraindítása

A számítógép elaltatása

1.1.4. 2.2.1. Az Apple számítógépek

A Mac OS X operációs rendszer az 1976-ban alapított, Apple által gyártott számítógépeken futtatható. Az Apple cég (korábbi elnevezése Apple Computer Inc.) egy amerikai multinacionális vállalat, amely információ- és kommunikáció-technológiai eszközök és szoftverek tervezésével és gyártásával foglalkozik. Legismertebb termékei közé tartozik a Macintosh számítógép, az iPhone és az iPad.

A Mac OS X operációs rendszer jelenleg az alábbi asztali, illetve hordozható Macintosh számítógépeken található meg:

1.1.5. 2.2.2. Asztali Apple számítógépek:

MacMini

A Mac Mini az egyik legkisebb asztali számítógép, mini-ITX (17cm × 17cm) alaplagra épül, és az alaplapot és az optikai meghajtót is tartalmazó ház mérete sem haladja meg a 20 centiméter szélességet illetve a 4cm magasságot és a súlya is alig több, mint egy kilogramm.

A kevesebb mint 90 wattot fogyasztó számítógépet billentyűzet, egér és monitor nélkül vásárolhatjuk meg mivel elsődleges célközönsége azok a más operációs rendszert és számítógépet használók, akik már egyébként is rendelkeznek ezekkel az eszközökkel.

1. ábra: Mac Mini asztali számítógép

A Mac Mini központi egysége rendszerint Core i5 vagy Core i7 processzor, háttértárának kapacitása 500GB, 2–8 GB RAM memóriával rendelkezik, és többek között WiFi-, Bluetooth-, illetve Firewire-kapcsolatra is képes.

iMac

Az iMac az úgynevezett „all-in-one” asztali számítógépek családjába tartozik, ami azt jelenti, hogy a gépház és a monitor ugyanabban az alumínium házban kap helyet. Jelenleg ez az Apple legszéleskörűbben felhasználható asztali számítógépe, amely 21,5”-os illetve 27”-os méretben áll rendelkezésre.

2. ábra: iMac asztali számítógép

A számítógépet billentyűzettel és egérrel hozzák forgalomba. Az óránként 200–300W energiát fogyasztó iMac központi egysége rendszerint Core i3 vagy Core i5 processzor, háttértárának kapacitása 500GB és 2TB között van, 4–16 GB RAM memóriával rendelkezik, és többek között WiFi-, Bluetooth-, Ethernet- illetve Firewire-kapcsolatra is képes.

MacPro

A MacPro az Apple legnagyobb teljesítményű asztali gépe. A Xeon processzorra épített architektúra lehetővé teszi akár 12 processzormag egy gépen belüli integrációját (2 db egyenként 6 magos Xeon processzorral), 64GB RAM és akár 4×2 TB tárolókapacitás alkalmazását.

3. ábra: MacPro asztali számítógép

1.1.6. 2.2.3. Hordozható Apple számítógépek:

MacBook Pro

Az egyetlen alumíniumtömbből kimart MacBook Pro a hordozható számítógépek között kifejezetten nagy teljesítményűnek mondható számítógép. Jelenleg két változatban, 13" illetve 15" képernyőátmérővel kaphatók (a korábbi változat elérhető volt 17"-os méretben is).

4. ábra: MacBook Pro hordozható számítógép

A MacBook Pro központi egysége rendszerint Core i7 processzor, SSD-háttértárának kapacitása 256–768GB között van, 8–16 GB nem cserélhető RAM-memóriával rendelkezik, és többek között WiFi-, Bluetooth-, Ethernet-, SDXC-, HDMI- illetve Firewire-kapcsolatra is képes.

MacBook Air

A MacBookAir az ultrahordozható számítógépek családjába tartozik. Jelenleg két változatban, 11,6" illetve 13,3" képernyőátmérővel kapható.

5. ábra: MacBook Air hordozható számítógép

A MacBook Pro központi egysége rendszerint Core i7 vagy i5 processzor, SSD háttértárának kapacitása 64–512 GB között van, 4–8 GB RAM-memóriával rendelkezik, és többek között WiFi-, Bluetooth-, SD-kapcsolatra is képes.

1.1.7. 2.2.4. Az OS X

A 2001 óta létező és korábban Mac OS X néven futó operációs rendszert Macintosh számítógépekre tervezték és 2002 óta a számítógépre előre telepítve kerül forgalomba, de természetesen önállóan is megvásárolható. Az OS X operációs rendszert a Windows operációs rendszerrel való versengés hívta életre, és anélkül, hogy a részletekbe mélyen belemennénk, meg kell említenünk, hogy az OS X Unix implementációk (FreeBSD, NetBSD) alapjaira épül. Az évek során számos kiadás jelent meg és mindegyiket valamilyen ragadozó nagymacs-káról nevezték el. Az elnevezések lefordítása nem egyszerű, mert Európában és Amerikában más-más jelentéssel bírnak az elnevezések (pl. a legfrissebb operációs rendszer, a Mountain Lion Pumát jelent, de a 2001-es OS elnevezése is Puma volt). Az OS X eddig kiadott változatai:

- OS X 10.0 Cheetah 2001.
- OS X 10.1 Puma 2001
- OS X 10.2 Jaguar 2002
- OS X 10.3 Panther 2003
- OS X 10.4 Tiger 2005
- OS X 10.5 Leopard 2007
- OS X 10.6 SnowLeopard 2009
- OS X 10.7 Lion 2011
- OS X 10.8 Mountain Lion 2012

1.1.8. 2.2.5. A LION operációs rendszer

A könnyen kezelhető Macintosh operációs rendszer 10.7-es változatát röviden csak OS X Lion-nek nevezzük. Természetesen ahhoz, hogy az operációs rendszer elinduljon, be kell kapcsolnunk a gépet. Ha iMac számítógéppel dolgozunk, akkor az egyetlen alumínium tömbből kimart számítógép és monitor együttesének hátsó oldalán, a bal oldalon kell keresnünk a kapcsolót, ha MacBook vagy MacBook Pro-t használunk, akkor a jobb felső sarokban találjuk meg. Ha először indítottuk el az operációs rendszert, akkor az úgynevezett Assistant segít nekünk elvégezni a használathoz szükséges beállításokat, amelyet az operációs rendszer megjegyez, így csak egyszer kell elvégeznünk a beállí-

tásokat. Ekkor kell elvégeznünk a felhasználónév és a jelszó beállítását is, amelyekről a későbbiekben majd részletesen lesz szó.

Ha az operációs rendszert nem először futtatjuk, akkor iskolai környezetben rendszerint a rendszergazda által beállított felhasználónév és jelszó együttesének megadása után kezdhetjük csak az operációs rendszer használatát.

A sikeres belépés után az OS X két legszembevetőbb elemét, az asztalt és a Dock-ot tekinthetjük meg. A Dock rendszerint a képernyő alján található keskeny sáv, amely balról jobbra haladva a programokat, mappákat, dokumentumokat és a kukát tartalmazza.

1.1.9. 2.2.6. Ablakok

A Lion operációs rendszer ablakokban jeleníti meg szinte az összes elemet, legyen szó programokról, dokumentumokról, mappákról stb. Szerencsére ezek az ablakok hasonlóan épülnek fel és mindegyiken megtalálhatók az alábbi elemek:

Bezáró gomb: A bal felső sarokban található piros színű gomb szolgál az ablakok bezárása. Ha az ablakban egy dokumentumon dolgoztunk, akkor az ablak bezárása előtt a program rákérdez arra, hogy kívánjuk-e menteni a dokumentumot.

Ha programablakot zárunk be, akkor más operációs rendszerekkel ellentétben nem lépünk ki a programból, csupán az aktuális ablakot zártjuk be.

Minimalizáló gomb: A bal felső sarokban található sárga színű gombra klikkelve az ablak nem záródik be, csak ideiglenesen összezsugorodik és a Dockterületére kerül.

Zoom gomb: A bal felső sarokban található zöld színű gombra klikkelve az ablak mérete akkorára nő, hogy minden tartalmi eleme láthatóvá váljon, vagy a lehető legnagyobb méretűre változik. Ha ismét a zöld gombra klikkelünk, akkor az ablak a korábbi méretét veszi fel.

Címsor: Az ablak felső részén középen olvashatjuk az aktuális ablak nevét, pl. ha egy weboldalt böngészünk, itt olvashatjuk a weboldal nevét, ha egy dokumentumot tekintünk meg, akkor a dokumentum fájlnevét találjuk itt, ha pedig egy mappa tartalmát tallózzuk, akkor a mappa neve látható a címsorban.

Eszköztárak: a legtöbb ablakban a címsor alatt található az eszköztárat. Az eszköztár grafikus szimbólumokból áll, amelyekre klikkelve különféle parancsok kerülnek végrehajtásra.

Átméretező fogófülek: más operációs rendszerekhez hasonlóan az OS X ablakainak a mérete is megváltoztatható: ablakok sarkaihoz közelítve a kurzort a kurzor alakja megváltozik, ilyenkor a bal gomb lenyomásával és nyomva tartásával lehetőségünk nyílik a kívánt méret beállítására.

Görgetősáv: ha egy ablak tartalma nem jeleníthető meg egyszerre, akkor a jobb oldalon és/vagy lent megjelenik a görgetősáv, amelyeket függőlegesen illetve vízszintesen mozgatva a nem látható elemek is megjelenítésre kerülnek az ablakban.

1.1.10. 2.2.7. Kijelentkezés az operációs rendszerből

Ha olyan Macintosh számítógépen dolgozunk, amelyet többen is használnak, akkor a munka befejezésével jelentkezzünk ki az operációs rendszerből. A kijelentkezéshez az Alma menü (bal felső sarok) alma szimbólumára klikkelve válasszuk ki a Kijelentkezés menüpontot. Ha sokat használjuk a számítógépet, érdemes megfontolni a legfontosabb billentyűkombinációk használatának elsajátítását, amivel sok időt takaríthatunk meg. A kijelentkezés billentyűkombinációja: Shift-Command-Q.

1.1.11. 2.2.8. A számítógép kikapcsolása és újraindítása

Ha befejeztük a munkát és napokig nem akarunk a számítógéppel dolgozni, vagy a hordozható számítógépünket hosszabb útra visszük, érdemes kikapcsolni az eszközt. Ehhez válasszuk ki az Alma menü Kikapcsolás menüpontját, majd erősítsük meg a parancsot a felugró párbeszédablakban. Ha lenyomjuk az Option billentyűt a Kikapcsolás menüpontra klikkelés közben, akkor a párbeszédablak nem jelenik meg.

6. ábra: Az Alma menü menüpontjai

A kikapcsolás billentyűkombinációjánál a Control-Option-Command billentyűhármas mellett nyomjuk le az optikai meghajtó kiadógombját is.

Ha újraindítani akarjuk a számítógépet, akkor válasszuk ki az Alma menü Újraindítás menüpontját, vagy az Option-Command billentyűk lenyomása mellett nyomjuk le az optikai meghajtó kiadógombját is.

1.1.12. 2.2.9. A számítógép elaltatása

A számítógép kikapcsolása az energiafelhasználás szempontjából kíméli a pénztárcánkat és frissítések telepítése után elkerülhetetlen, ugyanakkor meglehetősen lassúnak tűnik a folyamat, amíg a gép elindul, ha sürgősen szeretnénk egy munkát elvégezni a gépen. Éppen ezért, ha egy napon belül újra használni fogjuk a számítógépet, válasszuk a kikapcsolás helyett az elalvás opciót. Alvó állapotban a számítógép nagyon kevés energiát fogyaszt, és minden megnyitott programunk és dokumentumunk olyan állapotban marad, ahogyan hagytuk. Egy tetszőleges billentyű lenyomásával, vagy az egérrel klikkeléssel 1-2 másodpercen belül a gépünk „felébred”, és onnan folytathatjuk a munkát, ahol abbahagytuk.

A számítógép elaltatásához válasszuk az Alma menü Elalvás menüpontját. Az elalvás billentyűkombinációjánál az Option-Command billentyűk mellett nyomjuk le az optikai meghajtó kiadógombját is. Asztali számítógépeknél a bekapcsológomb rövid megnyomásával is alvó állapotba kerül a gép. Hordozható számítógépeknél a bekapcsológomb rövid megnyomása egy párbeszédablakot jelenít meg, ahol választhatunk az alvó állapot, a kikapcsolás és az újraindítás között. Asztali számítógépeknél ezt a párbeszédablakot előhívhatjuk, ha a Command billentyű lenyomása mellett lenyomjuk az optikai meghajtó kiadógombját is.

2.3. ÖSSZEFOGLALÁS, KÉRDÉSEK

1.1.13. 2.3.1. Összefoglalás

A második lecke célja az volt, hogy a hallgató rendelkezzen az OS X operációs rendszer és az Apple számítógépek használatának megkezdéséhez szükséges legalapvetőbb ismeretekkel. Ennek során a hallgatók megismerték az Apple számítógépek közül az asztali és a hordozható típusokat, ismereteket szereztek az OS X operációs rendszerről, megvizsgálták az ablakok megjelenését az operációs rendszerben és elsajátították a kijelentkezést, a számítógép kikapcsolását, újraindítását és a számítógép elaltatását.

1.1.14. 2.3.2. Önellenőrző kérdések

- Ismertesse az asztali Apple számítógépek típusait!
- Ismertesse a hordozható Apple számítógépek típusait!
- Mit tud az OS X operációs rendszerről?
- Hogyan kell kijelentkezni az operációs rendszerből?
- Hogyan kell a számítógépet kikapcsolni?
- Hogyan kell a számítógépet elaltatni?

3. AZ OS X TESTRESZABÁSA

3.1. CÉLKITŰZÉSEK ÉS KOMPETENCIÁK

A harmadik leckében az OS X testreszabásával foglalkozunk, amit a rendszerbeállításokon keresztül tehetünk meg. Ennek során megismerkedünk a rendszerbeállítások közül a legfontosabb elemekkel:

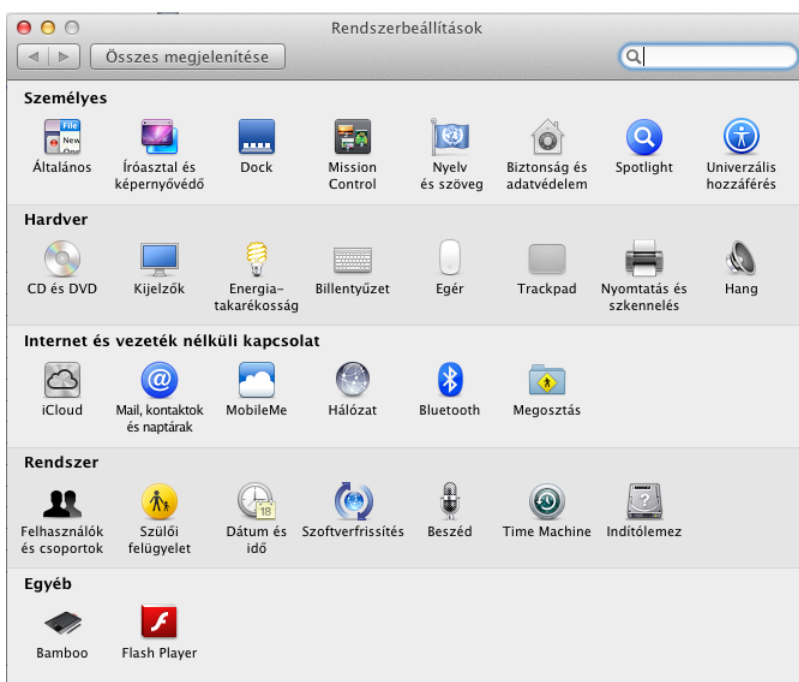
- Bluetooth
- CD és DVD
- Dátum és idő
- Asztal és képernyőkímélő
- Kijelzők
- Energiatakarékosság
- Általános
- iCloud
- Billentyűzet
- Nyelv és szöveg
- Mail, kontaktok és naptárak
- Egér
- Szoftverfrissítés
- Hang
- Univerzális hozzáférés

3.2. TANANYAG

- A rendszerbeállítások
- Bluetooth
- CD és DVD
- Dátum és idő
- Asztal és képernyőkímélő
- Kijelzők
- Energiatakarékosság
- Általános

- iCloud
- Billentyűzet
- Nyelv és szöveg
- Mail, kontaktok és naptárak
- Egér
- Szoftverfrissítés
- Hang
- Univerzális hozzáférés

1.1.15. 3.2.1. A rendszerbeállítások

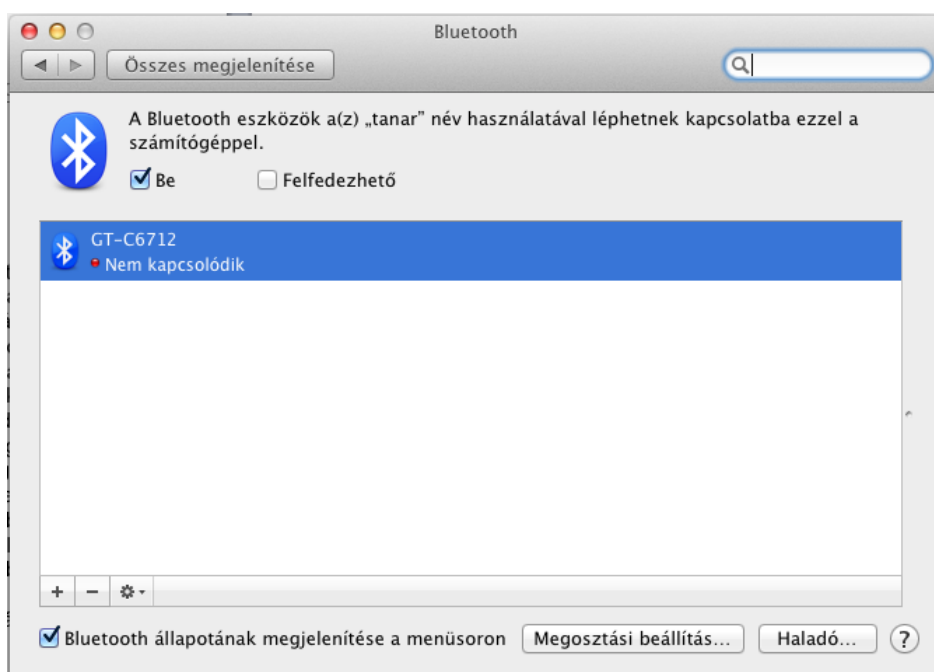
7. ábra: A Mac OS X rendszerbeállítások elemei

Az OS X testreszabását a rendszerbeállítások menüpontban tudjuk elvégezni. A rendszerbeállításokat tartalmazó ablakot legegyszerűbben az Alma menü Beállítások menüpontjában érhetjük el. Fontos megjegyezni, hogy bizonyos beállításokat csak rendszergazdai jogosultságokkal tudunk megváltoztatni. A rendszerbeállítások ablakban csoportosítva láthatjuk a különböző beállítási lehetőségeket (Személyes, Hardver, Internet, Rendszer, Egyéb). Lehetőségünk

van arra is, hogy a kategorizálás helyett ábécé sorrendben jelenítsük meg az összes elemet, ehhez válasszuk a Nézet menü Rendezés ábécérendben menüpontját. Ha nem vagyunk biztosak abban, hogy az általunk beállítani kívánt jellemző hol található, akkor érdemes a rendszerbeállítások ablak jobb felső sarkában, a nagyítóval jelzett keresőmezőbe beírni az elem nevét (pl. hangerő). A továbbiakban sorra vesszük a rendszerbeállítások legfontosabb elemeit, kivéve azokat, amelyeket a későbbiekben részletesen is tárgyalni fogunk.

1.1.16. 3.2.2. Bluetooth

A Bluetooth rövid hatótávolságú, adatcseréhez használt, nyílt, vezeték nélküli szabvány. Alkalmazásával kapcsolatot tudunk létesíteni a számítógépünk és a Bluetooth-on keresztüli kommunikációt támogató eszközök között (billentyűzet, egér, mobiltelefon, fejhallgató stb.), de lehetőségünk kapcsolódni (pl. fájlcsere céljából) Bluetooth segítségével egy másik Mac számítógéphez is.

8. ábra: Bluetooth eszközök listája a rendszerbeállításokban

Ahhoz, hogy csatlakoztatni tudjunk egy Bluetooth eszközt, a párbeszédablak megnyitása után a jelölőnégyzettel először be kell kapcsolnunk a Bluetooth-adatkapcsolatot (Be jelölőnégyzet), majd láthatóvá kell tennünk a számítógépünket a többi bluetoothos eszköz számára (Felfedezhető jelölőnégyzet). A

jelölőnégyzetek alatt láthatjuk azoknak az eszközöknek a listáját, amelyek már létesítettek kapcsolatot a számítógépünkkel.

Új eszközt az Új eszköz beállítása feliratra klikkeléssel adhatunk a listához. Ekkor a számítógépünk megvizsgálja, hogy milyen eszközök érhetőek el a Bluetooth hatókörén belül. Néhány másodperc múlva a képernyő megjelenik az elérhető eszközök listája. Klikkeljünk arra az eszközre, amellyel a kapcsolatot ki szeretnénk építeni. Bizonyos eszközöknél (billentyűzet, mobiltelefon stb.) biztonsági okokból a számítógép képernyőjén megjelenik egy számsor, amelyet 30 másodpercen belül be kell gépelnünk az eszköz billentyűzetén. A számsor sikeres begépelése után a Kész gombra klikkelve megkezdődhet az adatátvitel a két eszköz között és az eszköz bekerül a már „ismert” eszközök listájába.

1.1.17. 3.2.3. CD és DVD

Ebben a menüpontban beállíthatjuk, hogy mi történjen akkor, ha egy CD- vagy DVD-lemezt helyezünk a számítógépbe. A párbeszédablakban ötféle optikai adathordozónál tudjuk beállítani, hogy mi történjen: üres CD-lemez, üres DV-lemez, Zenei CD, Fotó CD, Videó DVD. Mindegyik típusnál ugyanazok a lehetőségek választhatóak a legördülő listából:

Rákérdezés, mi legyen a teendő: A lemez behelyezése után a számítógép megjelenít egy párbeszédablakot, amelyben megkérdezi, hogy mit kívánunk tenni a lemezzel.

9. ábra: A CD és DVD menüpont beállításai a rendszerbeállításokban

Megnyitás adott programmal: A lemez behelyezése után a számítógép a lemez tartalmának megfelelően megnyitja a megfelelő programot, amelyet természetesen meg is változtathatunk.

Szkript futtatása: A lemez behelyezése után a számítógép a kiválasztott AppleScriptet futtatja le (pl. automatikusmentése egy megadott mappának stb.).

Kihagyás: lemez behelyezése után a számítógép nem hajt végre semmilyen műveletet, csak megjeleníti az asztalon a lemez szimbólumát (üres lemez esetén nem jelenik meg a szimbólum).

1.1.18. 3.2.4. Dátum és idő

A Dátum és idő beállítására kattikelve a megjelenő párbeszédablakban három panelből választhatunk: Dátum és idő, Időzóna, Óra. A dátum és idő panel megfelelő beállítása fontos, nemcsak azért, hogy munka közben tudjuk, hogy mennyi a pontos idő, de minden fájl, amit a számítógépen létrehozunk, minden levél, amely a számítógépünkre érkezik, a gép által mutatott idővel kerül elmentésre.

10. ábra: A dátum és idő beállításai a rendszerbeállításokban

Ha a számítógépünk rendelkezik internetkapcsolattal, akkor válasszuk az idő és a dátum automatikus beállítása lehetőséget. Ebben az esetben a számítógépünk egy nagyon pontos, az interneten keresztül elérhető óra segítségével állítja be az időt.

Ha nincs hálózati kapcsolatunk, akkor az idő és a dátum beállításához klikkeljünk arra a számjegyre, amelyet meg szeretnénk változtatni, majd állítsuk be a kívánt értéket a nyilakra klikkelve, vagy a kurzormozgató nyilak leütésével, vagy a billentyűzetről gépeljük be a megfelelő értéket, majd klikkeljünk a mentés gombra.

Az időzóna panel beállítása hasonlóan fontos, mint a dátum és idő beállítása, mert enélkül totális káosz fog uralkodni minden időpecséttel ellátott elem (fájlok, levelek stb.) között, különösen akkor, ha sokat utazunk, és gyakran átlépjük az időzónákat. Ha rendelkezünk internetkapcsolattal, akkor bejelölhetjük az időzóna automatikus beállítása opciót, ekkor a számítógép a hálózat segítségével meghatározza az időzónát, ahol éppen tartózkodunk és meg is jelöli a helyet a világtérképen. Ha nem sikerül megtalálni a helyet automatikusan, akkor ezt a számítógép egy hibaüzenettel jelzi és kézzel kell megtennünk azt.

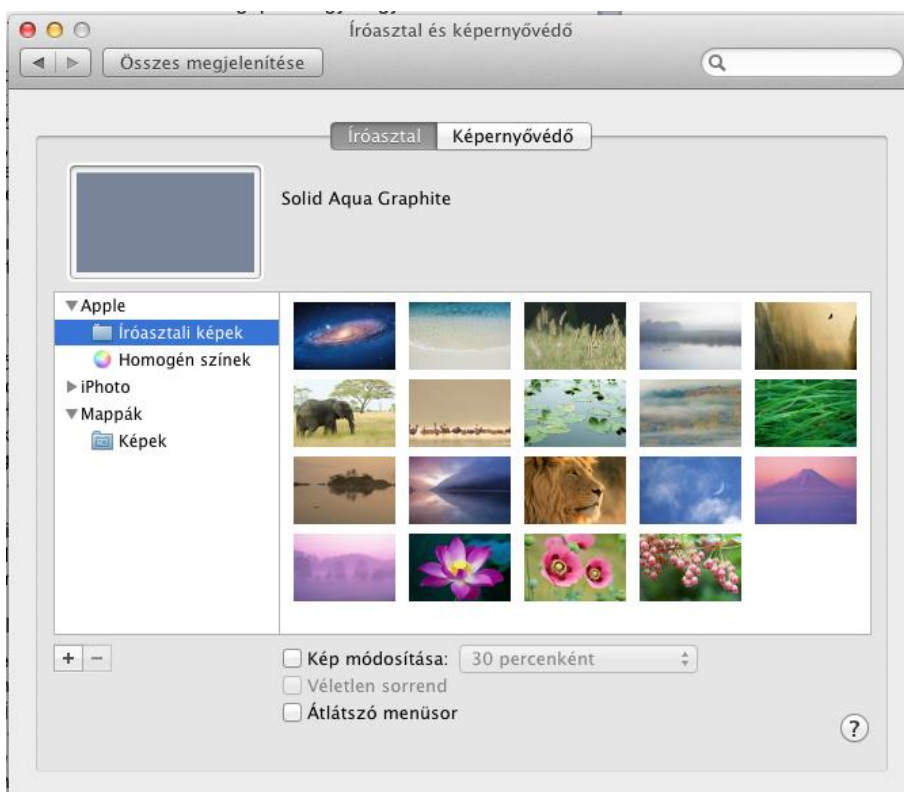
Az óra panelen az asztal jobb felső sarkában látható óra megjelenítését és tulajdonságait állíthatjuk be. Választhatunk az analóg és digitális óra között, illetve ez utóbbinál többek között azt is beállíthatjuk, hogy milyen formátumban (12/24) jelenjen meg, és mutassa-e, hogy a hét melyik napja van stb.

1.1.19. 3.2.5. Asztal és képernyőkímélő

Ebben a párbeszédablakban két panelt találunk. Az egyiken az asztal grafikus megjelenését, a másikon a képernyőkímélő tulajdonságait tudjuk beállítani.

Az asztalra számos, a Lion operációs rendszerben található természeti képet használhatunk háttérként (a képek kategorizálva vannak: természeti képek, növények, fekete-fehér képek stb.), de választhatunk egyszínű háttérképet is.

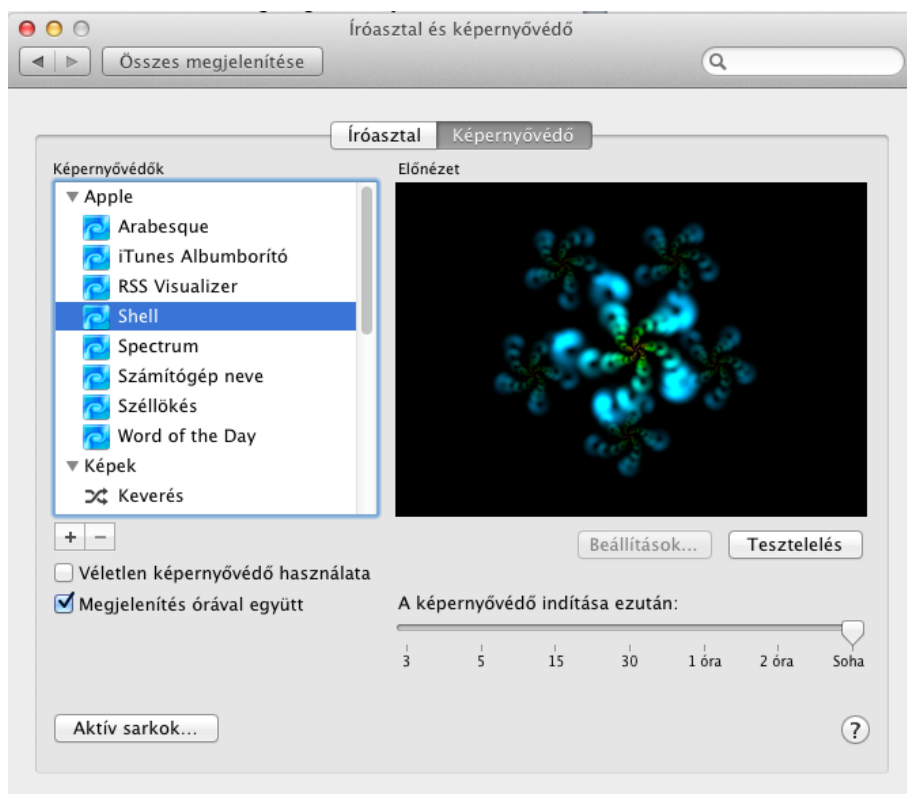
Lehetőségünk van arra is, hogy saját fotót használjunk: választhatunk Képek vagy az iPhoto elemei közül, de a + jelre klikkelve bármelyik mappából kitalózzhatjuk a kívánt képet. A kép formátuma lehet jpg, gif, tiff, psd de akár pdf is.

11. ábra: Az íróasztal beállításai a rendszerbeállításokban

Ha azt szeretnénk, hogy a háttérképek időnként megváltozzanak, akkor jelöljük be a képek automatikus megváltoztatását és az intervallum idejét. Választhatunk naponkénti, de akár 5 másodpercenkénti cserét. Ha bejelöljük a véletlenszerű opciót, akkor a képek véletlenszerű sorrendben jelennek meg, ellenkező esetben a fájlok betűrendjében láthatjuk őket.

A képernyőkímélő panelen a csúszkán beállíthatjuk, hogy mennyi inaktív idő (3perc –2 óra–Soha) után jelenjen meg az általunk kiválasztott képernyőkímélő a monitoron. Választhatunk grafikus elemek (Apple), vagy fotók közül (tengerpart, erdő stb.) illetve saját képeinkből is, ehhez kattintunk a + jelre és válasszuk ki a megfelelő mappát. A véletlenszerű jelölődoboz kiválasztásával a képernyőkímélő véletlenszerűen választ a fenti lehetőségek közül a képernyőkímélő bekapcsolásakor. A grafikus elemek mellett lehetőségünk van az idő megjelenítésére is, ehhez válasszuk ki a Megjelenítés órával együtt opciót.

12. ábra: A képernyővédő beállításai a rendszerbeállításokban

1.1.20. 3.2.6. Kijelzők

Ebben a párbeszédablakban állíthatjuk be a monitor felbontását és a megjelenített színek számát. A Kijelző panelen minél magasabb a megjelenítéshez beállított érték, annál részletgazdagabban fognak megjelenni a grafikus elemek. A méretük kisebb lesz, így több elem fér a képernyőre. Az elérhető felbontás az adott monitor által támogatott felbontások függvénye. Alacsonyabb felbontásnál, például 800×600 pixel esetén kevesebb elem fér el a képernyőn, viszont ezek mérete nagyobb lesz.

13. ábra: Az kijelző beállításai a rendszerbeállítások VGA menüpontjában

Fényerő: ezzel a csúszkával állathatjuk be a monitor fényerejét a környezet fényerejének megfelelően. Az OS X operációs rendszerben lehetőségünk van a fényerő beállítására billentyűzetten is a fényerő szimbólumok segítségével.

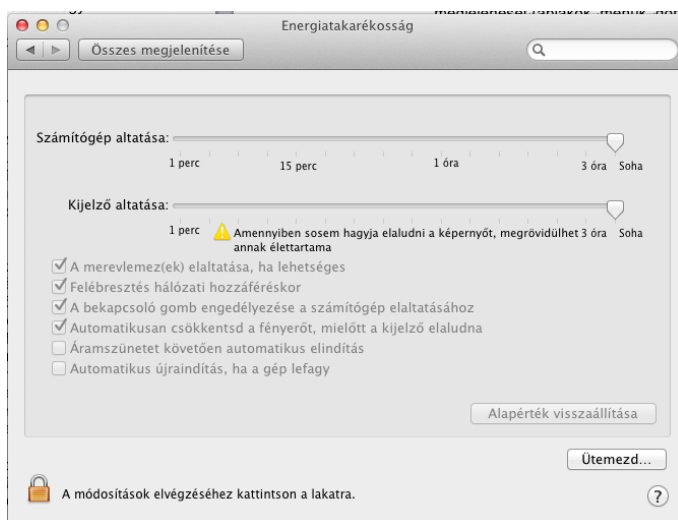
Elrendezés panel: a Lion operációs rendszerben lehetőségük van egyszerre több megjelenítőt is használni. A két monitor megjelenítési módjai közül a legördülő menüből választhatunk. Az egyik leggyakrabban használt megjelenítés mód a két monitor tükrözése. Ebben az esetben mindkét monitor ugyanazt a képet jeleníti meg. Ez a megjelenítési mód nagyon hasznos, ha a második megjelenítő egy kivetítő és pl. egy prezentációt szeretnénk nagyobb létszámú közönségnek bemutatni.

A másik megjelenítési mód a kiterjesztett megjelenítés, ebben az esetben lehetőség van arra, hogy pl. a két monitort egymás mellé helyezve megnöveljük a rendelkezésre álló munkaterületet, ami nagyon hasznos lehet pl. médiaelemek feldolgozásánál.

Szín panel: ebben az ablakban állíthatjuk be a színprofilt. Minden profil más és más, ami fontos lehet pl. a designeri feladatoknál. A monitor kalibrálási folyamatát egy párbeszédablak sor segíti, amelyek során különféle ábrák segítségével állathatjuk be az optimális megjelenést.

1.1.21. 3.2.7. Energiatakarékosság

Ennek a párbeszédablaknak a beállításai segítenek abban, hogy megnöveljük a monitorunk élettartamát, kevesebb energiát használjunk fel és ezzel óvjuk a környezetünket és hordozható gépeknél hatékonyabban használjuk fel az akkumulátor teljesítményét. Annak a beállítására is lehetőségünk van, hogy a számítógépünk minden este automatikusan kikapcsoljon és minden reggel automatikusan bekapcsoljon.

14. ábra: Az energiatakarékosság beállításai a rendszerbeállításokban

A számítógép alvó állapotba kerülését egy csúszkával állíthatjuk be, ami azt jelenti, hogy az utolsó aktivitás után (klikkelés, egérmozdulat, billentyűleütés, letöltés) az itt megadott időtartam elteltével a számítógép alvó állapotba kerül. Ahogyan az előző fejezetben már említettük, alvó állapotban a számítógép nagyon kevés energiát fogyaszt (a merevlemez leáll, a processzor aktivitása minimálisan csökken), de minden megnyitott programunk és dokumentumunk olyan állapotban marad, ahogyan hagytuk. Egy tetszőleges billentyű lenyomásával, vagy az egérrel történő klikkeléssel 1-2 másodpercen belül a gépünk „felébred” és onnan folytathatjuk a munkát, ahol abbahagytuk.

A második csúszka segítségével azt állíthatjuk be, hogy a monitor az utolsó aktivitás után mennyi idővel sötétüljön el.

A csúszkák alatti jelölődobozok segítségével beállíthatjuk, hogy a merevlemez alvó állapotba kerüljön, amikor csak erre lehetőség van, vagy hogy a hálózaton keresztül felébreszthető legyen a számítógépünk, illetve engedélyezhet-

jük, hogy a bekapcsoló gomb megnyomásával is alvó állapotba kerülhessen a számítógép. Beállíthatjuk továbbá, hogy az alvó állapotba kerülés előtt a számítógép csökkentse a monitor fényerejét, ezzel figyelmeztetve minket az alvó állapot közeledésére. Az utolsó jelölődoboz annak a beállítására szolgál, hogy egy esetleges áramszünet vagy lefagyás után a számítógép automatikusan újra-induljon.

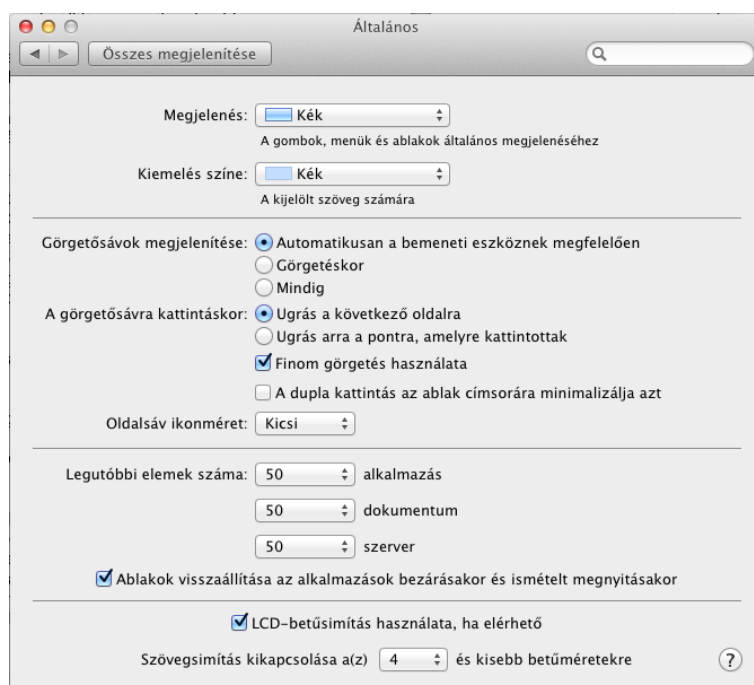
1.1.22. 3.2.8. Általános

Ebben a szekcióban lehetőségünk nyílik arra, hogy az OS X megjelenését (ablakok, menük, gombok stb.) testreszabjuk.

Megjelenés: két legördülőmenü segítségével tehetjük színesebbé vagy kevésbé színessé az OS X megjelenését:

Megjelenés: A kék jelenti az OS X gyári beállításait, a grafit egy visszafogottabb, többnyire a szürke árnyalatait használó színrendszert alkalmaz az ablakoknál.

Kiemelés színe: megadhatjuk, hogy a kijelölt szövegelemeket milyen színnel jelölje meg az operációs rendszer.

15. ábra: Az általános beállítások a rendszerbeállítások menüben

Görgetősávok megjelenítése: Meghatározhatjuk, hogy a görgetősávok megjelenjenek-e (pl. Touch pad használatánál feleslegessé válhat a görgetősáv megjelenítése), illetve hogy hogyan jelenjenek meg. Itt állíthatjuk be a görgetés finomságát és az oldalsáv ikonméretét is.

Legutóbbi elemek száma: az Alma menüben látható Legutóbbi elemek számát állíthatjuk be itt a legördülőmenük segítségével alkalmazásokra, dokumentumokra és szerverekre vonatkozóan, valamint azt a nagyon hasznos opciót, hogy az alkalmazások bezárásakor és újra megnyitásakor a legutolsó tartalom automatikusan betöltődik.

Betűsimítás: esztétikusabbá teszi a betűk megjelenését (főleg LCD-monitorokon), de egyes szövegfelismerő programok kevésbé hatékonyan működnek, ha aktív ez az opció.

1.1.23. 3.2.9. iCloud

AziCloud fiók beállítására szolgál, megtekinthetjük a fiókunk jellemzőit, be- és kikapcsolhatjuk az iCloud szolgáltatásokat illetve kezelhetjük az iCloud tárhelyünket. Természetesen mindehhez szükségünk van egy Apple-azonosítóra és -jelszóra, illetve bizonyos szolgáltatások igénybevételéhez fizetnünk is kell.

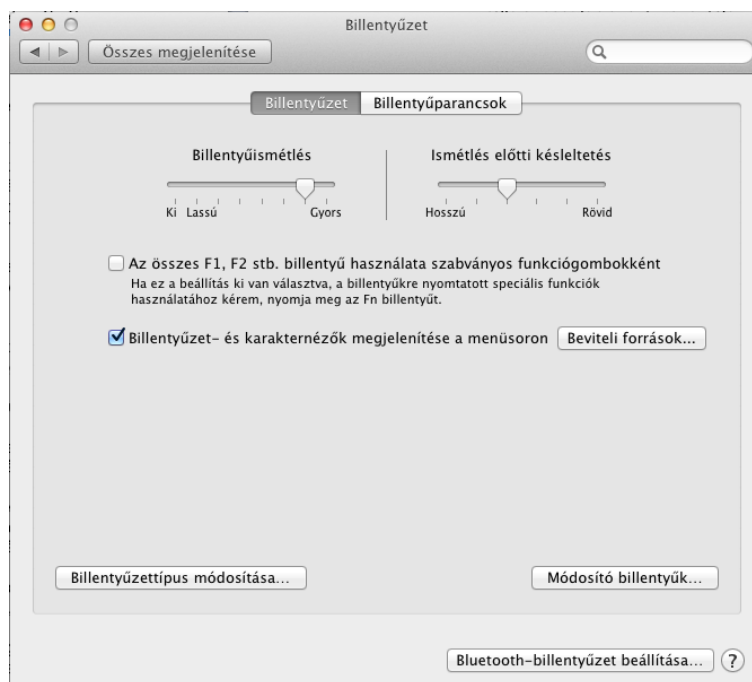

16. ábra: Az iCloud beállításai a rendszerbeállításokban

1.1.24. 3.2.10. Billentyűzet

A billentyűzet elemen beállíthatjuk a billentyűzet ismétlési és késleltetési sebességét és testreszabhatjuk az alkalmazások billentyűparancsait. A párbeszédablak két panelből áll. A jobb oldali a billentyűparancsok beállítására, a bal oldali a billentyűzet panel, egy-egy csúszkán állíthatjuk be a billentyűismétlés sebességét és az ismétlés előtti késleltetés idejét.

A csúszkák alatti jelölőnégyzet segítségével bejelölhetjük, hogy a billentyűzet legfelső sorában található speciális funkciójú billentyűk (fényerő, hangerő stb.) a hagyományos F1–F19 funkcióval rendelkezzenek. Ebben az esetben az fn billentyűt le kell nyomni az említett funkciók (fényerő, hangerő stb.) alkalmazásához.

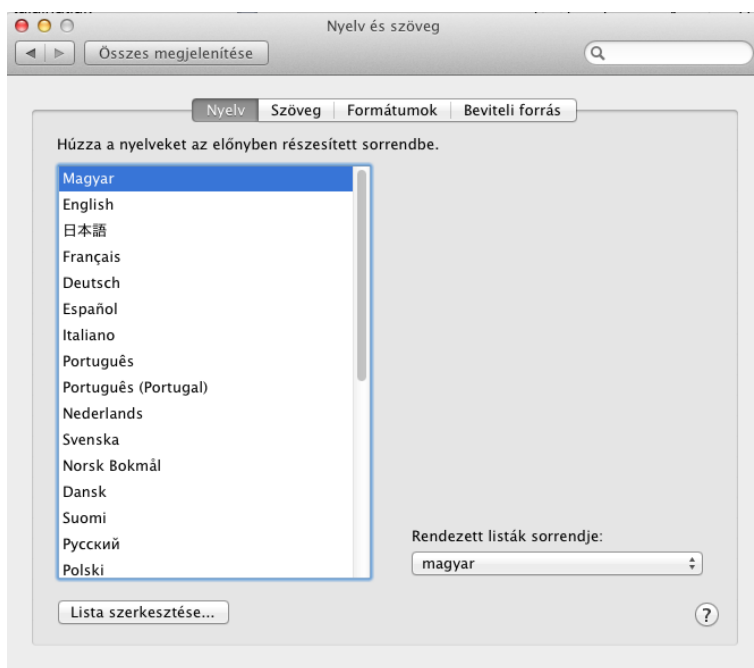
17. ábra: Az billentyűzet beállításai a rendszerbeállítások Billentyűzet menüpontjában

A másik jelölőnégyzet a billentyűzet megjelenítését teszi lehetővé a menüsoron. Az ablak jobb alsó részében találhatjuk a módosítóbillentyűk beállítását megváltoztató gombot, illetve a Bluetooth-billentyűzet beállításait lehetővé tevő gombot.

1.1.25. 3.2.11. Nyelv és szöveg

A nyelv és szöveg elem négy panelből áll. Az első panelen (Nyelv) kiválaszthatjuk az operációs rendszer nyelvét (pontosabban fogalmazva az előnyben részesített nyelvek sorrendjét).

A második panel a Szöveg panel, itt állíthatjuk be, hogy milyen jelekkel helyettesítse a begépelte karaktereket speciális esetben (pl. a zárójelbe tett c betű helyett a copyright jelzésére szolgáló szimbólumot jelenítsen meg). A panel bal oldalán a helyesírásra vonatkozó beállításokat állíthatjuk be.

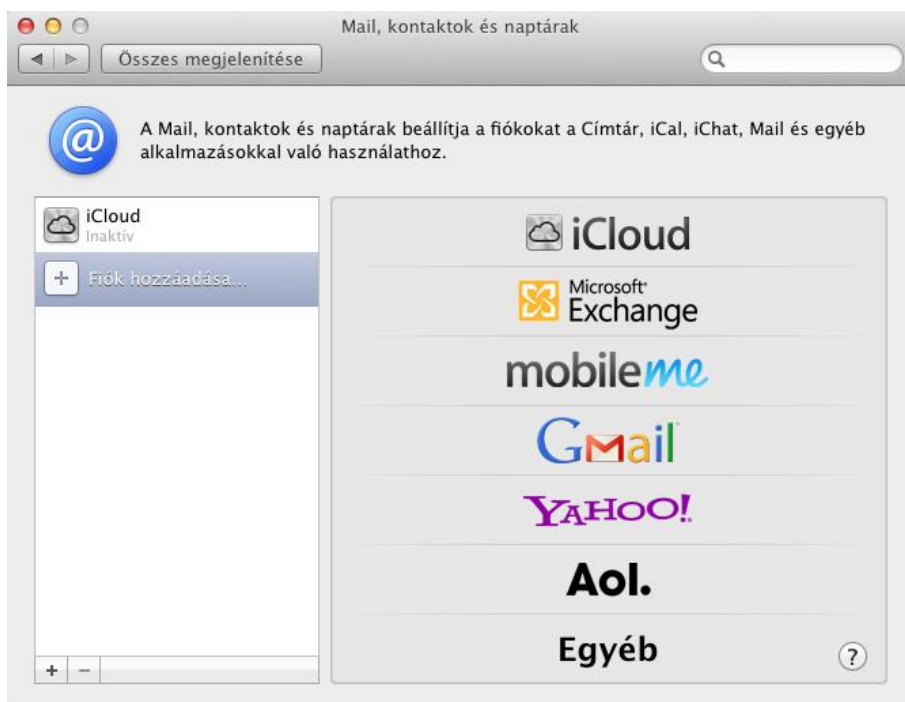
18. ábra: A nyelvi beállítások a rendszerbeállítások Nyelv menüpontjában

A harmadik panelen (Formátumok) szolgál a régió, a naptár, a dátumok, az idő, a számok, a pénznem, és a mértékegységek beállítására és testreszabására.

A negyedik panelen a beviteli forrást választhatjuk ki, ez a legtöbb esetben egy billentyűzet, amelynek kiosztását az adott nyelvnek megfelelően is itt adhatjuk meg. Itt engedélyezhetjük azt is, hogy a beviteli eszköz szimbóluma látható legyen a menüsor jobb oldalán.

1.1.26. 3.2.12. Mail, kontaktok és naptárak

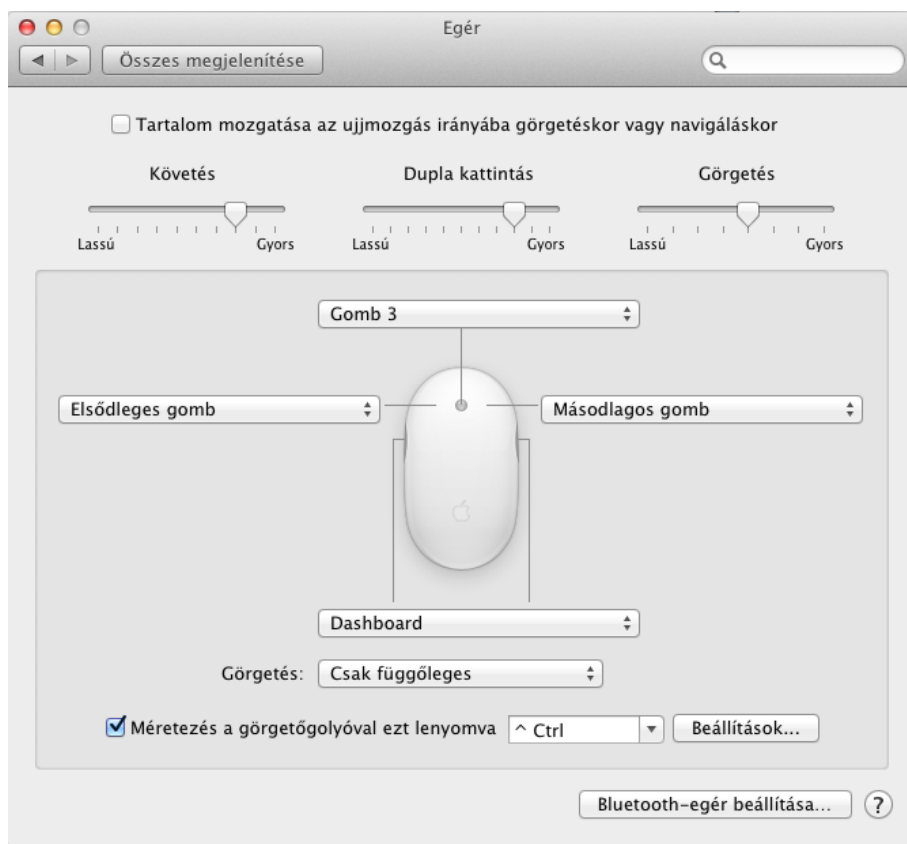
Ebben az ablakban a különböző szolgáltatóknál fenntartott fiókjainkat kezelhetjük egyetlen helyen, például a MobileMe, Google és Yahoo! fiókokat.

19. ábra: A mail, kontaktok, naptárak beállításai a rendszerbeállításokban

1.1.27. 3.2.13. Egér

Az egér beállításait tartalmazó ablak megjelenése attól függ, hogy csatlakoztatunk-e, és ha igen, akkor milyen egeret csatlakoztatunk a számítógéphez. Az ablak tetején, középen található jelölődoboz (Tartalom mozgatása az ujjmozgás irányába görgetéskor vagy navigáláskor) bejelölése a más operációs rendszerekkel ellentétes logikájú görgetést tesz lehetővé.

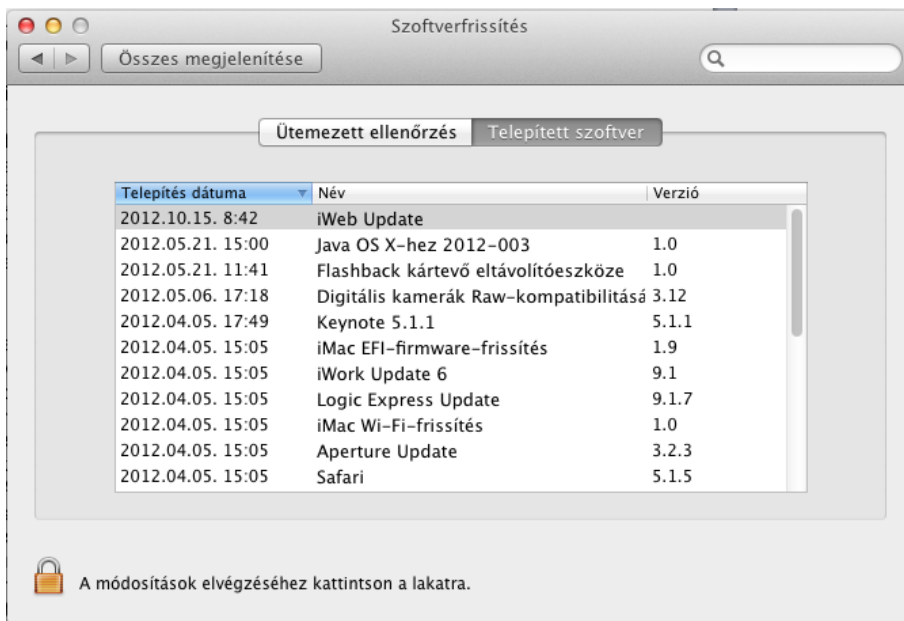
20. ábra: Az egér beállításai a rendszerbeállításokban

A jelölődoboz alatt, az ablak felső részében három csúszkát találunk. Az első csúszka segítségével, a Követés elemnél beállíthatjuk, hogy milyen gyorsan kövesse az egér mozgását a kurzor. A második csúszka a duplakattintás sebességét határozza meg, míg a harmadik az egér görgetőgolyóval történő képernyőgörgetés gyorsaságát állítja be. A panel alsó részében lehetőségünk van az egér gombjainak definiálására. Érdemes megjegyezni, hogy a más operációs rendszerekben megszokott helyi menük előhívása csak abban az esetben lehetséges az OS X-ben, ha az egér jobb gombját másodlagos gombként definiáljuk. Ugyanebben a részben állíthatjuk be a görgetőgolyóval nagyítás és a bluetooth-os egér jellemzőit is.

1.1.28. 3.2.14. Szoftverfrissítés

Ebben az ablakban két panelt találunk. A bal oldali panel az OS X aktuális verziójához kiadott frissítések megkeresését és letöltését, illetve telepítését

könnyíti meg. Az ellenőrzés gombra klikkelve azonnal megvizsgálhatjuk, hogy létezik-e frissítés az operációs rendszerünkhöz. A gomb alatti területen pedig az utolsó ellenőrzés időpontját olvashatjuk le.

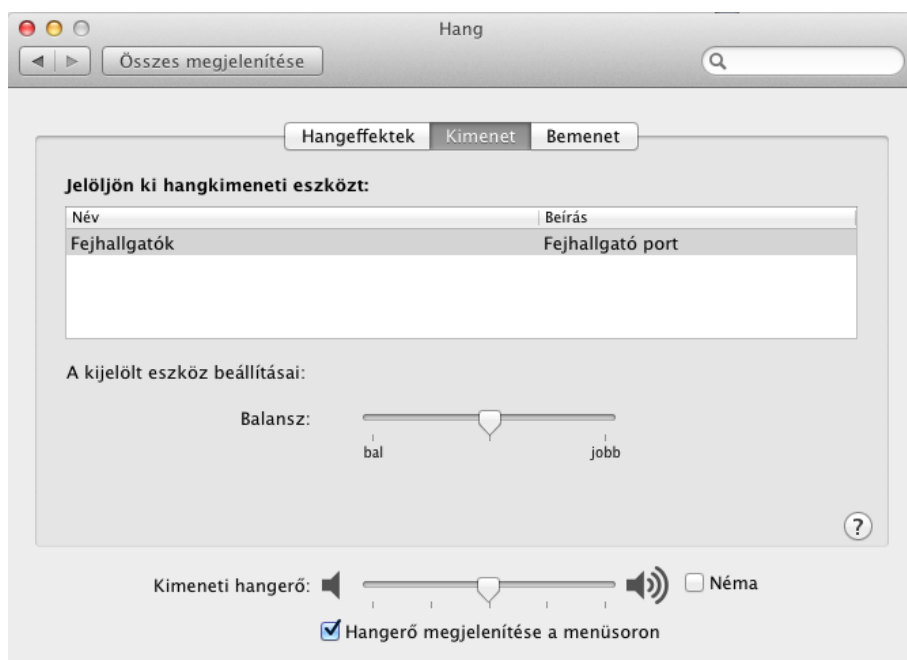
21. ábra: A Szoftverfrissítés jellemzői a rendszerbeállítások Telepített szoftver menüpontjában

Az ablak alsó felében beállíthatjuk, hogy milyen gyakorisággal történjen a szoftverfrissítések ellenőrzése (naponta, hetente, havonta) és automatikusan letöltésre kerüljön-e a frissítés.

A jobb oldali panelen a számítógépre telepített szoftverek nevét, verzióját és a telepítés dátumát tekinthetjük meg.

1.1.29. 3.2.15. Hang

A Hangbeállítások ablak három panelt tartalmaz. Az első panel a Hangeffektek panel. Ennek a panelnek a használatával módosíthatjuk a figyelmeztető hangot, amely akkor hallatszik, ha a számítógépnek beavatkozásra van szüksége. A figyelmeztető hang kiválasztására szolgáló lista alatt találjuk a figyelmeztetések hangerejének beállítására szolgáló csúszkát, valamint a jelölőnégyzet segítségével bekapcsolhatunk egyéb hangokat, például a felhasználói felület hangeffektjeit (a Finderben végzett műveletek hanghatásokkal kísérése), illetve engedélyezhetjük a hangerő módosításakor a visszajelzés lejátszását.

22. ábra: A kimenet jellemzőinek beállítása a rendszerbeállítások Hang menüpontjában

Az ablak alján található a hangerő beállítására szolgáló csúszka, illetve a hangerő szimbólumnak a menüsoron megjelenését engedélyező jelölődoboz is.

A második panel a kimeneti hangeszközök beállítására szolgál, általános felhasználási célú asztali gépeknél ez leggyakrabban csak egyetlen elemet, a beépített hangszórót tartalmazza. A lista alatt lehetőségünk van egy csúszka segítségével a hangszórók balansz értékének beállítására is.

Az ablak alján itt is megtalálható a hangerő beállítására szolgáló csúszka, illetve a hangerő szimbólumnak a menüsoron megjelenését engedélyező jelölődoboz is.

A harmadik panelen találjuk a bemeneti eszközök listáját. Általános felhasználási célú asztali gépeknél ez leggyakrabban két elemet, a beépített mikrofont és a vonalbemenetet tartalmazza. A lista valamelyik elemét kiválasztva, a lista alatt lehetőségünk van egy csúszka segítségével a bementi eszköz jelszintjének beállítására is. A mikrofonnál itt jelölhetjük be a jelölődobozon a környezeti zajcsökkentés opciót, ami különösen beszédátvitelnél lehet hasznos.

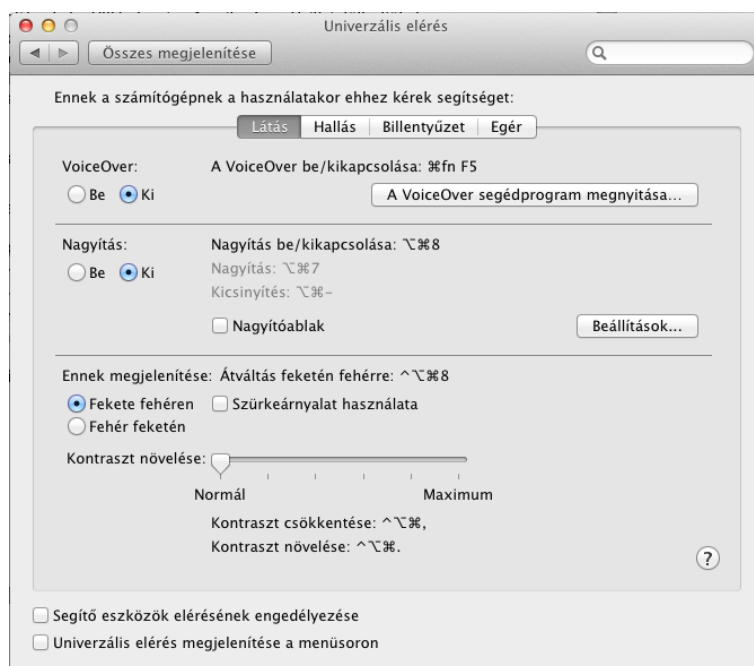
Az ablak alján itt is megtalálható a hangerő beállítására szolgáló csúszka, illetve a hangerő szimbólumnak a menüsoron megjelenését engedélyező jelölődoboz is.

1.1.30. 3.2.16. Univerzális hozzáférés

Az Univerzális elérés segítségével a képernyőn megjelenő elemeket jobban láthatóvá a kijelzőt olvashatóbbá tehetjük.

1.1.31. 3.2.17. A látás panel

A VoiceOver szolgáltatás segítségével a számítógép képernyőjén megjelenő elemek meghallgathatókká válnak valamint a számítógép vezérelhetővé válik a billentyűzettel. Kattintsunk AVoiceOver segédprogram megnyitása elemre a VoiceOver beállítások testreszabásához.

23. ábra: Az Látás panel jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások univerzális hozzáférés menüpontjában

Nagyítás: a képernyő tartalmának nagyítása.

Ablak nagyítása: a nagyított tartalom ablakban történő megjelenítése.

Fekete fehéren: Jelöljük be ezt a jelölődobozt, hogy a képernyőn fehér alapon fekete színben jelenjen meg a szöveg. Ez az alapértelmezett beállítás.

Fehér feketén: Jelöljük be ezt a jelölődobozt, hogy a képernyőn fekete alapon fehér színben jelenjen meg a szöveg.

Szürkeárnyalat használata: Jelöljük be ezt a jelölődobozt a képernyő színeinek eltávolításához.

Kontraszt növelése: Húzzuk a csúszkát jobbra (Maximum) a képernyőkontraszt növeléséhez, vagy húzzuk balra (Normál) a kontraszt csökkentéséhez.

1.1.32. 3.2.18. A Hallás panel

Az Univerzális elérés Hallással kapcsolatos beállításai segítségével figyelemztetések esetén villogtathatjuk a képernyőt, illetve a sztereó hangokat monó hangokként játszhatjuk le.

24. ábra: Az Hallás panel jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások univerzális hozzáférés menüpontjában

A képernyő villogása figyelmeztető hang esetén: jelöljük be ezt a jelölődobozt, hogy figyelmeztetés esetén a számítógép villogtassa a képernyőt. Kattintsunk a Képernyő villogtatása gombra a villogtatás ellenőrzéséhez.

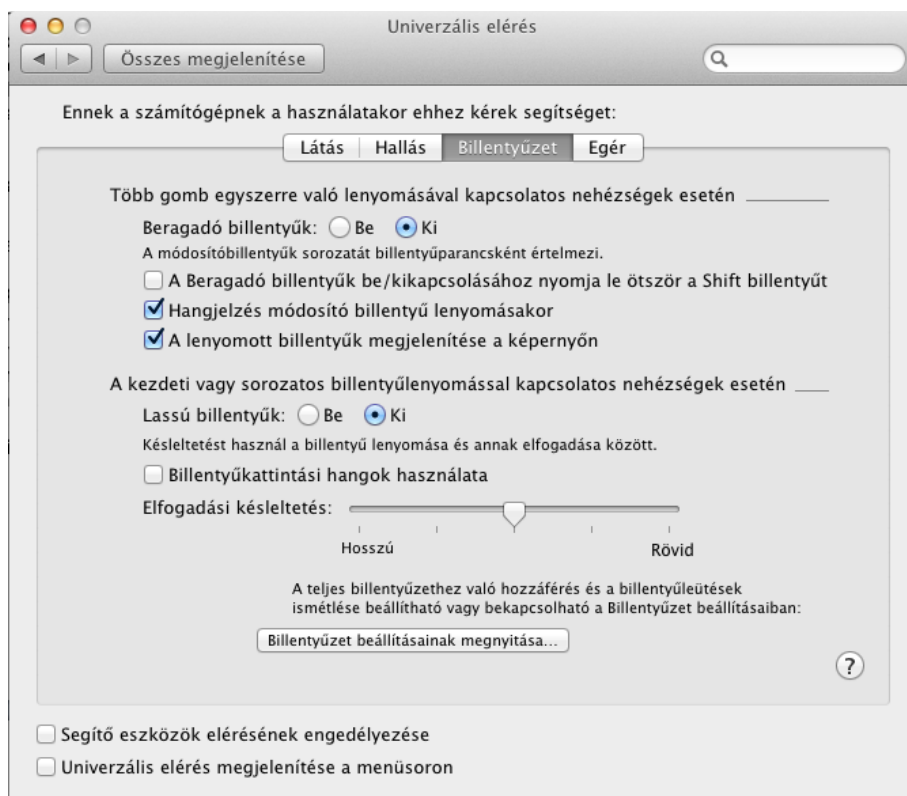
Kattintsunk a Hangerő beállítása elemre a figyelmeztető hangjelzés hangerejének beállításához.

Sztereó hang monó hangként történő lejátszása: Jelöljük be ezt a jelölődobozt a sztereó hang monó hanggá történő átalakításához fejhallgató használata esetén.

1.1.33. 3.2.19. Billentyűzet beállítások

A billentyűzet használatának megkönnyítéséhez használhatjuk az Univerzális elérés alatt a Billentyűzet beállításokat.

Beragadó billentyűk: jelöljük be ezt a jelölődobozt, hogy a módosító billentyűk egy csoportját sorozatként nyomhassuk le ahelyett, hogy az összes billentyűt egyszerre kellene lenyomnunk.

25. ábra: Az billentyűzet jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások univerzális hozzáférés menüpontjában

A Beragadó billentyűk be- vagy kikapcsolásához nyomjuk le ötször a Shift billentyűt

Hang kiadása módosító billentyű lenyomásakor: jelöljük be ezt a jelölődobozt, hogy a számítógép hangot adjon a módosító billentyű lenyomásakor.

A lenyomott billentyűk megjelenítése a képernyőn: jelöljük be ezt a jelölődobozt, hogy a képernyőn fehér szimbólumok mutassák a lenyomott módosító billentyűket.

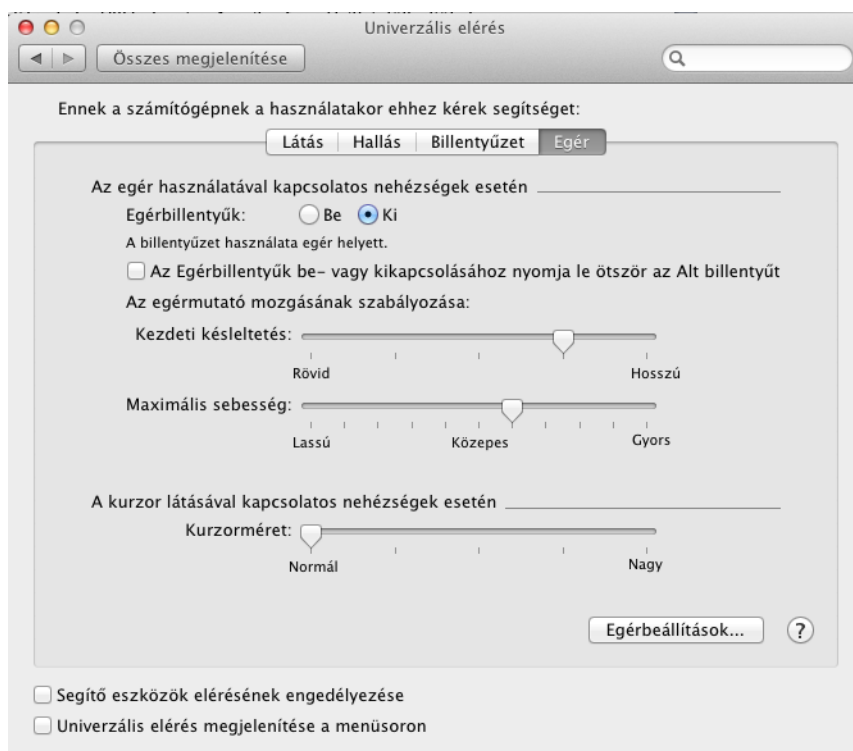
Lassú billentyűk: jelöljük be ezt a jelölődobozt a billentyű lenyomása és annak aktiválása közötti időtartam beállításához.

Billentyűkattintási hangok használata: jelöljük be ezt a jelölődobozt, hogy a billentyűk hangot adjanak ki a lenyomásukkor. Ez csak a Lassú billentyűk bekapcsolt állapota esetén működik.

Elfogadási késleltetés: a csúszka segítségével beállíthatjuk a billentyű lenyomása és annak elfogadása közötti késleltetési időt. Ez csak a Lassú billentyűk bekapcsolt állapota esetén működik.

1.1.34. 3.2.20. Egérbeállítások

Egérbillentyűk: jelöljük be ezt a jelölődobozt, ha a számítógép vezérléséhez az egér helyett a billentyűzetet kívánjuk használni.

26. ábra: Az egér jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások univerzális hozzáférés menüpontjában

Az Egérbillentyűk be- vagy kikapcsolásához nyomjuk le ötször az Alt billentyűt.

Kezdeti késleltetés: a csúszka segítségével beállíthatjuk, hogy a mutató milyen gyorsan kezdjen el mozogni egy billentyű megnyomásakor.

Maximális sebesség: a csúszka segítségével beállíthatjuk a kurzor mozgásának maximális sebességét.

Kurzorméret: a csúszka segítségével beállíthatjuk a kurzor méretét.

Duplázási sebesség (érintőpad-beállítások): a csúszka segítségével beállíthatjuk az érintőpad válaszidejét, amikor duplán kattintunk egy elemre az érintőpaddal.

Görgetési sebesség (érintőpad-beállítások): a csúszka segítségével beállíthatjuk a dokumentumok és ablakok görgetési sebességét az érintőpaddal való görgetéskor.

Görgetés (érintőpad-beállítások): kattintsunk a jelölőnégyzetre a görgetés ki- és bekapcsolásához, majd válasszunk egy módszert a legördülő menüből:

Inerciális funkcióval: a görgetés azután is folytatódik, hogy felemeljük az ujjunkat az érintőpadról, és fokozatosan áll meg.

Inerciális funkció nélkül: a görgetés megáll, amint felemeljük az ujjunkat az érintőpadról.

Húzás (érintőpad-beállítások): kattintsunk a jelölőnégyzetre annak szabályozásához, hogy hogyan húzzuk az elemeket az érintőpaddal, majd válasszunk egy módszert a legördülő menüből:

- húzózár nélkül: Az elemeket úgy húzhatjuk, hogy rájuk helyezzük a mutatót, kétszer koppintunk az érintőpadon, majd felemelés nélkül húzzuk az ujjunkat az érintőpadon.
- húzózárral: Úgy húzhatjuk az elemeket, hogy a mutató a húzott elemen marad akkor is, ha felemeljük az ujjunkat az érintőpadról. Amikor készen állunk, hogy feloldjuk a húzott elem zárolását, koppintsunk egyszer az érintőpadra.

A beépített érintőpad figyelmen kívül hagyása bekapcsolt Egérbillentyűk esetében (érintőpad-beállítások): kattintsunk a jelölőnégyzetre a számítógép érintőpadjának kikapcsolásához bekapcsolt Egérbillentyűk esetén.

A beépített érintőpad figyelmen kívül hagyása vezeték nélküli érintőpad esetén (érintőpad-beállítások): kattintsunk a jelölőnégyzetre a számítógép érintőpadjának kikapcsolásához egér vagy vezeték nélküli érintőpad használata esetén.

Duplázási sebesség (egérbeállítások): a csúszka húzásával állítsuk be az egér válaszidejét, amikor duplán kattintunk egy elemre az egérrel.

Görgetési sebesség (egérbeállítások): a csúszka húzásával állítsuk be a dokumentumok és ablakok görgetési sebességét az egérrel való görgetéskor.

3.3. ÖSSZEFOGLALÁS, KÉRDÉSEK

1.1.35. 3.3.1. Összefoglalás

A harmadik leckében az OS X testreszabásával foglalkoztunk, amit a rendszerbeállításokon keresztül tehetünk meg. Ennek során megismerkedtünk a rendszerbeállítások közül a legfontosabb elemekkel:

- Bluetooth
- CD és DVD
- Dátum és idő
- Asztal és képernyőkímélő
- Kijelzők
- Energiatakarékosság
- Általános
- iCloud
- Billentyűzet
- Nyelv és szöveg
- Mail, kontaktok és naptárak
- Egér
- Szoftverfrissítés
- Hang
- Univerzális hozzáférés

1.1.36. 3.3.2. Önellenőrző kérdések

1. Ismertesse a Bluetooth beállításának jellemzőit!
2. Ismertesse a CD és DVD beállításának jellemzőit!
3. Ismertesse a Dátum és idő beállításának jellemzőit!
4. Ismertesse az Asztal és Képernyőkímélő beállításának jellemzőit!
5. Ismertesse a Kijelzők beállításának jellemzőit!
6. Ismertesse az Energiatakarékosság beállításának jellemzőit!
7. Ismertesse az Általános beállításának jellemzőit!
8. Ismertesse az iCloud beállításának jellemzőit!
9. Ismertesse a Billentyűzet beállításának jellemzőit!
10. Ismertesse a Nyelv és szöveg beállításának jellemzőit!

11. Ismertesse a Mail, kontaktok és naptárak beállításának jellemzőit!
12. Ismertesse az Egér beállításának jellemzőit!
13. Ismertesse a Szoftverfrissítés beállításának jellemzőit!
14. Ismertesse a Hang beállításának jellemzőit!
15. Ismertesse az Univerzális hozzáférés beállításának jellemzőit!

4. NAVIGÁCIÓ ÉS FÁJLKEZELÉS AZ OS X OPERÁCIÓS RENDSZERBEN

4.1. CÉLKITŰZÉSEK ÉS KOMPETENCIÁK

A negyedik lecke célja, hogy megismertesse a hallgatókat a navigáció és a fájlkezelés legfontosabb tudnivalóival. Korábban már tettünk említést az Íróasztal néhány eleméről, most itt az idő, hogy alaposabban megvizsgáljuk azokat. Ennek során a hallgatók ismereteket szereznek a Saját könyvtár tartalmáról és az OS X mappastruktúrájáról. A lecke második részében a hallgatók ismereteket szereznek a Finder alkalmazásról, megvizsgálják az Oldalsáv szimbólumait, elsajátítják az Eszközsor használatát. Megismerik Nézettypusokat, különbséget tudnak tenni az Ikon nézet, Lista nézet, Oszlop nézet és a Cover Flow nézet között. A lecke végén megvizsgáljuk, hogyan lehet keresni a Finderben.

4.2. TANANYAG

- Az Íróasztal
- A Saját könyvtár
- Az OS X mappastruktúrája
- A Saját mappa tartalma
- A Finder
- Az Oldalsáv szimbólumai
- Az Eszközsor használata
- A Nézettypusok
- Ikon nézet
- Lista nézet
- Oszlop nézet
- Cover Flow nézet
- Keresés a Finderben

1.1.37. 4.2.1. Az Íróasztal

Korábban már tettünk említést az Íróasztal néhány eleméről, most itt az idő, hogy alaposabban megvizsgáljuk. A számítógép bekapcsolásakor az Íróasztal, a Finder és a Dock jelenik meg. A képernyő tetején, a bal oldalon találjuk az

Alma menüt, amely az operációs rendszerrel kapcsolatos legfontosabb parancsokat tartalmazza.

A Menüszalag szintén a képernyő felső részében található, az Alma menü mellett. Balról jobbra haladva az első rész annak a programnak a menüelmeit tartalmazza, amelyiket éppen használunk, amelynek első eleme a program neve. Ha semmilyen alkalmazást nem nyitottunk még meg, akkor a Finder menüjét látjuk. A Findert használjuk a fájlkezelésre az OS X operációs rendszerben.

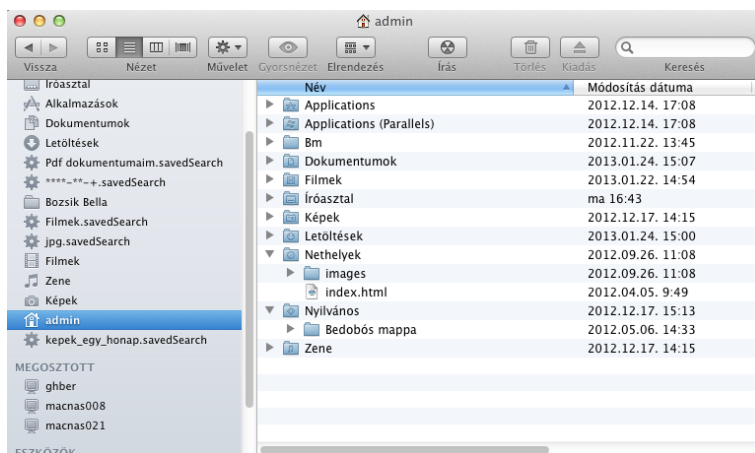
Jobbra továbbhaladva a konfigurálható menüelemek következnek. A nevük azért konfigurálható, mert meghatározhatjuk, hogy mely elemek jelenjenek meg.

A képernyő jobb felső sarkában találjuk a Spotlight keresőt, amely kezdetben az egyik leggyakrabban használt funkciója lesz az operációs rendszernek, hiszen kereshetünk itt alkalmazásokat, fájlokat stb.

A gyakran használt programokat, dokumentumokat tartalmazó Dock alapértelmezésben a képernyő alsó részén, középen helyezkedik el, de a pozíciója megváltoztatható.

1.1.38. 4.2.3. A Saját könyvtár

Az OS X operációs rendszer és a Mac számítógépek használata más szemléletet kíván, min pl. a Windows. A fájljaink és dokumentumaink megtalálásához nem kell feltétlenül ismernünk a merevlemez mapparendszerének felépítését, elegendő néhány kulcsfogalommal tisztában lennünk ahhoz, hogy alapszinten használni tudjuk a számítógépünket és az operációs rendszert.

27. ábra: A Saját könyvtár a Finderben

Az egyik ilyen kulcsfogalom a Saját könyvtár. Megnyitásához kattintunk a menüsor Ház szimbólumára, vagy nyomjuk le a Command-H billentyűkombinációt. Aki a Windows operációs rendszer használatán nőtt fel, természetesen tudni szeretné, hogy a merevlemez hol található meg a mappáit és fájljait. A Saját könyvtár illetve könyvtárak a merevlemez Felhasználók mappájában találhatók, a ház szimbólum után olvashatjuk a felhasználók nevét. A többes szám azért lehet indokolt, mert az operációs rendszert arra tervezték, hogy lehetőséget adjon arra, hogy több felhasználó más-más felhasználónévvel használhassa a rendszert. Ennek megfelelően a Felhasználók mappában annyi Saját könyvtárat találunk, ahány felhasználói fiókot a rendszergazda létrehozott. A felhasználók biztonsági okokból csak a Saját könyvtárukhoz férnek hozzá, a többiek anyagait nem láthatják (természetesen a rendszergazda bármelyik Saját könyvtár tartalmát megtekintheti. Ez a fájlátrolási mód egyszerűbbé teszi fájljaink elérését és a biztonsági másolatok készítését és stabilabbá az operáció rendszer működését.

1.1.39. 4.2.4. Az OS X mappastruktúrája

Ahogy a bevezetőben már említettük, az operációs rendszer használatához nem kell mélységeiben ismernünk számítógépünk merevlemezének mapparendszerét, de egy pár mondatot érdemes említeni róla.

Alkalmazások: Az Applications mappában találjuk a felhasználó által futtatható programokat. A programok innen is futtathatók, de sokkal kényelmesebben megtehetjük ezt a Dock-ról vagy az alkalmazásokat megjelenítő F3 billentyű lenyomásával.

Könyvtár: A Könyvtár (Library) mappa az operációs rendszer és a felhasználói programok működéséhez szükséges elemeket tartalmazza: driverek, betűkészletek, rendszerhangok stb.

Rendszer: A Rendszer (System) mappában rendszer működéséhez szükséges Unix-elemek vannak, egy átlagos felhasználó számára érthetetlen és érdektelen részletekkel.

Felhasználói segédletek és információk: A Userguide and information mappában a felhasználói segédletek dokumentumai találhatóak.

Felhasználók: Ahogy már korábban említettük, a Users mappában található mindenki Home mappája, akit a rendszergazda létrehozott a számítógépen.

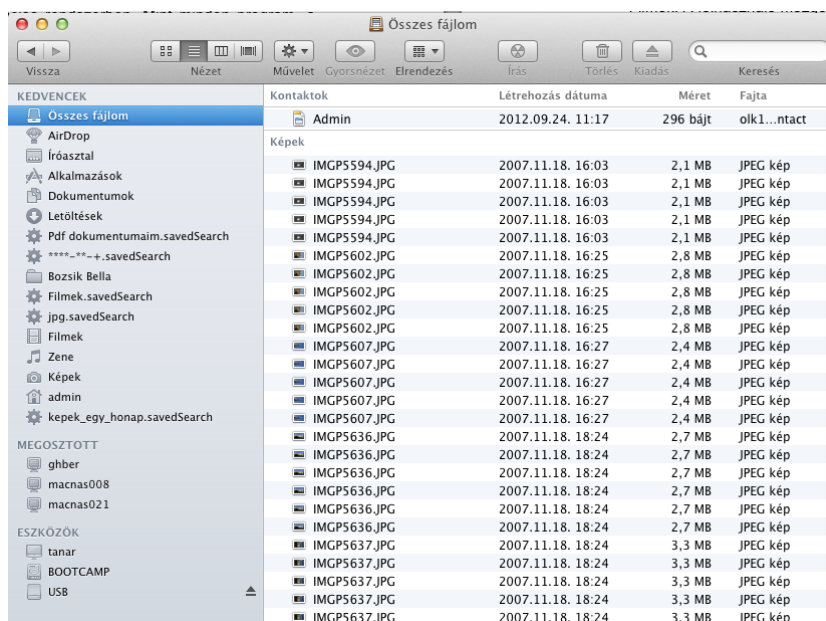
1.1.40. 4.2.5. A Saját mappa tartalma

A Saját (Home) mappa tartalmazza az Íróasztal (Desktop) mappát, amelyben megtalálhatunk mindent (mappák, parancsikonok) stb., amit a számítógép íróasztalán helyeztünk el. Pontosabban fogalmazva: az Íróasztalon látható elemek csak virtuális tükröződései az Íróasztal mappának. Ennek az oka többek között az, hogy minden felhasználó más-más elemeket tárol az asztalon. Ezzel az eljárással sokkal egyszerűbbé válik ezeknek az elemeknek a megjelenítése.

A Saját mappában találhatjuk meg a Dokumentumok (Documents) mappát is, amely az alapértelmezett tárolója a felhasználó dokumentumainak. Ha valamilyen digitális dokumentumot hozunk létre egy alkalmazás segítségével, akkor a dokumentumok mentésekor ezek a programok a Dokumentumok mappát ajánlják fel a mentés helyeként, ezért logikus, hogy az alkalmazások saját mappát hoznak létre a Dokumentumok mappán belül.

1.1.41. 4.2.6. A Finder

Ahogy az előzőekben már említettük, a Findert használjuk a fájlkezelésre az OS X operációs rendszerben. Mint minden program, a Finder is egy ablakban fut az operációs rendszerben. Ha az ablak nem látható, akkor válasszuk a File menü Új Finder ablak menüpontját, vagy a Command-N billentyűkombinációt. A Finder nemcsak a szokásos módon használható a fájlok tallózására (a meghajtók és mappák struktúrájában navigálva), de számos olyan szolgáltatása van, amely leegyszerűsíti bizonyos elemek elérését. Ezek a klikkeléssel kibontható és összezárható szimbólumok három csoportba sorolhatóak és a Finder ablak baloldali panelén találhatók.

28. ábra: Az Összes fájlom mappa tartalma a Finderben

A Kedvencek részben találjuk a leggyakrabban megnyitott mappákat, fájlokat stb., és ezt a listát bármikor bővíthetjük.

A Megosztott részben láthatjuk azokat a számítógépeket, amelyeket a hálózaton keresztül el tudunk érni (amennyiben fájlmegosztás opció aktív).

Az Eszközök részben találjuk azokat a háttértárolókat, amelyek a gépünk-höz vannak csatlakoztatva. Ezek lehetnek merevelemek, pendrive-ok stb.

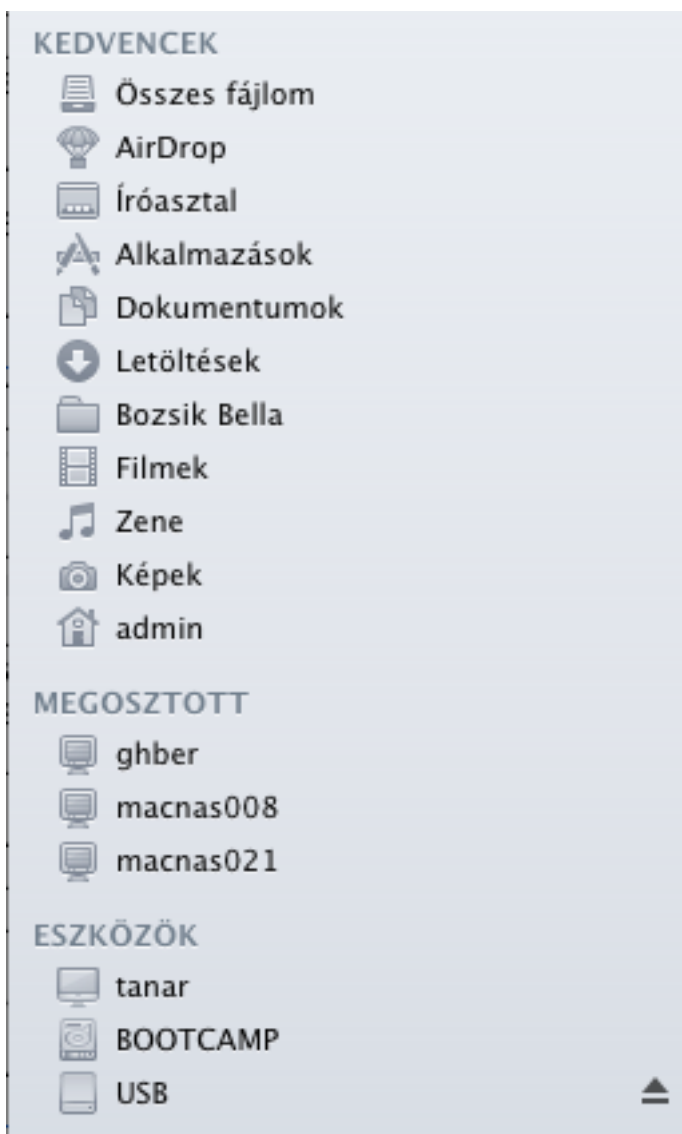
A feleslegesnek ítélt szimbólumok könnyen eltávolíthatóak a listából, csak nyomjuk le a Command billentyűt és az egérrel húzzuk az ablakon kívülre a nem kívánt elemet.

A lista bővítése és testre szabása a Finder menü Beállítások menüpontjában az Oldalsáv panelre klikkelve végezhető el, ahol jelölődobozok segítségével állíthatjuk be a panel elmeit.

A három csoportból a Kedvencek részt bővíthetjük úgy is, hogy a kívánt elemet ráhúzzuk a panelre (Megosztott és az Eszközök csoportnál ez nem lehetséges).

Az Oldalsáv elemeinek a sorrendje vonszolással megváltoztatható, illetve a panel szélessége beállítható annak a jobb oldalára klikkelve és el is tüntethető (és megjeleníthető) a Nézet menü Oldalsáv elrejtése menüpontját kiválasztva.

1.1.42. 4.2.7. Az Oldalsáv szimbólumai

29. ábra: Az oldalsáv szimbólumai

- **Összes fájlom:** Az adott felhasználóhoz kapcsolódó összes fájl fájltypusonkénti megjelenítése.
- **AirDrop:** Vezeték nélküli hálózat segítségével tudunk fájlokat megosztani a hálózat hatókörén belül elérhető többi felhasználóval.

- **Alkalmazások:** A számítógép alkalmazásainak indítóikonjait vagy mappáit jeleníti meg.
- **Íróasztal:** Az íróasztal tartalmát jeleníti meg.
- **Dokumentumok:** A felhasználó dokumentumait jeleníti meg.
- **Letöltések:** A felhasználó által letöltött elemek megjelenítése.
- **Filmek:** A felhasználó mozgóképfájljait jeleníti meg.
- **Zene:** A felhasználó zenefájljait jeleníti meg.
- **Képek:** A felhasználó képeit jeleníti meg.
- **A kívánt elemre (pl. Összes fájlom) klikkelés után megjelenik az elem tartalma és az ablak címsorában (fent középen) megjelenik az elem neve (Összes fájlom).**

1.1.43. 4.2.8. Az Eszközsor használata

A Finder ablakban az Eszközsor a címsor alatt található, parancsgombok és legördülőmenük találhatóak rajta, amelyek segítségével könnyen és gyorsan hajthatunk végre a számítógéppel műveleteket. Az Eszközsor alapértelmezett elemei a következők:

Előre és vissza navigációs nyilak: működésük nagyon hasonló a webböngészők működéséhez, segítségükkel a mapparendszerben bejárt úton haladhatunk visszafelé, illetve előre.

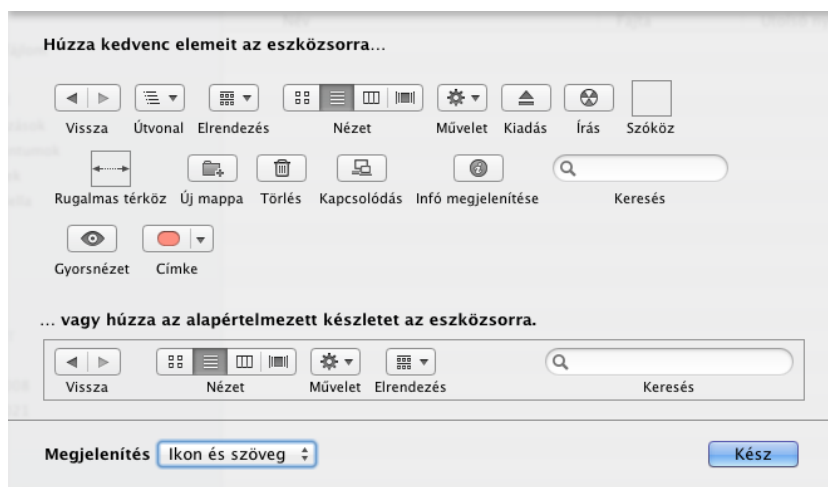
Nézet: a navigációs nyilak után következő négy parancsgomb tartozik ide. A parancsgombok segítségével állíthatjuk be a fájlok és mappák megjelenítésének módját.

Művelet: a fogaskerék szimbólum egy legördülőmenüt takar, amelynek a segítségével gyorsan és egyszerűen hajthatunk végre parancsokat a kijelölt elemeken.

Rendezés: a több apró négyzetet megjelenítő szimbólum egy legördülőmenüt takar, amelynek a segítségével gyorsan és egyszerűen beállíthatjuk a fájlok és mappák megjelenésének metódusát.

Keresés: az ablak jobb felső részében található nagyító szimbólum mögé gépelt szöveg alapján kereshetünk az alkalmazások, mappák és fájlok között.

Az Eszközsor testreszabható a Nézet menü Eszközsor testreszabása menüpontjára klikkelve. Itt lehetőségünk van az alapértelmezett eszköztár kibővítésére is.

30. ábra: Az Eszközsor testreszabása

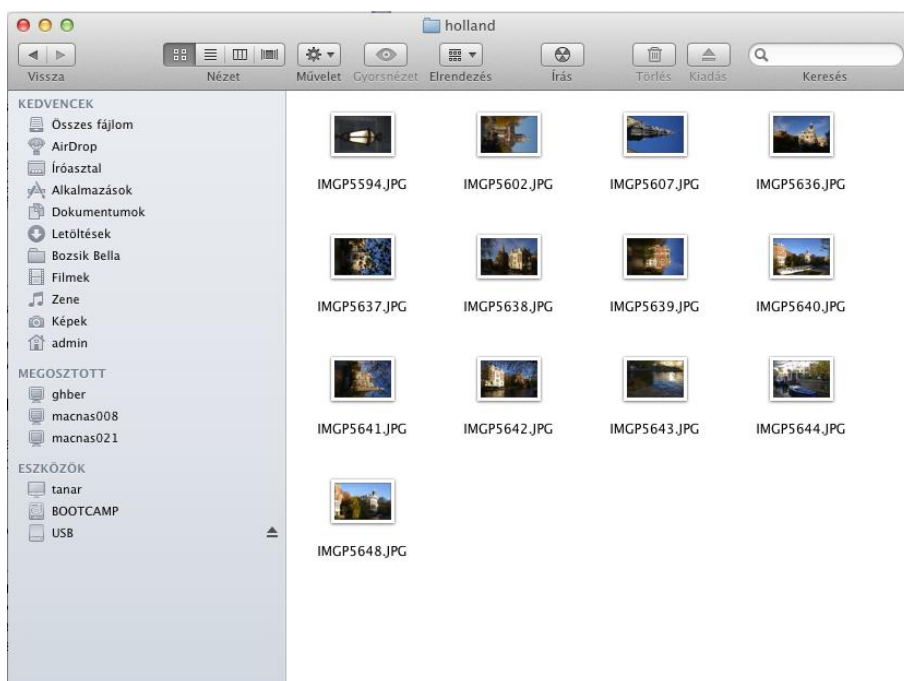
1.1.44. 4.2.9. A Nézet típusok

A Finder négyféle módon képes megjeleníteni a fájlokat és a mappákat, ezek balról jobbra haladva sorban a következők:

- Ikon nézet,
- Lista nézet,
- Oszlop nézet,
- Cover Flow nézet

1.1.45. 4.2.10. Ikon nézet

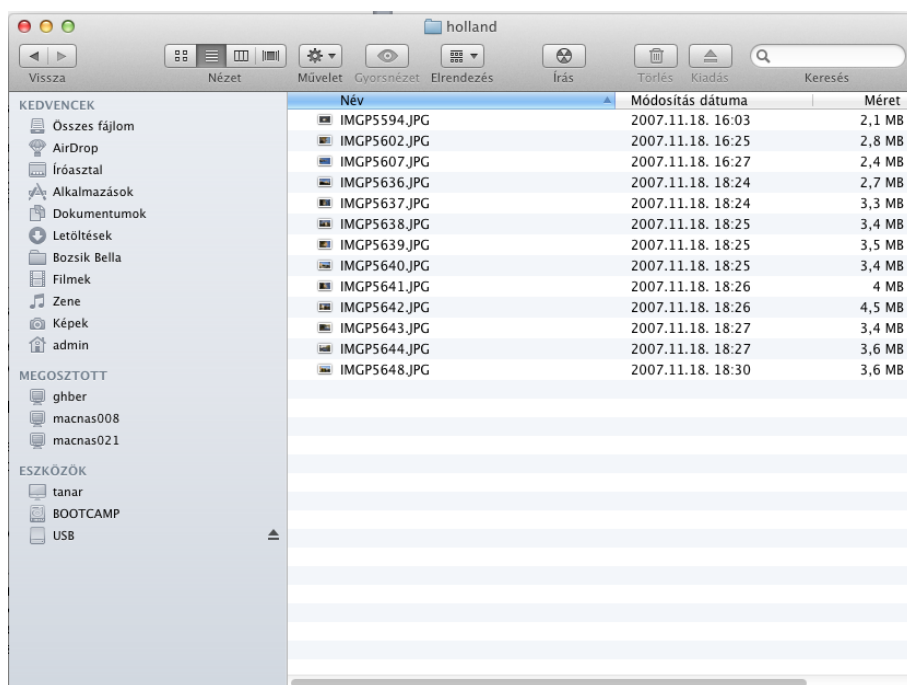
Az első szimbólumra klikkelve, vagy a Nézet menü Ikonokként menüpontjára klikkelve, vagy a Command-I billentyűkombinációval választhatjuk ki ezt a megjelenítési módot. Ebben a nézetben a fájlok és a mappák ikonok formájában jelennek meg, ha lehetséges (pl. fotók), akkor a fájl tartalma apró bélyeggépként látszik. A nézet jellemzője, hogy bizonyos fájltypusokat (pl. fotó) könnyű megtalálni, de nem látunk túl sok elemet egyszerre és a megjelenítés a fájlok jellemzőit illetően itt a legkevésbé informatív.

31. ábra: Az ikon nézet a Finderben

1.1.46. 4.2.11. Lista nézet

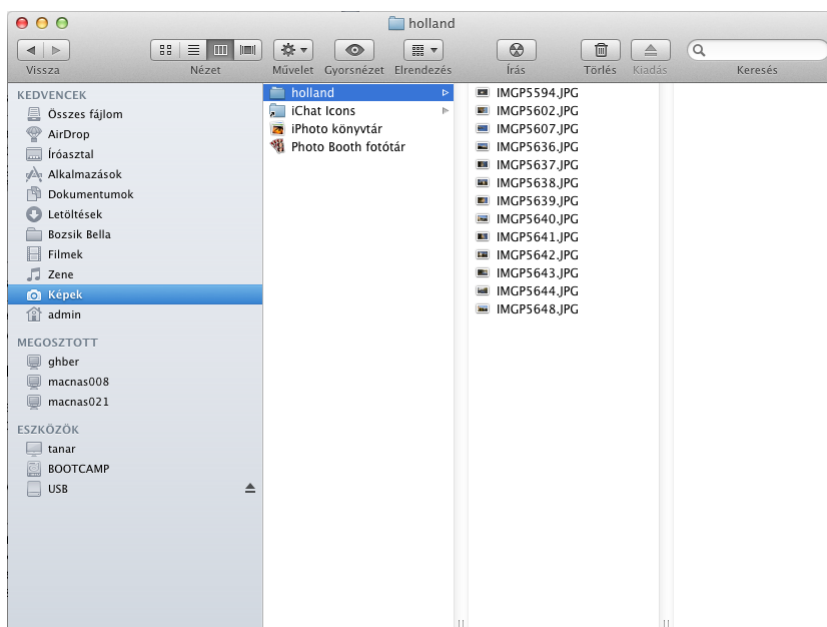
A második szimbólumra kattelve, vagy a Nézet menü Listaként menüpontjára kattelve, vagy a Command-2 billentyűkombinációval választhatjuk ki ezt a megjelenítési módot. Ebben a nézetben a fájlok és a mappák listaformájában jelennek meg. A nézet jellemzője, hogy a fájlok rendezésére többféle lehetőség van (méret, módosítás, utolsó megnyitás-létrehozás dátuma stb.), ezek a tulajdonságok az oszlopok tetején olvashatóak. Az egér jobb gombjával a tulajdonság nevére kattelve kiválaszthatjuk a számunkra fontos elemeket, amelyek sorrendje a kiválasztás után az oszlop tetejére kattelve vonszolással módosítható. Ez a nézet jeleníti meg a legtöbb információt a fájlokról.

32. ábra: A lista nézet a Finderben

1.1.47. 4.2.12. Oszlop nézet

A harmadik szimbólumra kattelve, vagy a Nézet menü Oszlopokként menüpontjára kattelve, vagy a Command-3 billentyűkombinációval választhatjuk ki ezt a megjelenítési módot. Ebben a nézetben a fájlok és a mappák a hierarchia alapján négy oszlopban jelennek meg. Ha ráklikkelünk egy fájlra, akkor a jobb oldalon megjelenik egy néhány adat a fájlról (név, fajta, méret stb.), és ha olyan fájl típusra katteltünk, amelyikhez társítható előnézet (pl. fénykép), akkor az operációs rendszer azt is megjeleníti.

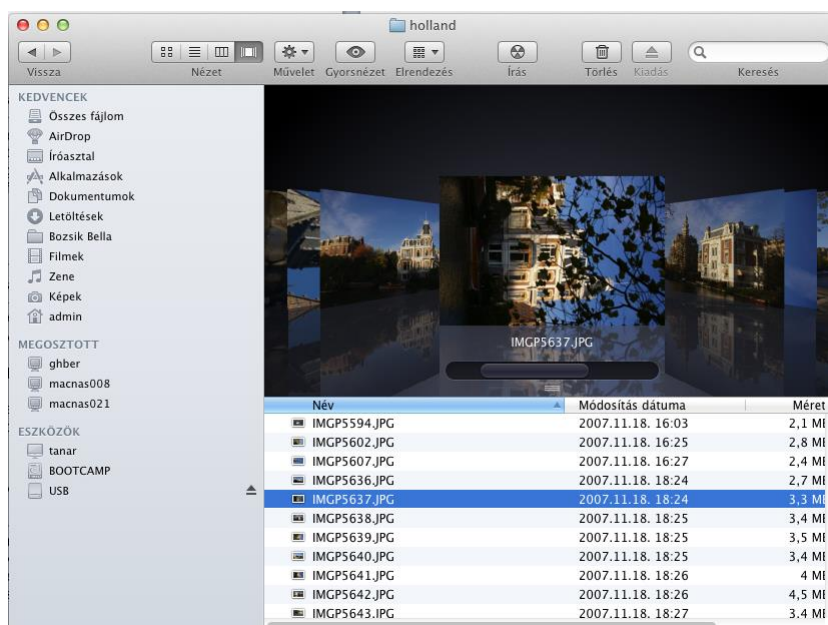

33. ábra: Az oszlop nézet a Finderben

1.1.48. 4.2.13. Cover Flow nézet

A negyedik szimbólumra klikkelve, vagy a Nézet menü Cover Flow módban menüpontjára klikkelve, vagy a Command-4 billentyűkombinációval választhatjuk ki ezt a megjelenítési módot. Ebben a nézetben a fájlok és a mappák az ikon nézet és a lista nézet speciális ötvözeteként jelennek meg. Az ablak felső részében a mappák és a fájlok grafikus szimbólumként vagy ahol lehetséges (pl. fotók), ott bélyegképként jelennek meg, alattuk pedig lista nézethez nagyon hasonló módon jelennek meg a fájlok tulajdonságai. Az ikonok látványosan „lapozhatóak” az ikonok alatti görgetősávot vonszolva.

A nézetek tulajdonságait úgy tudjuk beállítani, hogy kiválasztjuk a kívánt nézetet, majd a Nézet menü Nézetbeállítások megjelenése menüpontját választjuk. Itt megadhatjuk az ikonok méretét, a megjelenített jellemzőket stb. és azt is, hogy melyik legyen az alapértelmezett megjelenítési mód.

34. ábra: A Cover Flow nézet a Finderben

1.1.49. 4.2.14. Keresés a Finderben

Az idő múlásával egyre több fájl és mappa lesz a számítógépünkön, amelyek között egyre nehezebb lesz eligazodni. A fájljaink megtalálásában segíthet a Finder keresője, amely a Finder ablak jobb felső részében található. Mivel a Lista nézet a szolgáltatja a fájlokról a legtöbb információt, a legtöbb esetben érdemes ezt a nézetet használni a kereséshez.

Amint elkezdjük begépelni a keresett elem nevét, a Kereső máris megjeleníti azokat a találatokat, amelyek megfelelnek az eddig begépelte karaktársornak. Természetesen minél pontosabban adjuk meg a keresett elem nevét, annál precízebb lesz a találati lista. A találati lista bármely elmére klikkeltve az operációs rendszer azonnal megnyitja azt. Az ablak felső részének bal oldalán megváltoztathatjuk a keresés helyét, illetve a jobb felső sarokban található + jelre klikkeltve újabb (akár egymásba ágyazott) szűrési feltételeket adhatunk meg a találati listára vonatkozóan.

A Mentés gombra klikkeltve elmenthetjük a találati listát, amelynek alapértelmezett helye a Mentett keresések mappa. A találati listát hozzáadhatjuk az Oldalsávhoz a Hozzáadás az oldalsávhoz jelölődoboz bejelölésével.

4.3. ÖSSZEFOGLALÁS, KÉRDÉSEK

1.1.50. 4.3.1. Összefoglalás

A negyedik lecke célja az volt, hogy megismertesse a hallgatókat a navigáció és a fájlkezelés legfontosabb tudnivalóival. Ennek során a hallgatók ismereteket szereztek a Saját könyvtár tartalmáról és az OS X mappastruktúrájáról. A lecke második részében a hallgatók ismereteket szereztek a Finder alkalmazásról, megvizsgálták az Oldalsáv szimbólumait, elsajátították az Eszközsor használatát. Megismerték a Nézet típusokat, különbséget tudtak tenni az Ikon nézet, Lista nézet, Oszlop nézet és a Cover Flow nézet között. A lecke végén megvizsgáltuk, hogyan lehet keresni a Finderben.

1.1.51. 4.3.2. Önellenőrző kérdések

1. Mutassa be az Íróasztalt!
2. Mutassa be az OS X mappastruktúráját!
3. Mit tud az Oldalsáv szimbólumairól?
4. Ismertesse a Nézet típusokat!

5. A DOCK ÉS ASPOTLIGHT

5.1. CÉLKITŰZÉSEK ÉS KOMPETENCIÁK

Az ötödik fejezet célja, hogy megismertesse a hallgatókat a Dock és a Spotlight jellemzőinek alapvető ismereteivel. Ennek során szót ejtünk a Dock beállításairól, a Launchpad szerepéről, a Dashboard funkciójáról és a MissionControll működéséről.

A lecke végén a Spotlight használatával ismerkedünk meg.

5.2. TANANYAG

- A Dock
- A Dock beállításai
- A Launchpad
- A Dashboard
- MissionControll
- A MissionControll működése
- A Spotlight

1.1.52. 5.2.1. A Dock

A Dock segítségével egyetlen klikkeléssel elindíthatunk programokat, és hozzáférhetünk mappáinkhoz, fájljainkhoz és a Kukához. Az elemek elrendezése balról jobbra haladva: programok, mappák, dokumentumok és a Kuka. A Dockon megjelenő mappák tartalmát úgy tekinthetjük meg, ha ráklikkelünk a mappa szimbólumra: a mappa elemei legyezőszerűen elrendezve jelennek meg egymás alatt.

A Dock számos funkcióval rendelkezik:

- Megmutatja, hogy mely alkalmazások vannak megnyitva (egy világító, kék ellipszis jelenik meg a program szimbóluma alatt),
- Információval szolgál a rajta található alkalmazásokról (pl. a Mail alkalmazás szimbólumának jobb felső sarkában egy szövegbuborékban megjelenik, hogy hány új üzenetünk van),
- Lehetővé teszi a megnyitott alkalmazások közötti gyors váltást (az alkalmazás szimbólumára klikkelve),

- Felhívja a figyelmet arra, ha egy alkalmazás beavatkozást igényel (az alkalmazás szimbóluma „ugrál” a Dockon),
- A jobb oldali egérgombbal klikkelve attól függően, hogy az alkalmazás meg van-e nyitva, helyi menüket érhetünk el,
- Testreszabhatjuk a Dock tartalmát: tetszőleges alkalmazást, mappát, dokumentumot helyezhetünk el rajta a gyors elérés érdekében.

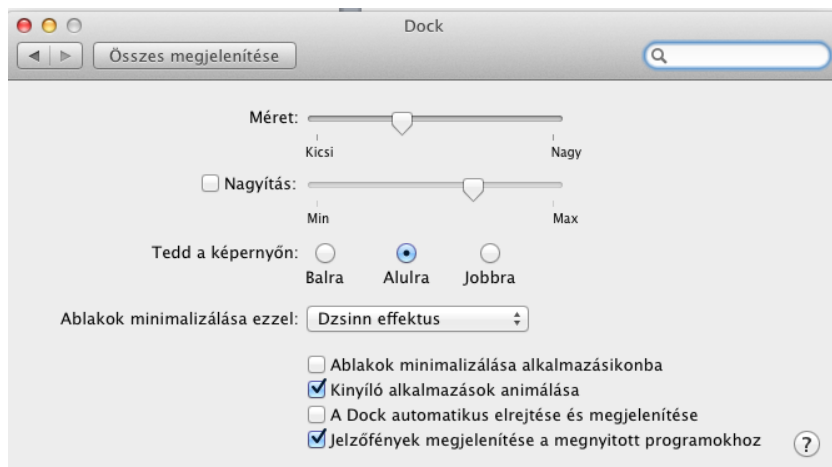
A Dock mindenesetben tartalmaz két szimbólumot: a Findert és a Kukát. A Finder szimbólumra klikkelve, ha még nem volt megnyitva Finder ablak, megjelenik egy új ablak. Ha már volt megnyitva Finder ablakunk, akkor a megnyitott, de minimalizált méretű ablak jelenik meg. Több ablak esetén az utoljára minimalizált jelenik meg.

A Dockon megjelenő minimalizált ablakok jobb alsó sarkában megjelenik az adott alkalmazás szimbóluma, ami megkönnyíti az ablakok azonosítását.

A Kuka tartalmazza a törölt mappákat és fájlokat. Ha a Kuka már tartalmaz mappákat vagy fájlokat, akkor a kukában megjelenő papírgalacsinnak hívják fel erre a figyelmet. A Kuka ürítése több módon is lehetséges: jobb oldali egérgombbal klikkelünk a Kuka szimbólumra, majd az Ürítsd a kukát elemet választjuk, vagy a Finder menü Ürítsd a kukát menüpontjára klikkelünk.

1.1.53. 5.2.2. A Dock beállításai

A Dock tulajdonságainak néhány beállítását elvégezhetjük az Alma menüben. Az Alma menü Dock menüpontjára klikkelve beállíthatjuk a Dock pozícióját (baloldal, alul középen, jobb oldal), a Dock elrejtését és a nagyítását.

35. ábra: A Dock beállításai

A Dock elrejtése azt jelenti, hogy a Dock eltűnik a képernyőről és csak akkor jelenik ismét meg, ha a kurzort a képernyő aljára húzzuk. A nagyítással a Dockon látható szimbólumoknak az egérmutatóval aktiválható animált felnagyítását engedélyezhetjük.

Ha több beállítási lehetőséget szeretnénk megjeleníteni, akkor válasszuk az Alma menü Dock menüpontját, majd a Dock beállítások almenüt (ugyanazt az ablakot jeleníthetjük meg a Rendszerbeállítások Dock szimbólumára klikkelve).

A kibővített menü lehetővé teszi:

- a Dockon található szimbólumok méretének beállítását a Méret csúszkával,
- a szimbólumok nagyításának engedélyezését és a mértékének beállítását a Nagyítás csúszkával,
- a Dock-pozíció meghatározását (Tedd a képernyőn rádiógombjai),
- az ablakok minimalizálásának és megjelenésének animáció típusát (Az ablakok minimalizálása ezzel legördülő listája),
- a Dock automatikus elrejtését és megjelenítését,
- A Dock szimbólumai alatt található, a megnyitott alkalmazásokra vonatkozó kékes jelzőfény be- illetve kikapcsolását.

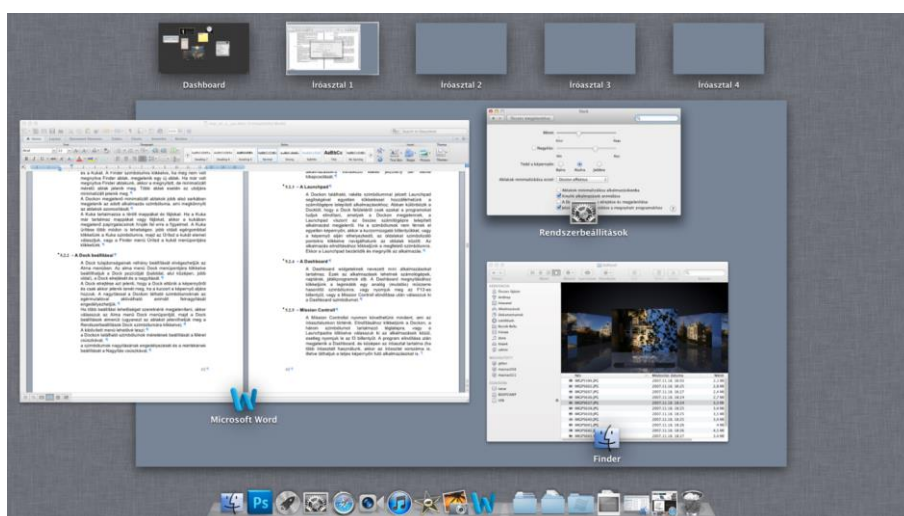
1.1.54. 5.2.3. A Launchpad

A Dockon található, rakéta szimbólummal jelzett Launchpad segítségével egyetlen klikkeléssel hozzáférhetünk a számítógépre telepített alkalmazásokhoz. Abban különbözik a Docktól, hogy a Dock felületéről csak azokat a programokat tudjuk elindítani, amelyek a Dockon megjelennek, a Launchpad viszont az összes, a számítógépre telepített alkalmazást megjeleníti.

5.2.6. A MissionControl működése

A MissionControll háromféle funkcióval rendelkezik:

Minden ablak eltűntetése: ez akkor nagyon hasznos, ha túlságosan sok ablakot nyitottunk meg és már nem tudjuk megtalálni, amit keresünk. A funkció aktiválásához nyomjuk meg az F11 billentyűt, melynek eredményeképpen minden ablak eltűnik, csak az Íróasztal látszik illetve az Íróasztal két oldalának szélére kitolva a megnyitott ablakok élei, lehetőséget adva ezzel gondolataink tisztázására. Tetszőleges ablakra klikkelve az teljes egészében visszakerül az Íróasztalra.

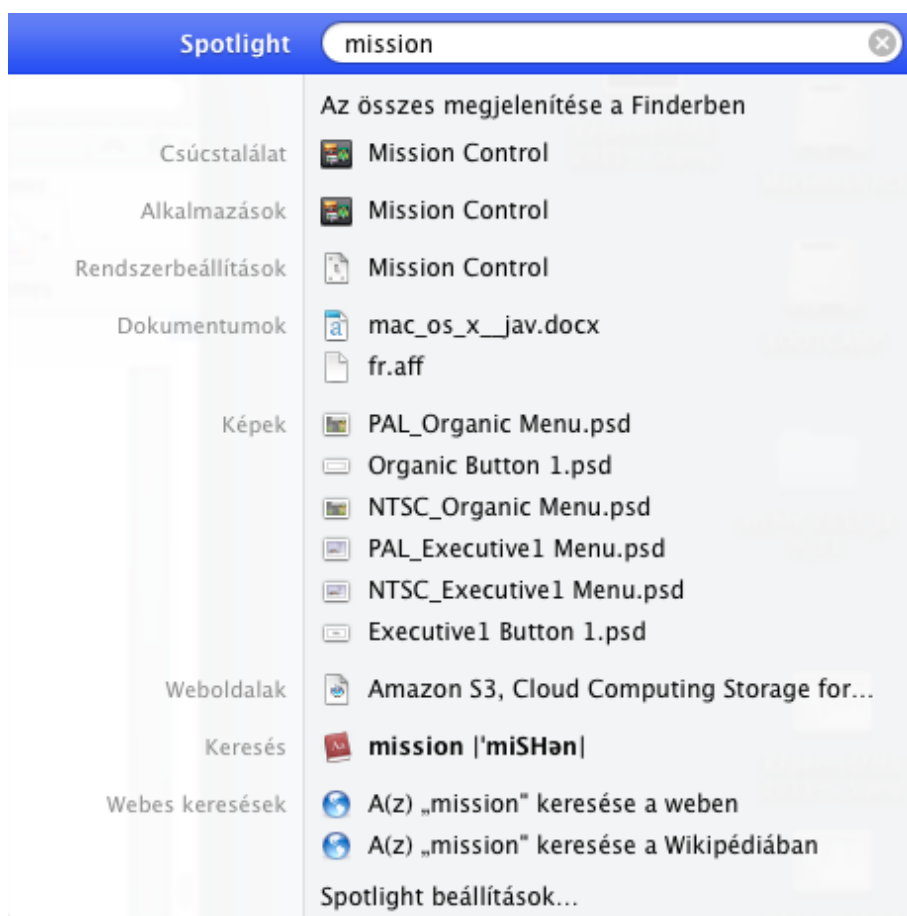
37. ábra: A Mission Controll elemei

A MissionControll második működési módja, amikor minden megnyitott ablak bélyegkép méretűre zsugorodik, lehetővé téve a számunkra szükséges ablak klikkeléssel történő kiválasztását. A funkció kiválasztásához nyomjuk le az F9 billentyűt. Ha több Íróasztalt is létrehoztunk, akkor először a megfelelő Íróasztalt kell kiválasztanunk.

A MissionControll harmadik működési módja, amikor az aktuális alkalmazás minden megnyitott ablaka bélyegkép méretűre zsugorodik, lehetővé téve a programon belül a számunkra szükséges ablak klikkeléssel történő kiválasztását. A funkció kiválasztásához nyomjuk le az F10 billentyűt. Az egérmutatót a kiválasztott bélyegkép felé húzva az kék színűvé válik, jelezve, hogy a klikk hatására melyik ablak lesz aktív (a többi ablak eltűnik).

5.2.7. A Spotlight

A Spotlight az OS X elsőszámú keresője, amely sokkal részletesebb és precízebb eredménnyel szolgál, mint a Finder keresője. A Spotlight használatához kattintunk a nagyító szimbólumra a képernyő jobb felső sarkában. Kezdjük el begépelni a keresett elem (program, mappa fájl, számítógép) nevét. Már az első néhány karakter lenyomásakor kapunk egy viszonylag hosszú találati listát, amely a gépelés folytatásával egyre szűkül.

38. ábra: A Spotlight találati listája

A találatok kategóriánként lesznek megjelenítve, az első sorban az ún. csúcstalálat áll, ami statisztikailag a legjobb eredménnyel kecsegtet a keresés szempontjából. Alatta kategorizálva jelennek meg a találatok, pl. alkalmazások, dokumentumok, mappák, fájlok, üzenetek, képek, rendszerbeállítások stb. A

lista alján található utolsó két elem felajánlja, hogy a rákeres az adott kifejezésre az interneten illetve a Wikipédiában.

5.3. ÖSSZEFOGLALÁS, KÉRDÉSEK

5.3.1. Összefoglalás

Az ötödik fejezet célja az volt, hogy megismertesse a hallgatókat a Dock és a Spotlight jellemzőinek alapvető ismereteivel. Ennek során szót ejtettünk a Dock beállításairól, a Launchpad szerepéről, a Dashboard funkciójáról és a MissionControll működéséről.

A lecke végén a Spotlight használatával ismerkedtünk meg.

5.3.2. Önellenőrző kérdések

1. Ismertesse a Dock szerepét!
2. Ismertesse a Launchpad funkcióját!
3. Ismertesse a Dashboard feladatait!
4. Ismertesse a MissionControll szerepét!
5. Ismertesse a Spotlight használatának legfontosabb tudnivalóit!

6. ADATBIZTONSÁG ÉS ADATMENTÉS

6.1. CÉLKITŰZÉSEK ÉS KOMPETENCIÁK

A hatodik leckében az adataink biztonságáról lesz szó. Vizsgálódásaink során szót ejtünk a kibertér árnyoldalairól és arról hogyan védekezhünk a gépünket érő támadások ellen. Szó lesz a szoftverfrissítés fontosságáról és módjáról, a tűzfal beállításairól, a vírusokról, az adattitkosításról, a biztonsági mentések készítéséről és ezzel kapcsolatosan a Time Machine elindításáról és beállításairól.

6.2. TANANYAG

- A kibertér árnyoldalai
- A szoftverfrissítés
- Az Apple-szoftverek frissítése
- Nem Apple-alkalmazások frissítése
- A Mac védelme
- Biztonság és adatvédelem
- A Tűzfal
- Vírusok
- Adattitkosítás
- Biztonsági mentés
- A Time Machine elindítása
- A Time Machine beállításai

6.2.1. A kibertér árnyoldala

Ahogy a minket körülvevő valós világ, úgy a kibertér sem csak jóindulatú emberekből áll. A számítógépes hálózatok terjedése számtalan lehetőséget nyújt azoknak a bűnözőknek, akik adatainkat megszerezve anyagilag meg akarnak károsítani minket, vagy vissza akarnak élni személyes adatainkkal. Tökéletes biztonság természetesen nem létezik, vagy ha igen, akkor túl magas árat kellene érte fizetnünk: nem kapcsolódhatnánk az internetre, sem pedig más hálózathoz és rajtunk kívül senki sem használhatná a gépünket.

A másik veszélyforrás inkább Murphyhez köthető: ami elromolhat, az el is romlik. A merevlemezek, optikai adattárolók nem örökéletűek, természetes,

hogyan az életciklusuk vége felé közeledve egyszer csak felmondják a szolgálatot. Ha ez bekövetkezik, akkor viszonylag kevés esélyünk van az adataink megmentésére, sokkal egyszerűbb rendszeres biztonsági mentésekkel megelőzni a bajt.

6.2.2. A szoftverfrissítés

A szoftverek naprakészen tartása rendkívül fontos, gondoljunk csak a vírusirtó programokra: rendszeres frissítés nélkül nem lennének képesek megvédeni gépünket az újabb és újabb vírusoktól. Hasonló a helyzet az operációs rendszerrel és a többi szoftvertermékkel kapcsolatban is. Bizonyos hibák, biztonsági rések csak a szoftver forgalomba hozatala után derülnek ki, ilyenkor a gyártó egyetlen lehetősége, ha kiad egy javítócsomagot a programhoz. A Mac világában a szoftverfrissítés szempontjából megkülönböztetjük az Apple által gyártott szoftvereket és a más fejlesztőcégek által létrehozott termékeket.

6.2.3. Az Apple szoftverek frissítése

Az operációs rendszer naprakészen tartása az egyik legfontosabb feladat, hiszen ez biztosítja a többi program számára a futáskörnyezetet. Az OS X operációs rendszer frissítése rendkívül egyszerű, csupán a Szoftverfrissítés gombra kell kattelnunk a megfelelő helyen. A szoftverfrissítések keresése ekkor a felhasználó kérésére megtörténik, és ha rendelkezésre áll, akkor le is töltődik a szoftverkomponens. Ezt az eljárást manuális szoftverfrissítésnek nevezzük. Hatékonyabb azonban, ha az automatikus szoftverfrissítés és telepítés opciót választjuk, mert ebben az esetben az operációs rendszer leveszi a vállunkról ezt a terhet. Az automatikus szoftverfrissítés engedélyezéséhez nyissuk meg a Rendszerbeállításokat, majd válasszuk a Szoftverfrissítés panelt. Jelöljük be a frissítések ellenőrzése jelölődobozt, majd válasszuk ki a legördülő listából, hogy milyen gyakran ellenőrizze a frissítések elérhetőségét az operációs rendszer. A Frissítések automatikus letöltése jelölődoboz aktivizálásával az operációs rendszer le is tölti az elérhető frissítéseket és egy üzenettel jelzi a felhasználónak, hogy a letöltött frissítések készen állnak a telepítésre.

6.2.4. Nem Apple alkalmazások frissítése

Azokat a szoftverterméket soroljuk ide, amelyeket nem az Apple gyárt. Ezen a kategórián belül is megkülönböztetünk két típust. Az egyik típusba tartoznak azok a szoftverek, amelyet az AppStore-on keresztül vásároltunk meg és telepítettünk fel. Az AppStore az interneten keresztül árusít szoftvereket, amelyek nagy részéért fizetnünk kell, de a szoftverek több mint az egyharmada ingyenes. Az OS X operációs rendszer mellett számos, az Apple által gyártott mo-

bil eszköz operációs rendszeréhez (IOS) is találhatunk kedvünkre való programot, a több mint 500 000 alkalmazás között.

Ezeknek a programoknak a frissítését a legegyszerűbben az AppStore-on keresztül oldhatjuk meg, ahol ellenőrizhetjük a frissítések elérhetőségét és le is tölthetjük azokat.

Ha a programot nem az AppStore-on keresztül vásároltuk, akkor többféle módon is eljárhatunk. Számos szoftverbe beépítették a frissítések (minden programindítás utáni) ellenőrzésének opcióját, amely rendszerint automatikusan valósul meg, és egy üzenetablakban értesíti a felhasználót az aktuális frissítések elérhetőségéről. Ehhez érdemes az alkalmazás telepítése után a program beállításai között ellenőrizni ezt a lehetőséget.

Azok az alkalmazások, amelyek nem tartalmazzák az automatikus szoftverfrissítés lehetőségét, rendszerint lehetővé teszik, hogy manuálisan ellenőrizzük azok elérhetőségét. Ennek a menüpontnak a helye változó, de leggyakrabban a Sűgó, a Névjegy vagy az alkalmazás nevének menüjében találhatjuk meg. Ha egyik helyen sem szerepel, érdemes átböngészni a program dokumentációját a rendelkezésre álló lehetőségekről.

Egyre ritkábban, de azért ma is előfordul, hogy egy alkalmazás sem automatikus, sem manuális frissítési lehetőséget sem tartalmaz. Ebben az esetben érdemes ellátogatni a szoftver gyártójának weboldalára és ott ellenőrizni a frissítések elérhetőségét.

6.2.5. A Mac védelme

Abban a pillanatban, ahogy a számítógépünket az internetre kapcsoljuk, számos veszélyforrásnak tesszük ki, hiszen a számítógépes hálózatok terjedése számtalan lehetőséget nyújt azoknak a bűnözőknek, akik adatainkat megszerelve anyagilag meg akarnak károsítani minket, vagy vissza akarnak élni személyes adatainkkal. Ahogyan a bevezetőben már említettük, tökéletes biztonság nem létezik, vagy ha igen, akkor túl magas árat kellene érte fizetnünk: nem kapcsolódhatnánk az internetre, sem más hálózathoz és rajtunk kívül senki sem használhatná a gépünket. Az optimális megoldás valahol a két véglet között van, azaz használjuk az internetet, de tegyünk meg néhány egyszerű óvintézkedést, amellyel jelentősen csökkentetjük a gépünkre leselkedő kockázatot.

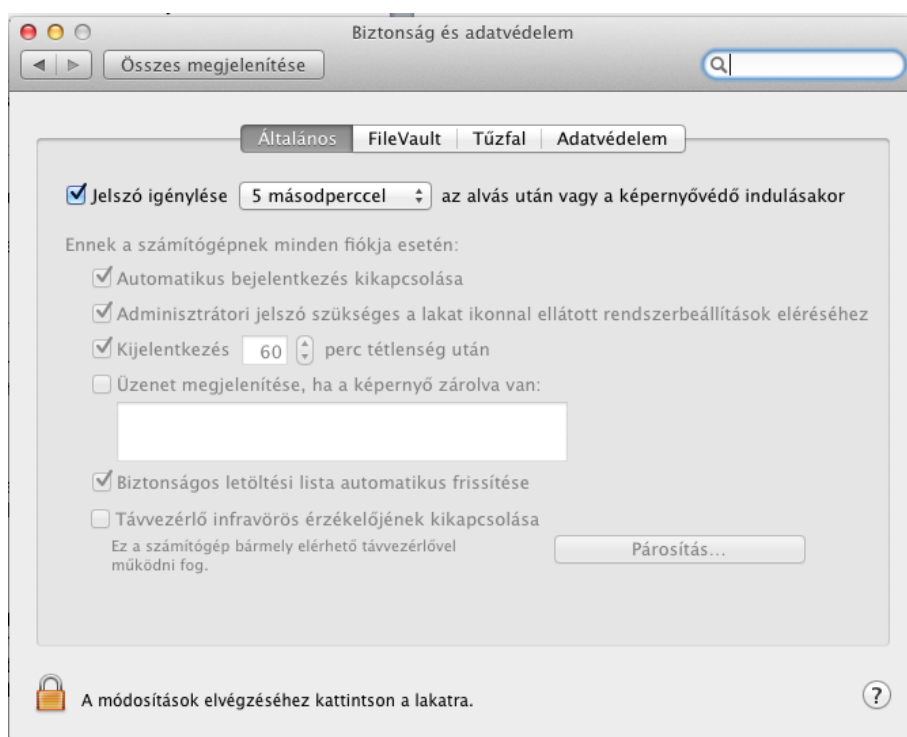
6.2.6. Biztonság és adatvédelem

Az OS X számos beépített eszközzel rendelkezik, amelyek segítenek megvédeni a számítógépünket. Különösen indokolt lehet ez akkor, ha nemcsak ott-

hon, de repülőtereken, internet-kávézókban és más nyilvános helyen használjuk a gépünket.

Nyissuk meg a Rendszerbeállítások Biztonság és adatvédelem elemét.

Klikkeljünk az Általános fülre, majd jelöljük be a Jelszó igénylése az alvás után vagy a képernyővédő indulásakor jelölődobozt és válasszuk ki a legördülő listából, hogy mennyi idő elteltével kérje a számítógép a jelszót (maximum 4 óra). Ha a számítógép alvó állapotba kerül, vagy elindul a képernyővédő program, akkor a megadott idő eltelte után a számítógép a bejelentkezett felhasználó jelszavát fogja kérni a felébresztéshez vagy a képernyővédő kikapcsolásához.

39. ábra: Az általános jellemzők beállításai a rendszerbeállítások Biztonság és adatvédelem menüpontjában

Annak érdekében, hogy megelőzzük a számítógépünk illetéktelen használatát, tegyünk egy jelet az Automatikus bejelentkezés kikapcsolása jelölődobozba. Ennek eredményeként a számítógép bekapcsolása után a felhasználó csak a jelszó megadásával tudja elkezdni az operációs rendszer használatát.

A rendszerbeállítások átalakításával jelentősen csökkenhet a számítógépünk védeltsége, ezért akadályozzuk meg, hogy a rendszerbeállítások egysze-

rűen megváltoztathatóak legyenek. Ehhez tegyünk egy jelet az Adminisztrátori jelszó szükséges a lakat ikonnal ellátott jelölődobozba. Ennek eredményeként a számítógép rendszerbeállításainak megváltoztatásához megfelelő jogosultságokkal kell rendelkezünk és a jelszavunkat is meg kell adni a védelem feloldásához.

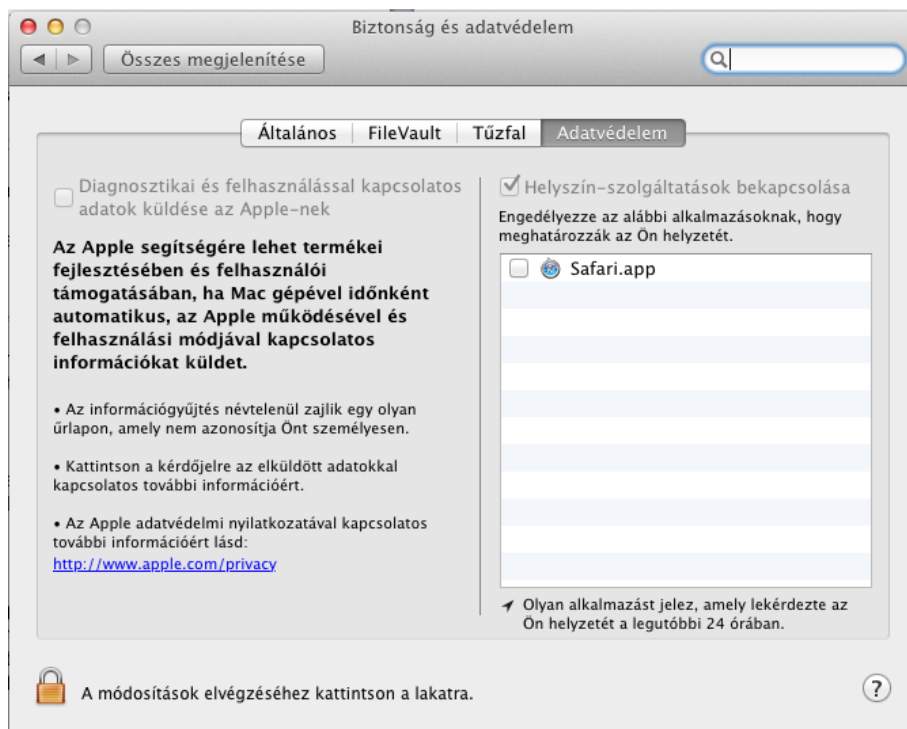
Ha szeretnénk megelőzni, hogy a magára hagyott gépek elé ülve bárki visszaélhessen a bejelentkezett felhasználó nevében, jelöljük be a Kijelentkezés ... perc tétlenség után jelölődobozt, és válasszuk ki a legördülő listából, hogy hány perc elteltével jelentkeztesse ki a felhasználót az operációs rendszer.

Ha azt szeretnénk, hogy a zárolt képernyőn megjelenjen egy üzenet (pl. milyen okból zároltuk a gépet és mennyi ideig lesz zárolva) akkor a tegyünk egy jelet az Üzenet megjelenítése, ha a képernyő zárolva van jelölődobozba, majd gépeljük be az üzenet szövegét a szövegablakba.

A Biztonságos letöltési lista automatikus frissítése jelölődoboz azt jelenti, hogy a számítógép automatikusan frissíti az Apple oldaláról a kártékony és a számítógépre veszélyes elemek listáját.

Ha szeretnénk megelőzni, hogy a számítógépünk infravörös távirányítóval irányítható legyen, akkor a tegyünk egy jelet A távvezérlő infravörös érzékelőjének kikapcsolása jelölődobozba.

Az általunk használt alkalmazások automatikusan adatokat gyűjtenek a tevékenységünkről. Ezt nem rosszindulatú céllal teszik, hanem az Apple felé küldik el a szoftverek hatékonyságának a növelése érdekében. Az Apple nyilatkozata szerint az adatok névtelenül kerülnek feldolgozásra, de ha úgy ítéljük meg, hogy ez biztonsági kockázatot rejt magában, akkor az Adatvédelem panelen vegyük ki a pipát a Diagnosztikai és felhasználással kapcsolatos adatok küldése az Apple-nek jelölődobozból.

40. ábra: Az adatvédelem jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások Biztonság és adatvédelem menüpontjában

Néhány alkalmazás hatékony működéséhez szükséges lehet a számítógép földrajzi pozíciójának meghatározása. Ha nem szeretnénk, hogy a szolgáltatások használják a földrajzi pozíciónkat, akkor az Adatvédelem panelen vegyük ki a pipát a Helyszín-szolgáltatások bekapcsolása jelölődobozból. A jelölődoboz alatti listán megtekinthetjük, hogy mely alkalmazások használták a pozíciónkat az elmúlt 24 órán belül.

6.2.7. A Tűzfal

A Tűzfal a hálózati támadásoktól védheti meg a számítógépünket. Különösen nagy jelentősége van ennek, ha idegen és nyilvános helyen használjuk a gépünket, pl. hotel, repülőtér stb.

41. ábra: Az tűzfal jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások Biztonság és adatvédelem menüpontjában

Nyissuk meg a Rendszerbeállítások Biztonság és adatvédelem elemét.

Klikkeljünk a Tűzfal panelre, majd klikkeljünk az Indítás gombra (a kikapcsolt tűzfal minden bejövő hálózati kapcsolatot engedélyez). A klikkelés hatására a tűzfal elindul az alapértelmezett beállításokkal. A Haladó gombra klikkelve finomíthatjuk a tűzfal beállításait.

A maximális biztonság eléréséhez jelöljük be a Minden bejövő kapcsolat blokkolása jelölődobozt (néhány alapvető protokoll ilyenkor is kommunikálhat a géppel, pl. DHCP stb.). Ha hibát észlelünk valamelyik program működésében (és biztonságosnak ítéljük meg az alkalmazás használatát) akkor adjuk hozzá a kivételekhez a + jelre klikkeléssel és a program kiválasztásával.

Közepes biztonsági szintet jelent az Automatikusan engedélyezd az aláírt szoftver számára, hogy bejövő kapcsolatokat fogadjon. Ez azt jelenti, hogy a hogy az érvényes tanúsítvánnyal rendelkező szoftverek kommunikációt kezdeményezhetnek a számítógéppel (ez a beállítás általában megfelelő az otthoni környezetben). Aktivizálásához tegyünk egy pipát a jelölődobozba.

A Kapcsold be a lopakodó módot jelölődoboz aktiválásával tovább fokozhatjuk a biztonságot, mert ebben az üzemmódban a számítógép nem válaszol a bejövő kommunikációt engedélyező kérésekre, azaz „láthatatlan” marad.

A beállítások nyugtázásához klikkeljünk az OK gombra!

6.2.8. Vírusok

A legenda szerint az OS X operációs rendszert nem szükséges megvédenünk a vírusoktól, mert erre a platformra nem is léteznek vírusok. Sajnos ez valóban csak legenda. A vírusfertőzés esélye valóban kisebb, mint pl. a Windows operációs rendszer esetén, de ez a kockázat egyáltalán nem elhanyagolható.

A számítógépes vírusok rosszindulatú programok, amelyek aktivizálásához le kell töltenünk és elindítanunk egy fájlt, vagy megnyitnunk egy hivatkozást a weben. A vírusok elleni védekezésnek két módja van, a passzív és az aktív. Az előbbi meglehetősen megbízhatatlan: tudatosan csak olyan fájlokat telepítünk a számítógépre és csak olyan weboldalakat látogatunk meg, amelyeket biztonságosnak ítélünk meg. Talán mondanunk sem kell, hogy a tapasztalatok szerint ez nem elegendő.

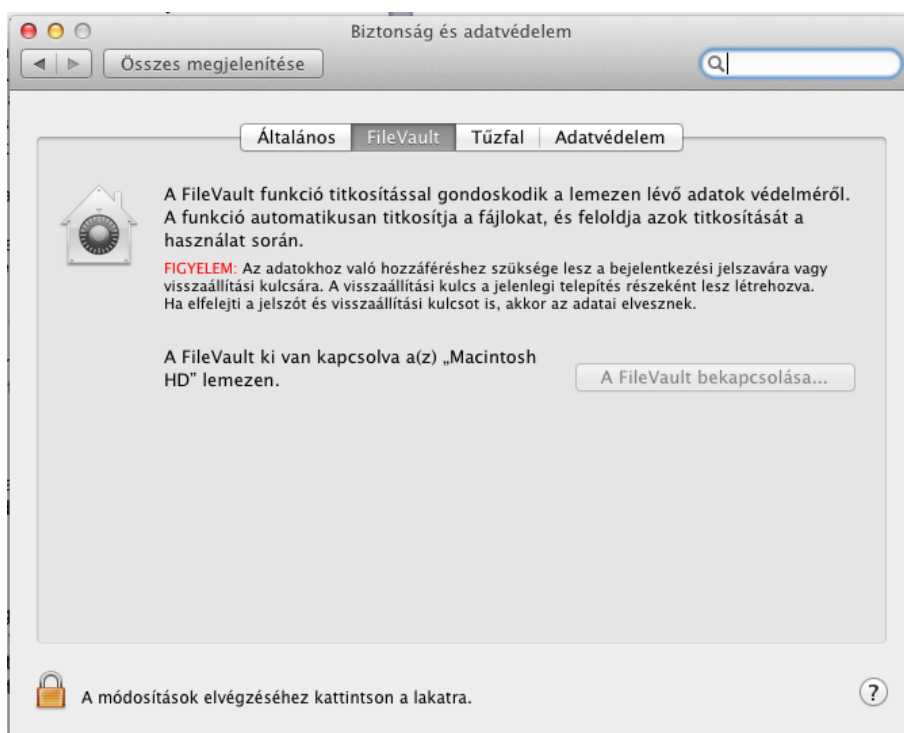
Az aktív védekezés lényege, hogy egy vírusirtó programot telepítünk a számítógépre, amely időről időre frissíti a vírusdefiníciós adatbázisát annak érdekében, hogy a legújabb vírusokat is felismerje. A vírusirtó programok a háttérben futnak és figyelnek: ha egy fájl letöltése, megnyitása, másolása közben vírust észlelnek, akkor blokkolják a folyamatot és törlik, vagy ha ez nem lehetséges, akkor karanténba helyezik a vírusos fájlt. Fontos, hogy csak megbízható forrásból származó vírusirtó programot használjunk, mert az interneten a kalóziprogramok között számos átalakított vírusirtó is megtalálható, így éppen a vírusirtó telepítésével fertőzzük meg a gépünket.

6.2.9. Adattitkosítás

A hordozható számítógépek egyik legnagyobb előnye, hogy azokat mindenhol magunkkal vihetjük, és szinte bárhol használhatjuk. Minél több helyen megfordulunk, annál nagyobb az esélye annak, hogy a gépünket ellopják, vagy elveszítjük. Ilyenkor az anyagi kárnál is sokkal nagyobb gondot okoz, hogy az adataink esetleg nem megfelelő, kezekbe kerülhetnek.

Ha a biztonság és adatvédelem részben leírtaknak megfelelően jártunk el, akkor a számítógépünket nem tudják majd elindítani (hiszen ahhoz jelszó szükséges), de a merevlemez kivehetik a gépből és megpróbálhatják a tartalmát egy

másik számítógépen megjeleníteni. Ennek a megakadályozására szolgál a FileVault.

42. ábra: A FileVault jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások Biztonság és adatvédelem menüpontjában

A FileVault titkosítja az adatokat a tárolás idejére és automatikusan feloldja a titkosítást, amikor megnyitjuk a fájlt. A FileVault használatához szükségünk lesz a felhasználónevünkhöz kapcsolódó jelszóra, vagy a titkosítást visszaállító kulcsra.

A FileVault bekapcsolásához nyissuk meg a Rendszerbeállítások Biztonság és adatvédelem elemét és válasszuk a FileVault panelt. Kiklikeljünk a FileVault bekapcsolása gombra. A megjelenő párbeszédablakban meg kell adnunk azoknak a felhasználóknak a jelszavát (Felhasználó engedélyezése), akik feloldhatják a lemez titkosítását. Zöld pipa jelzi azokat a felhasználókat, akik erre jogosultak. Azok a felhasználók, akik nem kapnak engedélyt a titkosítás feloldására, nem fogják tudni használni a számítógépet. A folytatás gombra klikkelve a megjelenik a 20 karakterből álló biztonsági kulcs. A biztonsági kulcsot másoljuk le és tegyük el biztos helyre. Ha elvesztjük a biztonsági kulcsot és a felhasználói jelszavunkat is, akkor az adataink örökre elvesznek.

Az operációs rendszer a biztonság érdekében, a FileVault szolgáltatás bekapcsolásával egy időben egyéb biztonsági funkciókat is bekapcsol: jelszó szükséges a bejelentkezéshez, alvó állapotból való felébresztéshez, vagy a képernyővédőből való kilépéshez. A gép újraindítása után csak a FileVault szolgáltatásban engedélyezett felhasználók jelentkezhetnek be, más felhasználók csak a rendszergazda után tudnak bejelentkezni.

A következő párbeszédablakban beállíthatjuk, hogy mi szeretnénk a kulcsot tárolni, vagy rábízunk ezt az Apple-re. Ha ez utóbbit választjuk, akkor három kérdésre kell pontos választ adnunk ahhoz, hogy az Apple megadja a titkosítási kulcsunkat. A rendszer újraindítása után a titkosítási folyamat elkezdődik a háttérben és a titkosítás beállításait a FileVault panelen ellenőrizhetjük (melyik merevlemezre titkosítottuk stb.) és itt kapcsolhatjuk ki a titkosítást is.

Ha valaki megszerzi a merevlemezünket, akkor képes lesz ugyan az operációs rendszerünket elindítani, de a személyes adatainkhoz az AES 128 bites titkosításnak köszönhetően nem fog hozzáférni.

6.2.10. Biztonsági mentés

Adataink sérülékenysége és pótolhatatlansága (családi fotók stb.) miatt az egyik legfontosabb teendő, hogy rendszeres időközönként készítsünk biztonsági másolatot azokról. Az OS X operációs rendszer ehhez egy kiváló eszközt, a Time Machine szolgáltatást ajánlja fel. A Time Machine használata gyerekjáték, csupán egy külső merevlemezre van szükségünk, a folyamat nagy része automatizált és minimális erőfeszítést igényel a felhasználótól.

A Time Machine minden órában biztonsági mentést készít a fájljainkról (az utolsó 24 óra idejére), és napi mentéseket tárol az utolsó 30 napra vonatkozóan. A heti mentéseket is addig folytatja a számítógép, amíg a merevlemez kapacitása ezt lehetővé teszi. Amikor a lemezre már nem fér több adat, akkor a rendszer törli a legrégebbi mentést. Érdekes a lehető legnagyobb kapacitású merevlemez használni, hogy minél tovább megőrizzük adatainkat.

43. ábra: Az Time Machine jellemzőinek a beállításai a Rendszerbeállításokban

A Time Machine a rendszerlemezre is készít átmenetileg biztonsági mentést az adatainkról, hogy megőrizze a külső merevlemez csatlakoztatása között létrejött biztonsági mentéseket. Azonban a rendszerlemez sérülése vagy elvesztése esetén ezek az adatok természetesen elvesznek, ezért nem érdemes erre építeni a fájlmentési stratégiánkat és jobb minél gyakrabban csatlakoztatni a külső merevlemez a géphez.

6.2.11. A Time Machine elindítása

A Time Machine elindításához nyissuk meg a Rendszerbeállítások Time Machine elemét. Indítsuk el a szolgáltatást a Time Machine szimbólum alatti kapcsolóra kattintva. A Lemez kiválasztása felíratra kattintva a megjelenő párbeszédablakban válasszuk ki, hogy melyik meghajtóra szeretnénk elkészíteni a biztonsági mentést, majd kattinkjunk a biztonsági mentési lemez használata feliratú gombra, amelynek hatására megkezdődik a biztonsági mentés (ha mégsem akarjuk elindítani a mentést, akkor a Ne készüljön biztonsági mentés felíratra kattintva léphetünk ki a párbeszédablakból).

Ha Time Capsule, vagy más, a hálózaton keresztül elérhető tárhelyet választunk, akkor meg kell adnunk az eléréshez szükséges jelszót is, ehhez klikkeljünk az Airport segédprogram megnyitása feliratú gombra.

Ha az adatink titkosításához a File Vault szolgáltatást használjuk, akkor érdemes a Biztonsági mentési lemez titkosítása opciót bekapcsolni, mert ellenkező esetben hiába titkosítottuk a fájljainkat a számítógépen, ha a biztonsági mentés szabad hozzáférést enged adatainkhoz.

6.2.12. A Time Machine beállításai

A biztonsági mentés jellemzőinek beállításaihoz nyissuk meg a Rendszerbeállítások Time Machine elemét, majd klikkeljünk az Opciók gombra. A megjelenő párbeszédablakban középen olvashatjuk le a biztonsági mentés jelenlegi becsült méretét. Ha ki akarunk hagyni mappákat a biztonsági mentésből, akkor azt a + jelre klikkelve tehetjük meg: a mappa kiválasztása után klikkeljünk a Kizárás gombra.

Ha értesítést szeretnénk kapni arról, ha valamelyik régi mentést helyhiány miatt törölni kell, akkor jelöljük be ezt az opciót.

Ha szeretnénk megelőzni, hogy a korábbi biztonsági mentéseink fájljai felülírásra kerüljenek (mert pl. hetekkel később ismét megnyitottuk az adott fájlt), akkor zárolhatjuk a fájlokat annak érdekében, hogy az adott dátumhoz tartozó biztonsági mentések fájljai konzisztensek legyenek. Ehhez jelöljük be a „Biztonsági mentések zárolása...” opciót és adjuk meg az intervallumot a legördülő listában.

6.3. ÖSSZEFOGLALÁS, KÉRDÉSEK

6.3.1. Összefoglalás

A hatodik leckében az adataink biztonságáról volt szó. Vizsgálódásaink során szót ejtettünk a kibertér árnyoldalairól és arról, hogyan védekezhetünk a gépünket érő támadások ellen. Szó volt a szoftverfrissítés fontosságáról és módjáról, a tűzfal beállításairól, a vírusokról, az adattitkosításról, a biztonsági mentések készítéséről, és ezzel kapcsolatosan a Time Machine elindításáról és beállításairól.

6.3.2 Önellenőrző kérdések

1. Miért fontos a szoftverek frissítése?
2. Mit tud a biztonságról és adatvédelemről OS X környezetben?
3. Mi a Tűzfal szerepe?
4. Mi az adattitkosítás funkciója?
5. Mi a Time Machine feladata?

7. HÁLÓZATOK ÉS CSOPORTMUNKA

7.1. CÉLKITŰZÉSEK ÉS KOMPETENCIÁK

A hetedik fejezet célja, hogy megismertesse a hallgatókat a hálózati beállítások és a csoportmunkához szükséges fájl- és mappamegosztás alapjaival. Ennek során beszélünk az internetre való kapcsolódás lehetőségeiről, az otthoni hálózatról, és a vezeték nélküli hálózat automatikus és kézi beállításairól.

A lecke második felében szót ejtünk a fájlmegosztás lehetőségeiről, szó lesz az AirDrop, a Nyilvános mappa és tetszőleges mappák megosztásának beállításairól és a felhasználók jogosultságairól.

7.2. TANANYAG

- Kapcsolódás az internethez
- Az otthoni hálózat
- A hálózat automatikus beállítása
- A vezeték nélküli hálózat kézi beállítása
- A vezetékes hálózat kézi beállítása
- Kapcsolódás FireWire kábelén keresztül
- Fájlmegosztás AirDrop segítségével
- Fájlmegosztás a Nyilvános mappa segítségével
- Mappák megosztása
- Megosztott mappák
- Felhasználók

7.2.1. Kapcsolódás az internethez

Számítógépünk hatékony használatához ma már elengedhetetlen, hogy kapcsolódjunk az internethez. Akár az e-mailjeinket akarjuk elolvasni, akár a weben szeretnénk böngészni, programot letölteni, elengedhetetlen a hálózati kapcsolat.

A számítógép-használók többsége kétféle környezetben kapcsolódik az internethez: az otthonában, illetve nyilvános helyeken (repülőterek, könyvtárak, kávézók stb.). A kapcsolódáshoz ma már szinte minden esetben vezeték nélküli infrastruktúrát használunk, az otthonokban is csak elvétve találkozunk vezetékes kapcsolattal.

7.2.2. Az otthoni hálózat

Ahhoz, hogy otthon használni tudjuk az internetet, először is elő kell fizetnünk egy internetszolgáltatónál. Ezek a szolgáltatók telepítenek egy DSL- vagy egy kábelmodemet az otthonunkba és megfelelően beállítják azt a kapcsolat eléréséhez. A modemhez egy UTP-kábellel csatlakoztathatjuk a számítógépünket (a vezetékes kapcsolatot hívják RJ45-nek vagy Ethernet kapcsolatnak is). Ezzel a megoldással csak egy eszköz használhatná a hálózatot, ezért ma már szinte minden háztartásban megtalálható a hálózati kapcsolat vezetékes vagy vezeték nélküli megosztására használható eszköz, a router. A Macek világában a vezeték nélküli kapcsolat eszközeit Airportnak, az Apple által gyártott, többek között a router funkcióját is ellátó eszközt Bázisállomásnak vagy Time Capsule-nek nevezik.

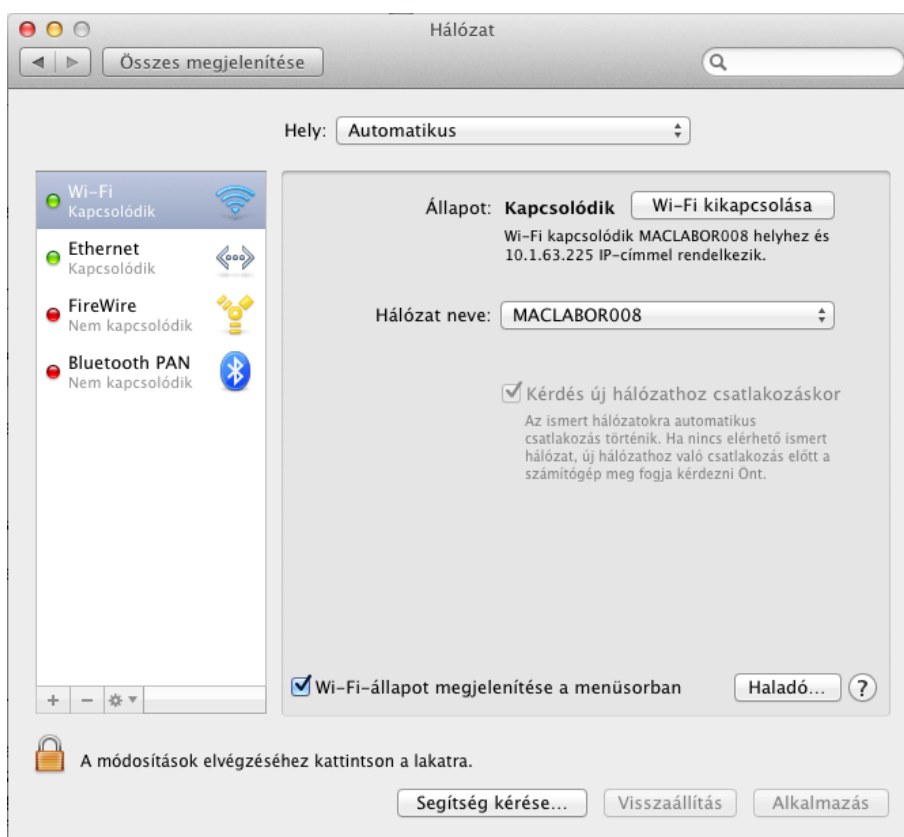
Az Apple számítógépei rendkívül rugalmasak, szinte minden routerhez képesek csatlakozni, azonban az OS X-be beépítve megtaláljuk az AppleExtreme és Express Bázisállomások (BaseStation) és a Time Capsule eszközökhöz csatlakozás lehetőségét. A Bázisállomás a hálózat megosztásán kívül alkalmas nyomtató és külső adattároló eszközök fájljainak megosztására, illetve zenelejátszásra is. A Time Capsule elsősorban abban különbözik a Bázisállomástól, hogy integráltan tartalmazza a nagy kapacitású (2-3 TB) merevlemezt.

7.2.3. A hálózat automatikus beállítása

Miután csatlakoztunk egy vezetékes vagy vezeték nélküli hálózathoz, a legtöbb esetben (ha a hálózat nem védett), szinte azonnal megkezdhetjük annak használatát. Ennek az az oka, hogy ma már a legtöbb hálózat DHCP-t (dynamic host configuration protocol) használ, ami nagyon leegyszerűsítve azt jelenti, hogy a hálózatra kapcsolódáshoz szükséges beállítások (IP-cím kiosztása), automatikusan megtörténnek.

7.2.4. A vezeték nélküli hálózat kézi beállítása

Ahhoz, hogy csatlakozni tudjunk vezeték nélküli hálózathoz, rendelkezniünk kell számítógépébe épített AirPort-kártyával, és a kártya hatókörén belül lennie kell egy vezeték nélküli hozzáférési pontnak.

44. ábra: Az vezeték nélküli hálózat jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások Hálózat menüpontjában

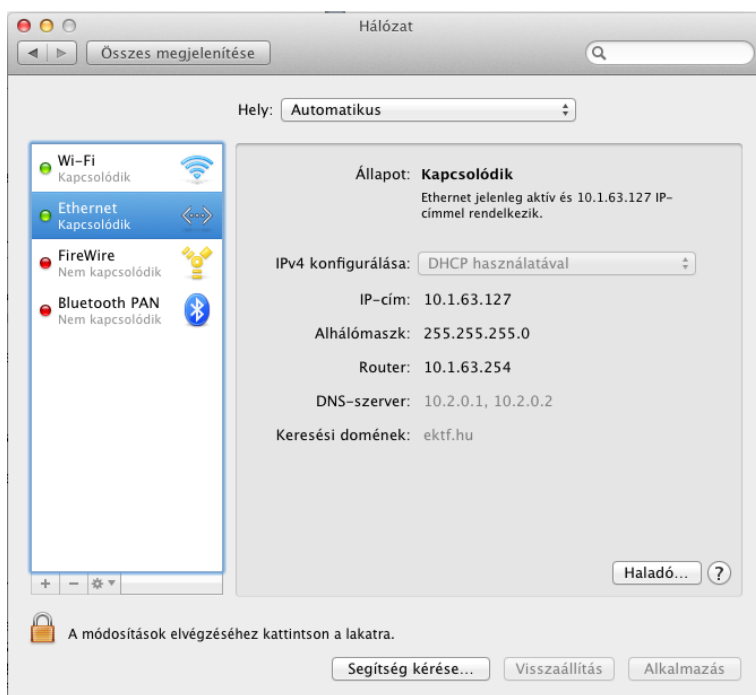
A vezeték nélküli hálózat beállításához kattintunk a Rendszerbeállítások Hálózat elemére, majd a bal oldali listából válasszuk a Wifi elemet. Az ablak felső részében leolvashatjuk, hogy jelenleg csatlakozunk-e vezeték nélküli hálózathoz és ha igen, melyikhez. Ugyanitt jelenik meg a gépünk IP-címe is. A Hálózat neve felirat melletti listából kiválaszthatjuk, hogy melyik vezeték nélküli hálózathoz kívánunk csatlakozni és megadhatjuk a csatlakozáshoz szükséges jelszót is.

Ha annak a hálózatnak a neve, amelyhez csatlakozni szeretnénk nem szerepel a listában, lehetséges, hogy a hálózat neve (SSID) rejtve van, kattintunk a Csatlakozás másik hálózathoz lehetőségre, majd gépeljük be a hálózat nevét és jelszavát, ha szükséges.

Tegyünk egy pipát „WiFi-állapot megjelenítése a menüsorban” jelölődobozba, így a menüsorban megjelenő WiFi-szimbólum segítségével gyorsabban kiválaszthatjuk a megfelelő hálózatot a listából, és csatlakozhatunk hozzá.

7.2.5. A vezetékes hálózat kézi beállítása

A vezetékes hálózat beállításához klikkeljünk a Rendszerbeállítások Hálózat elemére, majd a bal oldali listából válasszuk az Ethernet elemet.

45. ábra: Az vezetékes hálózat jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások Hálózat menüpontjában

Az ablak felső részében leolvashatjuk, hogy jelenleg csatlakozunk-e vezetékkel a hálózathoz. Ugyanitt jelenik meg a gépünk IP-címe, az alhálózati maszk, a router és a DNS adatai is. A Hálózat neve felirat melletti listából kiválaszthatjuk, hogy melyik vezeték nélküli hálózathoz kívánunk csatlakozni és megadhatjuk a csatlakozáshoz szükséges jelszót is.

Ha az IP-címet automatikusan kapjuk meg a szolgáltatótól, válasszuk a DHCP használatával vagy a BootP használatával elemet.

Ha a szolgáltatótól állandó IP-címet kapunk, válasszuk a Kézzel lehetőséget és adjuk meg a szolgáltatótól kapott IP-címet, alhálózati maszkot és a router címét.

A DNS-kiszolgálók mezőben adjuk meg internetszolgáltató DNS-kiszolgálójának IP-címét. Ha a szolgáltató a keresési tartomány címeit is megadta, azokat is itt állíthatjuk be. Az Ethernet-szolgáltatás beállításainak aktiválásához kattintsunk az Alkalmaz gombra.

7.2.6. Kapcsolódás FireWire kábelén keresztül

Két Mac számítógépet összeköthetünk közvetlenül, FireWire kábel segítségével. Csatlakoztassuk a FireWire kábelt a számítógépek FireWire-portjaiba, majd klikkeljünk a Rendszerbeállítások Hálózat elemére, majd a bal oldali listából válasszuk a Wifi elemet. Az ablak felső részében leolvashatjuk, hogy jelenleg csatlakozunk-e FireWire vezetékkel. Ugyanitt jelenik meg a gépünk IP-címe, az alhálózati maszk, a router és a DNS adatai is.

Ha szükséges, a DNS-kiszolgálók mezőben adhatjuk meg internetszolgáltató DNS-kiszolgálójának IP-címét. Ha a szolgáltató a keresési tartomány címeit is megadta, azokat is itt állíthatjuk be. A beállítások aktiválásához kattintsunk az Alkalmaz gombra.

7.2.7. Fájlmegosztás AirDrop segítségével

Az AirDrop a Lion operációs rendszer egyik újdonsága: segítségével néhány tíz méteres hatótávolságon fájlokat oszthatunk meg egymással anélkül, hogy vezetékes vagy vezeték nélküli hálózatra kapcsolódnánk (a szolgáltatás eléréséhez a vezeték nélküli hálózatnak ettől függetlenül bekapcsolva kell lennie a számítógépeken).

46. ábra: Az AirDrop vezeték nélküli kapcsolat beállításai

A fájlok megosztásához el kell indítanunk mindkét gépen az AirDrop szolgáltatást. Ehhez kattintunk a Menüszalag Ugrás menüjének AirDrop menüpontjára, vagy nyomjuk le a Shift-Command-R billentyűkombinációt. A megjelenő ablakban néhány másodperc múlva a hatókörön belül minden olyan felhasználó szimbóluma megjelenik, aki elindította az AirDrop szolgáltatást.

A fájlok küldéséhez csak a kívánt szimbólumra kell húznunk a fájlokat, majd a felugró ablakban a küldés gombra kattolni. A fájlok elküldése után egy üzenet jelenik meg a képernyőn, amely értesít minket arról, hogy a fájlok megérkezéséhez a fogadó oldalon meg kell erősíteni a fájlok fogadását.

A fogadó oldalon megjelenik egy üzenetablak, amely arról tájékoztat minket, hogy egy adott nevű számítógép fájlokat szeretne küldeni nekünk és három lehetőség közül választhatunk: Mentés és megnyitás, Visszautasítás és Mentés. Ha a fájlok átvitele elfogadásra kerül, akkor azok a titkosított adatátvitel után a Letöltések mappában lesznek elérhetők.

Az AirDrop előnye, hogy bárhol használható, hátránya, hogy egyszerre csak egy számítógéphez csatlakozhatunk, a fájlok átvitele egyirányú és néhány korábban gyártott hardveren nem használható.

7.2.8. Fájlmegosztás a Nyilvános mappa segítségével

A legegyszerűbb fájlmegosztási mód kétségtelenül az AirDrop, de a hátrányai miatt (egyszerre csak egy számítógéphez csatlakozhatunk, a fájlok átvitele egyirányú és néhány korábban gyártott hardveren nem használható) nem minden esetben használható, ellentétben a Nyilvános mappával.

Minden felhasználóhoz tartozik egy Nyilvános mappa a Mac számítógépen, amely a felhasználó Saját mappái között található és nem meglepő módon a neve Nyilvános mappa.

A Nyilvános mappába elhelyezett fájlok minden, azonos vezetékes vagy vezeték nélküli hálózaton található Macről elérhetőek anélkül, hogy bármilyen hozzáférési jogosultságot meg kellene adnunk. A mappában található fájlok a többi gépről lemásolhatóak, illetve lehetőségük van a felhasználóknak ebbe a mappába fájlokat is helyezni.

A szolgáltatás működésének feltétele, hogy a Rendszerbeállítások Megosztás elemére klikkelve aktiváljuk a fájlmegosztást.

7.2.9. Mappák megosztása

A Nyilvános mappa megosztásának egyetlen hátránya, hogy át kell másolni a megosztani kívánt fájlokat, ami nagyméretű fájlok esetében időigényes lehet, ráadásul nem bántak takarékosan a tárhellyel sem.

A mappák megosztásához klikkeljünk a Rendszerbeállítások Megosztás elemére, majd a bal oldali listából válasszuk a Fájlmegosztás elemet. A jelölődoboz bekapcsolás után megjelenik két oszlop: Megosztott mappák és Felhasználók.

7.2.10. Megosztott mappák

Ebben az oszlopban láthatóak a már megosztott mappák. Természetesen itt találjuk az alapértelmezésben már megosztott és felhasználók szerint csoportosított mappákat. Az oszlop alatti – jelre klikkelve megszüntethetjük a kijelölt mappák megosztását.

A megosztott mappák bővítéséhez elegendő az oszlop területére vonszolni a Finder ablakból a kívánt mappát, vagy kitallózni a + jelre klikkelés után.

7.2.11. Felhasználók

Miután a megosztott mappák tetszőleges elemét kijelöltük, a Felhasználók ablakban megjelenik, hogy melyik felhasználó rendelkezik jogokkal a mappa felett és azt is, hogy milyen jogokkal rendelkezik. A + jelre klikkelve bővíthetjük a listát, akár a Címtárból is (ha a választott személynek nincs felhasználói hozzáférése a számítógéphez, akkor létre kell azt hoznunk). A lista szűkítéséhez klikkeljünk a – gombra.

A felhasználók háromféle joggal rendelkezhetnek: Olvasás, Írás, Olvasás és Írás.

Az Olvasás jog azt jelenti, hogy a felhasználó megnyithatja illetve másolatot készíthet a mappáról, de nem törölheti és nem módosíthatja.

Az Írás jog azt jelenti, hogy a felhasználó bármilyen fájlt belehelyezhet a mappába, de nem nyithatja meg a mappát.

Az Olvasás és írás jog birtokában a felhasználó a felhasználó teljes jogkörrel rendelkezik a mappa felett, akár módosíthatja és törölheti is.

7.3. ÖSSZEFOGLALÁS, KÉRDÉSEK

7.2.1. Összefoglalás

A hetedik fejezet célja az volt, hogy megismertesse a hallgatókat a hálózati beállítások és a csoportmunkához szükséges fájl- és mappamegosztás alapjaival. Ennek során beszéltünk az internetre való kapcsolódás lehetőségeiről, az ott-honi hálózatról, és a vezeték nélküli hálózat automatikus és kézi beállításairól. A lecke második felében szót ejtettünk a fájlmeosztás lehetőségeiről, szó volt az AirDrop, a Nyilvános mappa és tetszőleges mappák megosztásának beállításairól és a felhasználók jogosultságairól.

7.3.2. Önellenőrző kérdések

1. Hogyan kapcsolódhatunk az internethez Mac OS X alatt?
2. Ismertesse a vezeték nélküli hálózat kézi beállításait!
3. Ismertesse a vezetékes hálózat kézi beállításait!
4. Mit jelent a fájlmeosztás AirDrop segítségével?
5. Mit jelent a fájlmeosztás a Nyilvános mappa segítségével?

8. A NYOMTATÁS BEÁLLÍTÁSAI

8.1. CÉLKITŰZÉSEK ÉS KOMPETENCIÁK

A nyolcadik fejezet célja, hogy megismertesse a hallgatókat a Mac OS X operációs rendszer alatti nyomtatás legfontosabb jellemzőivel. A lecke során szót ejtünk a nyomtató közvetlen és hálózaton keresztüli csatlakoztatási lehetőségeiről, a nyomtató telepítésének tudnivalóiról, a nyomtató megosztásáról, a hálózati nyomtatók jellemzőiről. A lecke második részében megvizsgáljuk a nyomtatási folyamat jellemzőit és beállítási lehetőségeit.

8.2. TANANYAG

- A nyomtató közvetlen csatlakoztatása hálózati eszközökkel
- A nyomtató összekapcsolása a számítógéppel
- A nyomtató csatlakoztatása közvetlenül a számítógéphez
- A nyomtató csatlakoztatása a hálózathoz
- A nyomtató telepítése
- A nyomtató megosztása
- Hálózati nyomtatók telepítése
- Nyomtatás
- A nyomtatás beállításai
- A nyomtatási folyamat

8.2.1. A nyomtató összekapcsolása a számítógéppel

A számítógéppel végzett munka fontos lépése dokumentumaink kinyomtatása. A számítógép és a nyomtató összekapcsolására háromféle lehetőség is kínálkozik: USB-kábellel, számítógépes hálózaton keresztül, vagy közvetlen vezeték nélküli kapcsolattal.

8.2.2. A nyomtató csatlakoztatása közvetlenül a számítógéphez

A három módszer közül az első a legegyszerűbb: csatlakoztassuk az USB-kábel egyik végét a számítógéphez, a másikat a nyomtatóba. A módszer előnye egyszerűségében rejlik és a korszerű nyomtatók mindegyike rendelkezik USB-

csatlakozóval, csupán néhány idősebb modellnél fordulhat elő, hogy nem tudjuk csatlakoztatni a nyomtatónkat ezzel a módszerrel a számítógéphez.

8.2.3. A nyomató csatlakoztatása a hálózathoz

Ha a hálózaton keresztül szeretnénk csatlakoztatni a nyomtatónkat a számítógépünkhöz, akkor a nyomtatón található hálózati csatlakozót (RJ45, de nevezik Ethernetnek vagy az összekötő kábel típusa alapján UTP-nek is) kell csatlakoztatnunk a routerhez. Ha Apple Bázisállomást használunk, akkor a csatlakoztatás történhet USB-kábellel is.

8.2.4. A nyomtató közvetlen csatlakoztatása hálózati eszközökkel

Elvileg lehetőségünk van arra, közvetlenül a számítógép hálózati csatlakozóján keresztül kössük össze a számítógépet egy hálózati kábel segítségével a nyomtatóval, de ez a módszert csak nagyon ritkán használjuk, aminek az oka az, hogy a számítógépen csak egy hálózati csatlakozó van, amit rendszerint a hálózati kapcsolatoknak tartunk fenn.

A harmadik lehetőség a nyomtató közvetlen csatlakoztatása a számítógéphez WiFi vagy Bluetooth segítségével. Ezt a csatlakoztatási módszert csak az újabb nyomtatók támogatják. Ebben az esetben nincs szükségünk kiépített vezeték nélküli hálózatra és hozzáférési pontra, mert a két eszköz ún. „ad hoc” módon közvetlenül kapcsolódik egymáshoz.

8.2.5. A nyomtató telepítése

A nyomtató telepítésének feltétele, hogy össze legyen kötve (USB-vel vagy hálózati kábellel) a számítógéppel. A következő lépés, hogy nyissuk meg a Rendszerbeállításokat, majd klikkeljünk a Nyomtatás és szkennelés elemre, majd a + jelre a bal oldal alsó harmadában. Megjelenik a Nyomtató hozzáadása párbeszédablak, amelynek az Alapértelmezett panelén állunk. A Nyomtatónév listában megjelenik a számítógéphez csatlakoztatott nyomtatók neve. Klikkeljünk a listában a nyomtató nevére, amelynek hatására automatikusan kitöltésre kerül a párbeszédablak alján található összes mező (Név, Hely, Nyomtatás ezzel). A Hozzáadás gombra klikkelve a párbeszédablak bezáródik és a nyomtató megjelenik a Nyomtatás és szkennelés nyomtatólistájában.

A Nyomtatás és szkennelés ablakban a legördülőlistából kiválasztva beállíthatjuk, hogy az imént telepített nyomtató legyen az alapértelmezett nyomtató, illetve beállíthatjuk az alapértelmezett papírméretet is.

A nyomtató driverét (a nyomtató és a számítógép kommunikációjához elengedhetetlen szoftvert) az operációs rendszer automatikusan választotta ki a „Nyomtatás ezzel” részben a Nyomtató hozzáadása párbeszédablakban (az operációs rendszer telepítésekor számos gyártó nyomtatójának drivere felkerül a számítógépre). Ha ez nem történik meg automatikusan, akkor kézzel is kiválaszthatjuk a megfelelő drivert. Ha valamilyen okból nincs használható driver a listában, akkor a gyártó weboldaláról be kell szereznünk azt.

8.2.6. A nyomtató megosztása

A hálózatra kötött nyomtató (lásd az első rész második csatlakoztatási típusát) mindenki számára elérhetővé tehető, aki a hálózathoz csatlakozik. Ha rendszeresen kell közösen használnunk az említett nyomtatót (pl. egy irodában), akkor ez a legcélravezetőbb módszer a nyomtató megosztásához.

Az OS X operációs rendszer azonban azt is lehetővé teszi, hogy megosszuk az USB-kábellel közvetlenül a számítógépünkhöz kapcsolt nyomtatót.

A megosztáshoz kattintunk a Rendszerbeállítások Megosztás elemét és a bal oldali listában válasszuk ki a Nyomtatómegosztást a listából. Az ablak közepén megjelenik a megosztható nyomtatók listája, válasszuk ki a megosztani kívánt nyomtatót.

A megosztott nyomtatóhoz alapértelmezésen mindenki hozzáfér, ha szűkíteni szeretnék a listát, akkor ezt a Felhasználók oszlopban tudjuk megtenni.

8.2.7. Hálózati nyomtatók telepítése

A hálózati nyomtatók előnye, hogy azok mindenki által elérhetőek és az előző módszerrel ellentétben nem kell a megosztást végző számítógépnek bekapcsolva lennie a nyomtató használatához. Ha a hálózaton keresztül szeretnénk elérni egy nyomtatót, akkor először csatlakozni kell a nyomtatót a hálózati kábellel egy hálózati eszközhöz, ami a leggyakrabban a router vagy egy Apple Bázisállomás. Ha ez utóbbit használjuk, akkor a csatlakoztatás történhet USB-kábellel is.

A hálózati nyomtató telepítésének tehát elsődleges feltétele, hogy össze legyen kötve a routerrel vagy a Bázisállomással. A következő lépés, hogy nyissuk meg a Rendszerbeállításokat, majd kattintunk a Nyomtatás és szkennelés elemre, majd a + jelre a bal oldal alsó harmadában. Megjelenik a Nyomtató hozzáadása párbeszédablak, amelynek az Alapértelmezett panelén állunk. A Nyomtatónév listában megjelenik a hálózathoz csatlakoztatott nyomtató neve (esetenként 1-2 perc is eltelhet, mire a frissen csatlakoztatott nyomtató megjelenik).

Klikkeljünk a listában a nyomtató nevére, amelynek hatására automatikusan kitöltődik a párbeszédablak alján található összes mező (Név, Hely, Nyomtatás ezzel). A Hozzáadás gombra klikkelve a párbeszédablak bezáródik és a nyomtató megjelenik a Nyomtatás és szkennelés nyomtatólistájában.

A Nyomtatás és szkennelés ablakban a legördülőlistából kiválasztva beállíthatjuk, hogy az imént telepített nyomtató legyen az alapértelmezett nyomtató, illetve beállíthatjuk az alapértelmezett papírméretet is.

8.2.8. Nyomtatás

Minden alkalmazás a Fájl menü Nyomtatás menüpontjára klikkelve, vagy a Command-P billentyűkombinációt lenyomva indítja el a nyomtatási folyamatot, melynek első lépéseként megjeleníti a nyomtatás párbeszédablakot. A nyomtatás következő része, hogy kiválasztjuk a megfelelő nyomtatót. A nyomtatáshoz az operációs rendszer az alapértelmezett nyomtatót kínálja fel (amit a Rendszerbeállítások Nyomtatás elemén állíthatunk be), de bármelyik nyomtatót választhatjuk a listából, amellyel a számítógép kommunikálni tud.

8.2.9. A nyomtatás beállításai

A nyomtatás jellemzőinek a részletes beállításához válasszuk a Részletek megjelenítése lehetőséget a párbeszédablakban. A beállítási lehetőségek nyomtatónként változnak, de rendszerint lehetőségünk van az oldal tájolásának kiválasztására, a kétoldalas nyomtatásra, a nyomtatási terület kicsinyítésére vagy nagyítására stb. A beállítások elvégzése után a Nyomtatás gombra klikkelve megkezdődik a dokumentum kinyomtatása.

8.2.10. A nyomtatási folyamat

A dokumentum nyomtatása alatt megjelenik a nyomtatási folyamatot megmutató ablak, amelynek címsorában a nyomtató neve látható és a még hátra lévő nyomtatási feladatok száma. Ebben a párbeszédablakban egy listában látjuk az aktuális nyomtatási feladatokat. A lista elemére klikkelve kiválaszthatunk egy nyomtatási feladatot és a párbeszédablak tetején található eszközök segítségével részletes információt kaphatunk a nyomtatás előrehaladásáról, a festékatronok állapotáról (ha a nyomtató támogatja ezt az opciót), és felfüggeszthetjük vagy le is állíthatjuk a nyomtatást.

8.3. ÖSSZEFOGLALÁS, KÉRDÉSEK

8.3.1. Összefoglalás

A nyolcadik fejezet célja az volt, hogy megismertesse a hallgatókat a Mac OS X operációs rendszer alatti nyomtatás legfontosabb jellemzőivel. A lecke során szót ejtettünk a nyomtató közvetlen és hálózaton keresztüli csatlakoztatói lehetőségeiről, a nyomtató telepítésének tudnivalóiról, a nyomtató megosztásáról, a hálózati nyomtatók jellemzőiről. A lecke második részében megvizsgáltuk a nyomtatási folyamat jellemzőit és beállítási lehetőségeit.

8.3.2. Önellenőrző kérdések

1. Ismertesse a nyomtató számítógéphez csatlakoztatásának a lehetőségeit!
2. Ismertesse a nyomtató telepítésének a lépéseit!
3. Ismertesse a nyomtató megosztásának lehetőségeit!
4. Ismertesse a nyomtatási folyamat jellemzőit!

9. AZ OS X ALKALMAZÁSOK

9.1. CÉLKITŰZÉSEK ÉS KOMPETENCIÁK

A kilencedik lecke célja, hogy megismertesse a hallgatókat az OS X alkalmazások legfontosabb jellemzőivel. Ennek során a hallgatók betekintést nyernek a Számológép, a Szótár használatának alapjaiba. Megismerkednek a FaceTime program funkciójával, a videohívások kezdeményezésének lehetőségeivel és a programból való kijelentkezés módjával.

A lecke során a hallgatók megismerik a GarageBand használatának alapjait, elsajátítják az iCal programban az események és emlékeztetők létrehozásának tudnivalóit.

A lecke második felében a hallgatók megvizsgálják az Automator használatának lehetőségeit, megismerkednek a műveletek és a munkafolyamatok fogalmával és ez utóbbi felépítésével. Elsajátítják a munkafolyamat futtatásának és mentésének tudnivalóit.

A lecke utolsó részében a hallgatók a Quick Time Player használatát sajátítják el, melynek során az alábbi témaköröket érintik:

- Mozgóképek megjelenítése,
- Mozgóképek feliratozásának megtekintése,
- Mozgóképek hangsávjainak kiválasztása,
- Mozgóképek felvétele,
- Képernyőfelvétel rögzítése,
- Mozgóképek szerkesztése,
- Teljes mozgóképek hozzáadása az aktuális mozgóképhez,
- Mozgóképek vagy mozgóképklipek lerövidítése,
- Mozgóképek exportálása internetre,
- Mozgóképek exportálása más formátumban,
- Mozgóképek megosztása másokkal.

9.2. TANANYAG

- Az OS X alkalmazások
- Számológép
- Szótár

- FaceTime
- FaceTimevideohívások
- Kijelentkezés a FaceTime-ból.
- GarageBand
- iCal
- Új esemény létrehozása
- Emlékeztetők létrehozása
- Az Automator
- A műveletek
- A munkafolyamatok bemutatása
- Művelet választása
- Munkafolyamat felépítése
- Műveletekkel kapcsolatos információk lekérdezése
- Munkafolyamat futtatása
- Munkafolyamat mentése
- Munkafolyamat-típus kiválasztása:
- A Quick Time Player
- Mozgóképek megjelenítése
- Mozgóképfeliratozásának megtekintése
- Mozgóképfeliratozás hangszíneinek kiválasztása
- Mozgóképfelvétele
- Képernyőfelvétel rögzítése
- Mozgóképfelvétele szerkesztése
- Teljes mozgóképfelvétele hozzáadása az aktuális mozgóképfelvételehez
- Mozgóképfelvétele vagy mozgóképfelvételeklip lerövidítése
- Mozgóképfelvételek exportálása internetre
- Mozgóképfelvételek exportálása más formátumban
- Mozgóképfelvételek megosztása másokkal
- Quick Time Player billentyűkódok

9.2.1. Az OS X alkalmazások

Az OS X operációs rendszer telepítése során számos program is rákerül a számítógépre. Ezek egy része az alkalmazások, egy másik része a segédprogramok között található. A továbbiakban megvizsgáljuk az operációs rendszerhez kapott legfontosabb Apple alkalmazásokat.

9.2.2. Számológép

A Számológép alkalmazás több mint a négy alpművelet elvégzésére szolgáló eszköz. Használhatjuk tudományos számológépként, mértékegység-átváltásra a metrikus és az amerikai mértékegységek között és akár pénznem-konvertálásra is utazásaink során.

A Dashboard-alkalmazások között is találunk számológépet, amely nagyon gyorsan elérhető, de ez sokkal szerényebb képességekkel rendelkezik, mint az alkalmazások között elérhető társa.

47. ábra: A Számológép program interfésze

Nyissuk meg a Számológépet az alkalmazások közül. A Számológépnek három üzemmódja van: egyszerű, tudományos és programozó. Az üzemmódok közötti váltáshoz válasszuk:

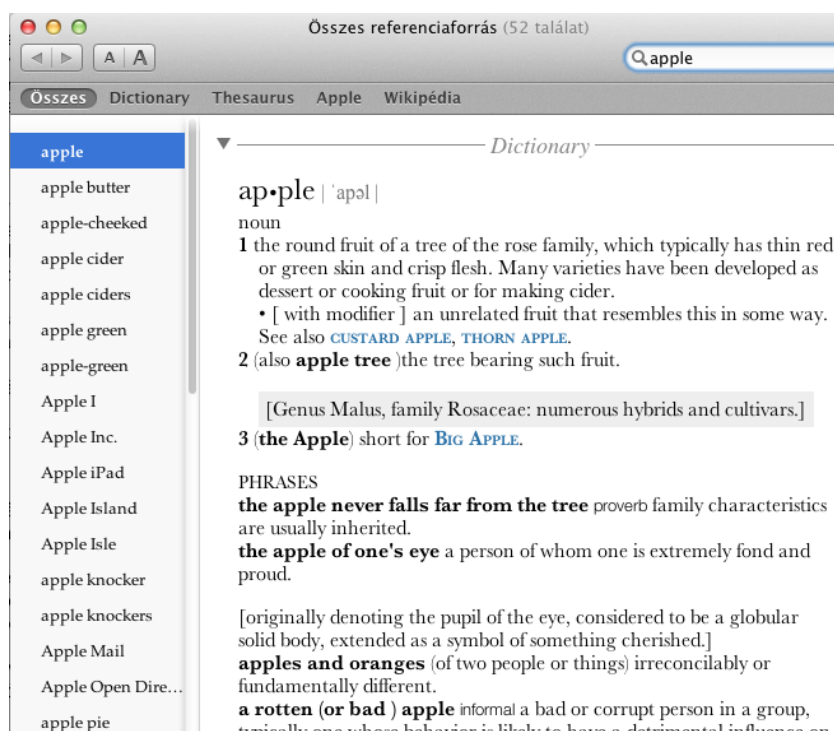
- a Nézet menü Egyszerű menüpontját, vagy nyomjuk le a Command-1 billentyűkombinációt
- a Nézet menü Tudományos menüpontját, vagy nyomjuk le a Command-2 billentyűkombinációt

- a Nézet menü Programozó menüpontját, vagy nyomjuk le a Command-3 billentyűkombinációt

A tudományos üzemmódban lehetőségünk van speciális matematikai műveletek elvégzésére is: hatványok, reciprokértékek; trigonometrikus, logaritmikus vagy faktoriális számításokra.

A Programozó üzemmódban a programozók által gyakran végzett számításokat hajthatunk végre. Hexadecimális, oktális vagy decimális számokat konvertálhatunk át egymásba, illetve logikai műveleteket hajthatunk végre.

Konvertálási műveletekhez válasszuk az Átváltás menü megfelelő menüpontját. Lehetőségünk van energia-, munka-, hossz-, hőmérséklet-, idő-, nyomás-, pénznem-, sebesség-, súly-, tömeg-, teljesítmény-, térfogat- és terület-mértékegységek, mértékek közötti konverziók elvégzésére.

48. ábra: A Szótár alkalmazás

A Szótár alkalmazás kiválóan használható (amerikai) angol szavak és kifejezések angol nyelvű meghatározására, rokonértelmű szavak keresésére stb. A szoftver adatbázisa az alábbi kiadványok szavait tartalmazza:

- New Oxford American Dictionary
- Oxford American Writer's Thesaurus
- Apple Szótár
- Wikipédia

Természetesen ez utóbbi sokkal hatékonyabban használható a weben keresztül, de ez a szótár egyetlen eleme, amely alapértelmezés szerint magyar nyelvű találatokat ad. A keresőmezőbe beírva a keresett kifejezést lehetőségünk van kiválasztani, hogy mely forrás találataira vagyunk kíváncsiak: válasszuk a Keresés menü New Oxford American Dictionary, Oxford American Writer's Thesaurus, Apple Szótár vagy Wikipédiamenüpontját.

9.2.3. FaceTime

A FaceTime az Apple videotelefon programja. Lehetővé teszi ingyenes videohívások kezdeményezését Mac számítógépek, vagy IOS-t futtató mobil eszközök között (iPhone, iPad stb.). A kapcsolathoz természetesen nagysebességű internetelérésre és beépített, vagy külső kamerára és mikrofonra van szükség. További feltétel, hogy az operációs rendszerünk OS X 10.6.6-os (mobil eszközöknél IOS 4.1-es), vagy frissebb verziójú legyen és rendelkezünk Apple azonosítóval (Apple ID).

9.2.4. FaceTime videohívások

Indítsuk el a programot. A legegyszerűbben azokat az ismerőseinket tudjuk felhívni, akik a Címtárban megtalálhatóak (mobil eszközöknél azokat, akik benne vannak a telefonunk névjegyzékében).

Ha még nem rendelkezünk Apple ID-vel, akkor katteljünk az Új fiók létrehozása gombra és kövessük az utasításokat. Az Apple ID felhasználásával jelentkezünk be a FaceTime-ba a Bejelentkezés gombra kattelve. A bejelentkezés után a Kontaktok elemre kattelve választhatjuk ki és hívhatjuk fel a partnert.

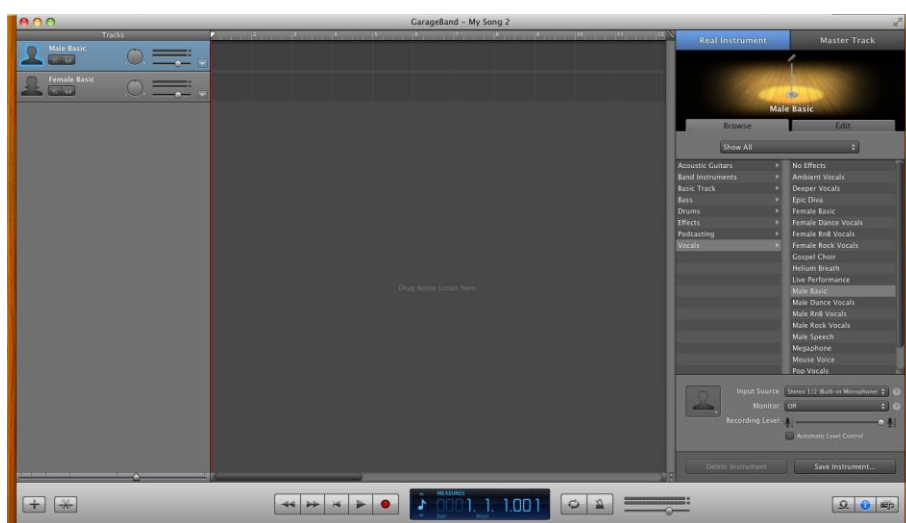
Ha olyan személlyel szeretnénk hívást kezdeményezni, aki még nincs a Kontaktok között, akkor válasszuk ki az a csoportot, ahová a partnert sorolni szeretnénk, majd katteljünk a + gombra. Töltsük ki a szükséges adatokat, majd katteljünk a Kész gombra. Az új partner elérhető lesz a FaceTime és a Címtár alkalmazásból is egyaránt.

9.2.5. Kijelentkezés a FaceTime-ból.

Ha valaki minket szeretne felhívni a FaceTime alkalmazáson keresztül, akkor is elérhetőek vagyunk, ha éppen nincs elindítva a program. A beérkező hívás megjeleníti a FaceTime alkalmazást (ha éppen zenét hallgatunk az iTunes programmal, akkor megállítja a lejátszást) és megjelenik képernyőn az értesítés a bejövő hívásról, amelyet a megfelelő gombra (Elfogadás, Elutasítás) klikkelve elfogadhatunk vagy elutasíthatunk. Ha nem szeretnénk hívásokat fogadni, akkor jelentkezzünk ki a FaceTime fiókból. Ehhez klikkeljünk a Beállítás, majd a Fiók, végül a Kijelentkezés elemre.

9.2.6. GarageBand

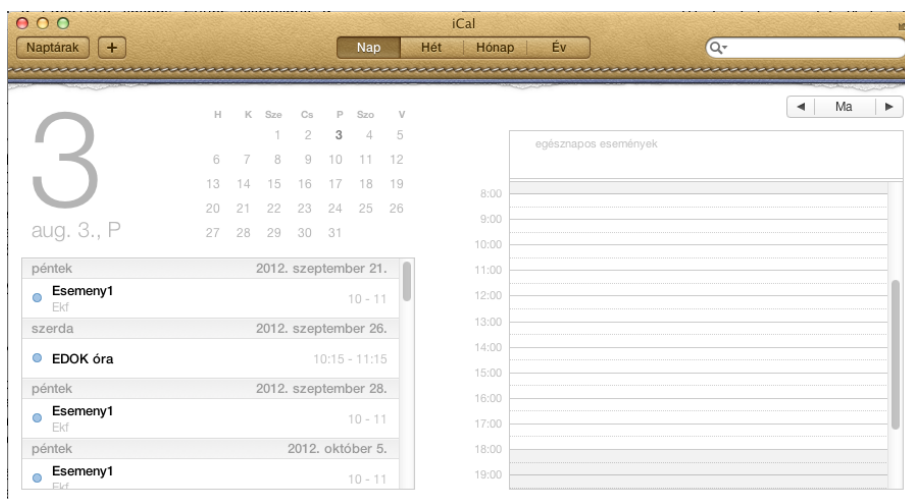
A GarageBand alkalmazás az iLife programcsomag része, segítségével hangfájlokat állíthatunk elő, de lehetőségünk van hangszerek (pl. zongora, gitár) megismerésére és a játékhöz szükséges alapvető ismeretek elsajátítására.

49. ábra: A GarageBand alkalmazás

A program segítségével több csatornán rögzíthetünk hangot, akár az AudioCD-nél is jobb minőségben. A program számos hangszer hangmintáját tartalmazza, amelyek segítségével MIDI-billentyűzen, de akár a számítógép klaviatúráján is lenyűgöző dallamokat játszhatunk el, amelyeket természetesen rögzíthetünk és át is dolgozhatunk. Az elkészült remekműveket kiírhatjuk CD-re, áttölthetjük az MP3-lejátszónkra vagy feltölthetjük akár webre is.

9.2.7. iCal

50. ábra: az iCal alkalmazás

Az iCal egy akár teljes képernyős méretben is futtatható naptáralkalmazás, amely lehetővé teszi, hogy életünk fontos eseményeit hatékonyabban tervez- zük meg és kövessük nyomon, illetve az eseményeket megoszthassuk másokkal is. Ebben az alkalmazásban lehetőség van arra, hogy a különféle naptárainkat (Google, Yahoo, MobileMe stb.) egy felületre integráljuk és kezeljük illetve többféle naptárt (üzleti találkozók, családi események stb.) hozzunk létre. Az iCal legfontosabb tulajdonságai között meg kell említenünk:

- A rendszeresen ismétlődő (heti, havi stb.) események automatikusan kezelése
- Figyelmeztetés (hang, felugróablak, email) esemény közeledtekor
- Lehetővé teszi, hogy csatlakozzunk mások naptáraihoz, bizonyos típusú eseményeket átemelve a mi naptárunkba

Választhatunk a napi, heti, havi vagy éves nézet között, a Nézet menüben, vagy a naptár tetején található gombok segítségével, de használhatjuk a Command-1, Command-2, Command-3, Command-4 billentyűkombinációkat is.

9.2.8. Új esemény létrehozása

Az iCal programban események és emlékeztetők létrehozására van lehető- ségünk. Új esemény létrehozásához kattunk a Hozzáadás (+) gombra az iCal ablak tetején, vagy nyomjuk le a Command-N billentyűkombinációt. Az új ese-

mény automatikusan az alapértelmezett naptárhoz lesz hozzáadva. Ha az eseményt egy másik naptárhoz szeretnénk hozzáadni, akkor tartsuk lenyomva a Hozzáadás gombot (+), majd válasszuk ki a kívánt naptárt. Az alapértelmezett naptár módosításához kattintunk az iCal menü Beállítások menüpontjára, majd válasszuk az Általános panelt, és jelöljük meg a kívánt naptárat az Alapértelmezett naptár előugró menüből. A naptár kiválasztása után adjunk meg egy nevet, dátumot és időtartamot az eseményhez, majd nyomjuk meg a Return billentyűt:

- Ha nem adunk meg időtartamot az eseményhez, az iCal 1 órára állítja be az esemény hosszát,
- Ha nem adunk meg időpontot az eseményhez, az iCal egész napos eseményt állít be hozzá.
- Ha az eseményhez azt írjuk be, hogy „breakfast” vagy „morning”, az iCal 09:00-re állítja az esemény kezdetét.
- Ha az eseményhez azt írjuk be, hogy „lunch” vagy „noon”, az iCal 12:00-re állítja az esemény kezdetét.
- Ha az eseményhez azt írjuk be, hogy „dinner” vagy „night”, az iCal 20:00-ra állítja az esemény kezdetét.

Bármilyen más esemény beállítás megadásához (például egy esemény ismétlődésének beállítása, riasztás hozzáadása vagy mások meghívása egy eseményre) végezzük el a módosításokat az esemény szerkesztőjében, majd kattintsunk a Kész gombra.

9.2.9. Emlékeztetők létrehozása

Az Emlékeztetők létrehozásával nyomon követhetjük a feladatinkat az iCal alkalmazásban. Az Emlékeztetőlisták csak a Mac OS X 10.7.2 vagy újabb verzióban érhetőek el, a korábbi verzióban az emlékeztetőket az emlékeztetőlisták helyett a naptárakhoz adhatjuk hozzá.

Új emlékeztető létrehozásához Az iCal alkalmazásban kattintunk a Fájl menü Új emlékeztető menüpontjára. Az emlékeztető az alapértelmezett emlékeztetőlistához lesz hozzáadva, az alapértelmezett emlékeztetőlista módosításához válasszuk az iCal menü Beállítások menüpontját, és kattintunk az Általános panelre, majd válasszuk ki a kívánt emlékeztetőlistát az Alapértelmezett emlékeztetőlista legördülő menüből. Az emlékeztetőlista kiválasztása után adjunk nevet az új emlékeztetőnek, majd nyomjuk le az Enter billentyűt.

Az emlékeztető fontossági sorrendjének beállításához válasszunk ki a kívánt értéket a Prioritás legördülő menüből. Ennek hatására fontossági sorrend

szimbóluma megjelenik az elem jobb oldalán az Emlékeztetők listában. Az egy vonal az „alacsony”, a két vonal a „közepes” és a három vonal a „magas” fontossági sorrendet jelenti.

A lejárat dátumnak az emlékeztetőhöz való társításához jelöljük be a Lejárat dátum jelölőnégyzetet, majd jelöljük ki a hónapot, napot és évet a szomszédos dátummezőkben. Ha üzenetet szeretnénk kapni vagy hangjelzést hallani a lejárat dátum előtt, állítsunk be egy riasztást a Riasztás legördülő menüben. A beállítások befejeztével kattintunk a Bezárás vagy az Alkalmazás gombra. Az Emlékeztetők listájának elrejtéséhez válasszuk a Nézet menü Emlékeztetők elrejtése menüpontot.

1.1.57. Az iTunes

Az iTunes alkalmazás hármas funkciójú program: egyrészt egy médialejátszó, másrészt a digitális médiumok rendszerezésére szolgáló katalógusrendszer, harmadrészt az Apple által gyártott mobil eszközök (iPod, iPad, iPhone) kezelésére használható kommunikációs szoftver, amelyet 2001. január 10-én mutattak be a MacWorld kiállításon San Franciscóban.

A szoftver több eszközön és operációs rendszeren is elérhető: futtatható a mobil eszközök közül az iPod Touch, iPhone, iPad készülékeken, a Mac OS X és Windows operációs rendszert futtató asztali és hordozható számítógépeken is (Windows esetén XP, vagy annál fejlettebb operációs rendszer szükséges). A Windows operációs rendszer kivételével a többi eszközön előre telepítetten, az operációs rendszer részeként jelenik meg a program, míg Windows alatt az Apple oldaláról kell letölteni és telepíteni. A szoftver használata minden platformon ingyenes.

Az iTunes a leggyakrabban használt eszköz az Apple által gyártott hordozható iPod Touch, iPhone, iPad készülékkel történő kommunikációra. A program működési logikája nem minden esetben magától értetődő, így nem meglepő, hogy bizonyos feladatok elvégzésére (pl. zeneszámok másolása számítógépről iPod Touch-ra) más alternatívák is elérhetőek.

Az iTunes segítségével lejátszási listákat hozhatunk létre, fájlokat másolhatunk a számítógépre (pl. audio CD-ről), vagy a hordozható médialejátszóra vagy át is konvertálhatunk audio fájlokat különböző formátumokba, de választhatunk számtalan internetes rádió adásából is.

Az iTunes 11-féle fájlt tud olvasni illetve konvertálni, többek között .mp3, .wav, .aiff, .mpg4, .aac, .m4a stb. Az iTunes képes mozgóképfájlok lejátszására is (minden olya fájllal megbirkózik, amit a Quick Time Player le tud játszani) és

alkalmas digitális szerzői jogvédelemmel ellátott zeneszámok (pl. iTunes Store) és hangoskönyvek (Audible.com) lejátszására is.

2005 októberétől az iTunes alkalmas tv-sorozatok lejátszására is, néhány dollárért megvásárolhatjuk kedvenc sorozatunk bármelyik epizódját. Szintén ugyanettől az évtől kezdve alkalmas a program Podcastok megtekintésére (RSS vagy URL alapján) és frissítésére.

2007. május 30-án elején az Apple bejelentette az *iTunesU* nevű alkalmazását, amelynek elsődleges célja, hogy egyetemek és főiskolák előadásait tegye széleskörűen elérhetővé a világban. Az *iTunes U* segítségével az iOS-és MAC OS X operációs rendszerű készülékekkel rendelkező felhasználók hozzáférést nyernek a világ legnagyobb tananyag katalógusához (több mint ezer egyetem), melyek között olyan neves egyetemek kurzusanyagai is megtalálhatók, mint a Cambridge, Harvard, Oxford és a Stanford. Több mint 75 000 fájl érhető el az iTunesU rendszerében és a letöltések száma meghaladta az egymilliárdot (a letöltések rekordere az Open University UK, több mint 40 000 000 letöltéssel)!

Az iTunes felhasználó interfészének két legfontosabb része a baloldalon látható oldalsáv (itt választhatunk a különböző online és offline források között, illetve itt tekinthetjük meg a lejátszási listáinkat) és felette a lejátszást vezérlő gombok, illetve az egyes forrásokhoz tartozó tartalmak, amelyek a képernyő közepét és jobb oldalát szinte teljes egészében kitöltik. A program bal alsó sarkában egy plusz (+) jel található, amelynek segítségével újlejátszási lista hozható létre.

Az oldalsáv tartalmazza az összes elérhető tartalmat: zenéket, filmeket, tévéműsorokat, iTunesU elemeket, hangoskönyveket, alkalmazásokat, csengőhangokat, iTunes áruházból megvásárolt elemeket stb. Az oldalsáv elemére klikkelve a kiválasztott forrás tartalma válik láthatóvá.

Mobil eszközöket (iPod, iPad, iPhone) csak akkor látunk az oldalsáv elemei között, ha az eszköz csatlakoztatva van a számítógépünkhöz. Az iTunes segítségével elvégezhetjük az eszközökön a szoftverfrissítéseket vagy újratelepítéseket illetve a médiaelemek szinkronizálását.

Az iTunes médialejátszójának használata

A médialejátszó segítségével egyszerűen játszhatunk le médiaelemeket. A lejátszón beállíthatjuk a hangerőt, kereshetünk a könyvtárakban, kiválaszthatjuk a következő médiaelemet, haladhatunk a médiaelemben gyorsítva előre vagy hátra, beállíthatjuk a hangszórókat. A médialejátszó megnyitásához Válasszuk ki az Ablak menüből a Váltás a mini lejátszóra menüelemet. Dal vagy album kereséshez kattintsunk a Keresés gombra és adjuk meg a keresni kívánt

médiatípust. Ha azt szeretnénk, hogy a többi ablak ne takarja ki a lejátszónkat a használat közben válasszuk az iTunes menü Beállítások menüelemét, majd kattintsunk a Speciális lehetőségre, és jelöljük be a „*Legyen a Mini lejátszó mindig az összes többi ablak felett*” opciót.

Eszközők szinkronizálása

Mobil eszközeink (iPhone, iPad, iPod touch) magával vihetjük az iTunes könyvtárunk tartalmát, (kedvenc zenéinket, filmjeinket, címlistát, naptárakat, webes könyvjelzőket, e-mail fiókokat stb.). Az imént felsorolt elemeknek eszközhrendelését nevezzük szinkronizálási folyamatnak, vagy röviden szinkronizálásnak. A szinkronizálás megkezdéséhez a készülékét össze kell kötni a számítógéppel, amire rendszerint egy USB kábelt használunk. Egyszerre csak egy iTunes könyvtárral szinkronizálhatjuk hordozható eszközeinket.

A szinkronizálás lépései

Az iTunes használata előtt hozzá kell adnunk a zenéinket, videóinkat és egyéb tartalmainkat az iTunes könyvtárhoz. A hozzáadást követően rendezhetjük a tartalmakat, megnézhetjük, meghallgathatjuk, mobileszközökre másolhatjuk és megoszthatjuk őket.

Tartalmat többféleképpen is hozzáadhatunk:

5. Zenék, videók és egyebek letöltésével az iTunes Store áruházból
6. Audio fájlok importálásával CD-lemezeiről
7. Zenék és videók letöltésével az iCloud szolgáltatásból
8. A számítógépen már meglévő zenék és videók importálásával
9. Dalok és podcastok importálásával az internetről
10. Más alkalmazásokból származó elemek hozzáadásával az „Automatikus hozzáadás az iTunes alkalmazáshoz” mappa segítségével

Ha importálunk egy dalt egy CD-lemezeiről vagy letöltjük az internetről, a zene a Saját/Zene/iTunes mappába kerül.

Számítógépen már meglévő zene és videó importálása

A számítógépen található audio- vagy video fájlok bármelyike importálható az iTunes alkalmazásba.

Ennek a módjai a következők:

11. Húzzuk át a mappát a Finder alkalmazásból az iTunes ablakba. Egy mappa hozzáadásakor minden benne található fájl a könyvtárba kerül.

12. Az iTunes alkalmazásban válasszuk a Fájl menü Hozzáadás a könyvtárhoz menüpontját, és keressük meg a kívánt fájlt vagy mappát, és kattintsunk a Megnyitás elemre.

Az alapbeállítás szerint az iTunes az összes audiofájl másolatát elhelyezi az iTunes mappában (Saját/Zene/iTunes), az eredeti fájl pedig az aktuális helyén marad.

Mobil eszközök számítógéphez csatlakoztatása vagy leválasztása

A mobil eszközhöz (iPad, iPhone, iPod Touch) mellékelt kábellel csatlakoztassuk az eszközt számítógéphez. Ha az iTunes nem nyílik meg automatikusan, nyissuk meg a programok közül. A program elindulása után megjelenik az üdvözlő képernyő, ahol válasszuk a Folytatás elemet, vagy ha másik, az iTunes alkalmazással használt eszköz összes adatát át szeretnénk átmásolni erre az eszközre, akkor kattintsunk a „Visszaállítás ebből a biztonsági mentésből” menüpontra. Ellenkező esetben kattintsunk a „Beállítás újként” lehetőségre, majd a Folytatás elemre. Az eszköz leválasztásához előbb kattintsunk az eszköz melletti Kiadás gombra, vagy válasszuk a Vezérlők menüben az Eszköz kiadása lehetőséget.

Mobil eszközök alkalmazásainak frissítése

Az iTunes alkalmazással frissíthetjük a mobil eszközök operációs rendszerét. A mobil eszközökön (iPod Touch, iPhone vagy iPad) készüléken az operációs rendszer visszaállítása látszólag törli az adatokat a készüléken, valójában csak nem lesznek elérhetőek az eszköz alkalmazásain keresztül.

A szoftver frissítése vagy visszaállítása

13. Csatlakoztassuk az iPodot, iPhone-t vagy az iPadet a számítógépéhez, és jelöljük ki az eszközt.
14. Kattintsunk az Összegzés gombra.
15. Tegyük a következők egyikét:
 - a. Annak megtekintése, hogy elérhető-e a szoftver újabb verziója: kattintsunk a „Frissítések keresése” elemre.
 - b. A szoftver visszaállítása: Kattintsunk a Visszaállítás lehetőségre, és kövessük a képernyőn megjelenő utasításokat.
16. Egy rendelkezésre álló frissítés telepítéséhez kattintsunk a Frissítés lehetőségre.
17. Ha az iPod Touch, iPhone vagy iPad készüléken állítjuk vissza a szoftvert, az iTunes a folyamat elején biztonsági másolatot készít az eszköz-

ról. A visszaállítás végén visszaállíthatjuk a beállításait a biztonsági másolatból.

iPod touch, iPhone vagy iPad készülék biztonsági mentése

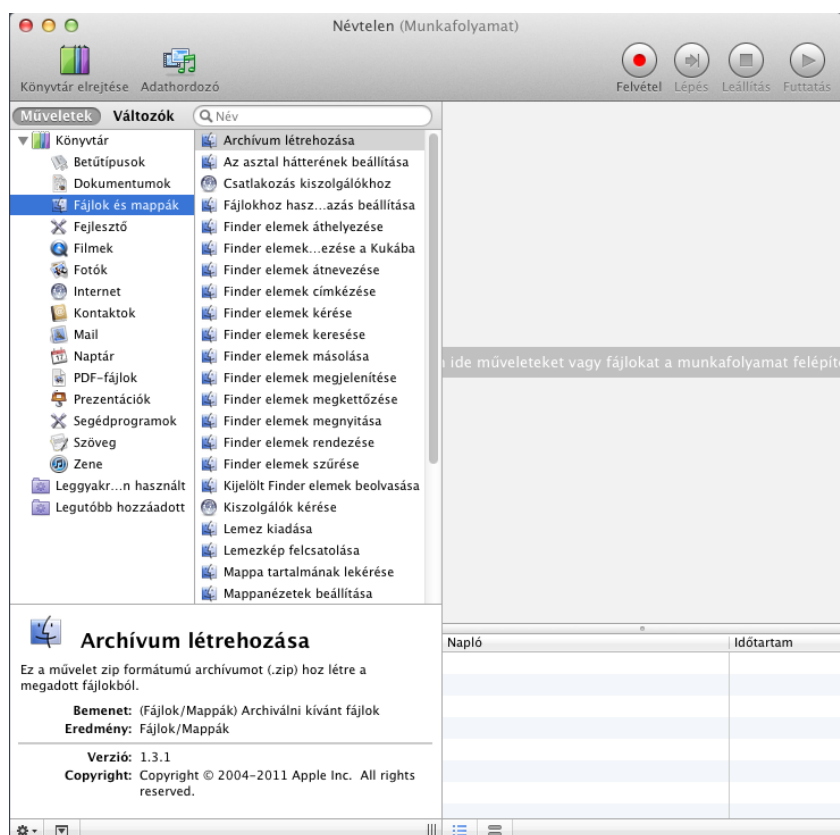
Amikor az iPod touch, iPhone vagy iPad készülékét a számítógépéhez csatlakoztatjuk, a rendszer az eszközön lévő bizonyos fájlokról és beállításokról automatikusan biztonsági másolatot készít. Szükség esetén visszaállíthatjuk ezeket az adatokat az eszközön (például ha új iPhone készüléket veszünk, és át szeretnénk helyezni arra az előző beállításokat).

Az automatikusan mentett adatok közé tartoznak pl. a szöveges üzenetek, jegyzetek, híváselőzmények, kapcsolati kedvencek, hangbeállítások, widget beállítások és egyébek. Emellett a Filmtekercsen lévő fotók, illetve a Mentett fotók biztonsági mentésére is sor kerül. A rendszer a többi médiafájlról (például dalokról, videókról, fotókról) nem készít biztonsági másolatot, de azok is visszaállíthatók az iTunes alkalmazással végzett szinkronizálással.

Az eszköz biztonsági mentése vagy visszaállítása

18. Első lépésként csatlakoztassuk az iPod touchot, iPhone-t vagy iPadet a számítógéphez.
19. Kattintsunk az Összegzés elemre.
20. Tegyük a következők egyikét:
 - a. Biztonsági mentés és kézi visszaállítás biztonsági másolatból: kattintsunk a Biztonsági mentés vagy a Biztonsági mentés visszaállítása lehetőségre.
 - b. Az eszközön lévő fájlok és beállítások visszaállításához kattintsunk a Visszaállítás lehetőségre.
 - c. Ha a biztonsági másolat titkosított, az iTunes kérni fogja a jelszót a fájlok és beállítások visszaállítása előtt. A titkosított biztonsági másolatoknál egy lakat ikon látható az iTunes Eszközök beállításában, a biztonsági másolatok listájában.
 - d. A biztonsági másolatok titkosításához jelöljük ki az „Eszköz biztonsági másolatának titkosítása” elemet, majd adjunk meg egy jelszót, és kattintsunk a Jelszó beállítása opcióra, majd kattintsunk a Biztonsági mentés vagy a Biztonsági mentés visszaállítása lehetőségre!

9.2.10. Az Automator

51. ábra: Az Automator alkalmazás

Az Automator segítségével programokat hozhatunk létre, amelyek segítségével folyamatokat automatizálhatunk anélkül, hogy a klasszikus értelemben vett programozási ismeretekkel rendelkeznénk.

9.2.11. A műveletek

A művelet olyan elem, amely egyetlen lépésért felelős a munkafolyamatban. Az Automator egyik könyvtára hasznos, előre elkészített Automator-műveleteket tartalmaz, amelyek segítségével saját, egyéni automatizált folyamatokat és alkalmazásokat hozhatunk létre.

Vannak olyan műveletek, amelyekhez nem szükséges kiegészítő információk megadása vagy egyéb bemeneti adatok szolgáltatása. Ilyen pl. az „iTunes

lejátszás megszakítása” művelet, amelyhez nincs szükség további beállításokra vagy információkra.

Az előbbi példában említett egyszerű művelet önállóan is használható, de egy összetett, többlépéses feladat végrehajtásához a műveleteknek többnyire információkra van szükségük az előző műveletből. Ezek az információk a bemenetek. A művelet tulajdonságaitól függően fogja használni a bemeneti információt, és az eredményeket kimenetként továbbítja a sorban következő műveleteknek, azaz az Automator sorrendben továbbítja az információkat egyik művelettől a következőig.

A műveletek rendelkezhetnek mezőkkel, legördülő menükkal, jelölőnégyzetekkel, vagy gombokkal, hogy pontosan meg lehessen adni a művelet működését.

A műveletek rendelkezhetnek különböző bementi és kimeneti típusokkal, pl. a „Szövegből hangfájl” művelet szöveg bemenetű. A szöveg szintetikus felolvasása művelet végrehajtása után egy hangfájl kimenet jön létre, amelyet más műveletek bemenetként használhatnak fel.

Egyes műveletek a munkafolyamaton kívülről – például egy alkalmazásból vagy a rendszertől – kapják a bemenetüket. Ilyen lehetnek pl. a Címtár csoportok, az iTunes lejátszási listák és akár a Finder alkalmazásban kijelölt elemek is szolgálhatnak forrásként.

9.2.12. A munkafolyamatok bemutatása

Az Automator munkafolyamatok egy vagy több művelet kombinációjaként jönnek létre. A munkafolyamat tulajdonképpen egy feladat elvégzésének több, egymást követő lépése. A munkafolyamat futtatásakor a program sorban végrehajtja ezeket a lépéseket. A munkafolyamat műveleteinek sorrendje szabadon megváltoztatható. Ezen kívül lehetőség van másolni, beilleszteni vagy törölni is a műveleteket.

Miután létrehoztuk a munkafolyamatot, el is menthetjük, és tetszőleges módon újrafelhasználhatjuk azt, illetve megoszthatjuk más felhasználókkal. A mentett munkafolyamatokat megnyithatjuk és futtathatjuk az Automator alkalmazással, de önállóan futtatható alkalmazássá is átalakíthatjuk őket.

Az Automator megnyitásakor ki kell választanunk a létrehozni kívánt munkafolyamat-típust, majd műveleteket kell hozzáadnunk. Ehhez húzzuk a műveleteket a műveletek könyvtárából a munkafolyamat területére.

Ha hozzáadtuk a műveletet a munkafolyamathoz, az Automator összeköti a műveleteket, hogy a műveletek kimenetét felhasználhassák az azt követő műveletek.

Amikor egy műveletet futtatunk az Automator alkalmazásban, megfigyelhetjük, miként hajtják végre a feladatukat az egyes műveletek. A munkafolyamat futása közben a program az összes művelet állapotát kilistázza a naplóban. Ha lezárult a művelet, egy zöld pipa jelenik meg mellette. Miután az Automator végrehajtotta a munkafolyamatot, a program hangjelzést ad ki és az állapot megjelenik az ablak alsó részén.

9.2.13. Művelet választása

Az Automator műveletek a műveletek típusai, illetve aszerint vannak elrendezve a Műveletek könyvtárban, hogy mely alkalmazáshoz kapcsolódnak. A Finder, a Rendszer és az Automator mappákban olyan műveletek találhatók, amelyek általánosan, minden típusú munkafolyamatban felhasználhatók.

Az Automator számos funkciója segíti a megfelelő művelet megtalálását:

- Az összes elérhető művelet megtekintéséhez kattintsunk a tartalomháromszögre. Ezzel kibonthatjuk a Könyvtár mappát.
- Az egyes alkalmazásokhoz kapcsolódó műveleteket a Műveletek oszlop Könyvtár mappájában található alkalmazásikonokra kattintva jelelni lehetjük meg.
- Ha egyszerre több alkalmazást szeretnénk kijelölni, akkor a Shift billentyűt nyomva tartva kattintsunk az első, majd az utolsó alkalmazás ikonjára.
- Ha egy bizonyos műveletet szeretnénk megtalálni, írjuk be annak teljes nevét vagy nevének egy részét a keresőmezőbe. Ha rákattintunk egy alkalmazásikonra a Könyvtár listában, mielőtt beírnánk egy keresendő kifejezést a keresőmezőbe, a program csak a kijelölt alkalmazáshoz kötődő műveletek között fog keresni.
- A keresési mező kiürítéséhez kattintsunk a Törlés gombra a keresőmezőben.

9.2.14. Munkafolyamat felépítése

Az Automator munkafolyamatok műveletek sorozatából állnak össze, céljuk pedig egy bizonyos feladat végrehajtása. Mindegyik művelet egy lépés a feladatban. A munkafolyamat futtatásakor a program sorrendben, felülről lefelé haladva hajtja végre a műveleteket.

A munkafolyamat felépítéséhez válasszunk egy műveletet az ablak bal oldalán található Műveletek könyvtár listából, és húzzuk át azt a jobb oldalon található munkafolyamat területre. Ha hozzáadtuk a műveletet a munkafolyamathoz, összeköttetés jön létre a műveletek között, így a műveletek kimenetét felhasználhatják az azt követő műveletek.

Egyes műveletekhez csak bizonyos bemenettípusok használhatók fel. Ha egy művelet csak bizonyos típusú fájlokat vagy információkat képes fogadni, olyan művelet mögé kell helyezni, ami ilyen típusú fájlt vagy információt hoz létre. Olyan műveletet, amelynek működéséhez szövegre van szükség, nem kerülhet egy képfájlokat létrehozó művelet mögé. A művelet számára szükséges bemenettípus a művelet jobb felső részén látható.

Amennyiben a művelet kimenete és a következő művelet bemenete összeillik, a két művelet összekapcsolódik a munkafolyamatban. Ha a művelet kimenete és a következő művelet bemenete nem illik össze, egy hézag jön létre a munkafolyamatban.

A műveletek sorrendjét a munkafolyamaton belül áthelyezéssel módosíthatjuk.

Ha el szeretnénk indítani a munkafolyamatot, vagy tesztelni akarjuk azt, kattintsunk a Futtatás gombra. A munkafolyamat futtatásakor a program sorban végrehajtja a műveleteket. Az ablak alján állapotüzenetek jelennek meg, mutatva az éppen futó műveletet és annak állapotát. Ha befejeződött egy művelet, egy zöld pipa jelenik meg a művelet címsorában.

9.2.15. Műveletekkel kapcsolatos információk lekérdezése

Az Automator ablak bal alsó sarkában olvasható az egyes műveletek leírása, ahonnan részletes információkhoz juthatunk. A művelet leírása akkor jelenik meg, ha kijelöljük a műveletet a Műveletek listában vagy egy munkafolyamatban.

A Műveletek listában található műveletek leírásának megtekintéséhez kattintsunk a műveletre.

A munkafolyamat egyik műveletének leírásáért kattintsunk a Leírás elemre a műveletben.

9.2.16. Munkafolyamat futtatása

A műveletek hozzáadása és a beállítások elvégzése után futtathatjuk a munkafolyamatot az Automator alkalmazásban, ehhez kattintunk a Futtatás gombra.

A munkafolyamat futása közben a következők történnek:

- A munkafolyamat sorrendben végrehajtja a műveleteket.
- Az ablak alsó részén található napló területen állapotüzenetek jelennek meg, amelyek azt jelzik, hogy melyik művelet fut éppen, és mikor fejeződik be a futása.
- Ha befejeződött egy művelet, egy zöld pipa jelenik meg a művelet címsorában.
- Ha probléma merül fel, egy vörös x szimbólum jelenik meg a sikertelen műveleten, és egy hibaüzenet jelenik meg az üzenetek állapotlistájában.

Az összes állapotüzenet megjelenítéséhez válasszuk a Nézet menü Napló megjelenítése menüpontját.

9.2.17. Munkafolyamat mentése

A munkafolyamatokat elmenthetjük Automator munkafolyamat-dokumentumként vagy alkalmazásként. Ha Automator munkafolyamat-dokumentumként mentjük el a munkafolyamatot, megnyithatjuk szerkesztésre vagy futtathatjuk az Automator alkalmazásban. Ha alkalmazásként mentettük el a munkafolyamatot, a munkafolyamat azonnal futni kezd, amikor megnyílik.

A mentéshez kattintunk a Fájl menü Mentés másként menüpontjára, majd válasszuk ki, hogy hová szeretnénk menteni a munkafolyamatot.

9.2.18. Munkafolyamat-típus kiválasztása

Ha a munkafolyamatot normál, az Automator alkalmazásból futtatható munkafolyamatként kívánjuk elmenteni, válasszuk a Munkafolyamat lehetőséget a legördülő menüből.

Ha alkalmazásként kívánjuk menteni a munkafolyamatot, válasszuk az Alkalmazás lehetőséget a legördülő menüből, majd kattintunk a Mentés gombra.

Ha a munkafolyamat tartalmát egy másik munkafolyamatban is fel kívánjuk használni, másoljuk a vágólapra, majd illesszük be egy másik munkafolyamatba.

9.2.19. A Quick Time Player

A Quick Time Player kezdetben különböző formátumú médiatartalmak megjelenítésére szánt program volt, de ma már a segítségével szerkeszthetjük és meg is oszthatjuk digitális médiumainkat, illetve létre is hozhatunk hang- illetve mozgóképfelvételeket.

52. ábra:

Alapértelmezésben a Quick Time lejátszóprogram van hozzárendelve az audió- és mozgókép-fájlokhoz, ebben az esetben elegendő a Finderben kettőt klikkelni a fájlra és a program elindulása után megkezdődik a lejátszás.

Ha Quick Time Playerrel akarunk olyan fájlokat lejátszani, amelyekhez nem ez a program van hozzárendelve, akkor nyissuk meg a programot, majd válasszuk a Fájl menü Fájl megnyitása menüpontot. Ha az interneten található médiumot szeretnénk megnyitni, akkor válasszuk a Fájl menü Helyszín megnyitása menüpontot, majd gépeljük be a fájl URL-jét (a fájl internetes azonosítóját).

A médium lejátszása közben megjelennek a klasszikus médialejátszók vezérlőelemei, amelyek segítségével lehetőség nyílik a médiumok lejátszására, lejátszásuk szüneteltetésére és leállítására, visszatekerésére, gyors előretekerésére, valamint a hangerő beállítására.

9.2.20. Mozgóképek megjelenítése

A Quick Time Player program többféle módon is meg tudja jeleníteni a mozgóképeket. A megjelenítési mód kiválasztásához kattunk a Nézet menü megfelelő menüpontjára:

Váltás teljes képernyőre: a mozgókép a lehető legnagyobb méretben jelenik meg, és sem egyéb ablakok, sem a menüsáv, sem a vezérlők nem látszanak. A vezérlők megjelenítéséhez mozdítsuk meg az egeret. A teljes képernyő üzemmódból való kilépéshez nyomjuk le az Esc billentyűt.

Aktuális méret: a program nem méretezi át a mozgóképet, a mozgókép az eredeti méretben, vagy ha ez nem lehetséges, akkor a képernyő méretétől függően, az ahhoz legközelebbi méretben jelenik meg.

Igazítás a képernyőhöz: a program átméretezi a mozgóképet, hogy a tartalom torzítása nélkül a lehető legjobban kitöltse a képernyőt. A többi ablak és a menüsáv látható marad.

Képernyő kitöltése: a program átméretezi, és ha szükséges „levágja” a mozgókép egy részét, hogy legalább egy irányban teljesen kitöltse a használt képernyőt. Ezáltal kiküszöbölhetők a képernyő tetején és alján (letterboxing), illetve az oldalán (pillarboxing) látható fekete sávok, azonban előfordulhat, hogy a tartalom egyes részei nem láthatók, vagy torzítottnak jelennek meg. Ez a beállítás csak teljes képernyős módban elérhető.

Panoráma: a program átméretezi a mozgóképet úgy, hogy a mérete megfeleljen a képernyő méretének, majd ha szükséges, összetömöríti a mozgókép megfelelő oldalait, hogy ne vágjon le semmit a képből. Ez a beállítás csak teljes képernyős módban elérhető.

9.2.21. Mozgókép feliratozásának megtekintése

A mozgóképhez tartozó felirat megjelenítéséhez kattunk a Nézet menü Felirat menüpontjára, majd válasszuk ki a kívánt nyelvet. A Quick Time Player csak a szabványos feliratok megjelenítésére képes.

9.2.22. Mozgókép hangsávjainak kiválasztása

Ha egy mozgóképhez több hangsáv is tartozik (pl. különböző nyelvek) akkor a megfelelő hangsáv kiválasztásához kattunk a Nézet menü Nyelvek menüpontját, majd válasszuk ki a kívánt nyelvet a megjelenő almenüből. A Quick Time Player csak a szabványos hangsávok lejátszására képes.

9.2.22. Mozgókép felvétele

A Quick Time Player használatával lehetőségünk van mozgóképek rögzítésére is. A videó forrása lehet:

- a beépített kamera
- FireWire-porton csatlakoztatott digitális kamera
- USB-porton csatlakoztatott webkamera

Hangfelvétel készítésére is van lehetőségünk, ekkor használhatjuk a számítógép beépített mikrofonját, vagy a számítógéphez csatlakoztatott külső mikrofont is.

A felvétel elkészítéséhez csatlakoztassuk az eszközt a számítógéphez, majd klikkeljünk a Fájl menü Új mozgóképfelvétel vagy a Fájl menü Új hangfelvétel menüpontjára. A klikkelés után megjelenik az előnézeti ablak. A felvétel elindításához klikkeljünk az ablak alján található piros színű Felvétel gombra. A felvételt ugyanerre a gombra klikkeléssel állíthatjuk le. A felvett mozgókép megjelenik a Quick Time mozgóképlakban. A program automatikusan elmenti a mozgóképet a Filmek mappába a saját könyvtárunkon belül. Alapértelmezésben Quick Time Player a hangfájlokat AAC formátumban, a videofájlokat pedig H.264 kódolással hozza létre.

9.2.23. Képernyőfelvétel rögzítése

A Quick Time Player segítségével könnyedén rögzíthetjük mozgókép formájában mindazt, ami a képernyőn történik, ráadásul szöveges elemeket is fűzhetünk a mozgóképekhez. A felvétel elindításához klikkeljünk a Fájl menü Új képernyőfelvétel menüpontjára. Végezzük el a képernyőfelvétel beállításait a nyíl melletti legördülő menüből:

Ha szöveges narrációt is rögzíteni akarunk a felvétel közben, válasszuk ki a megfelelő, audióbemeneti forrást a Mikrofon felirat alatti legördülő menüből.

Állítsuk be, hogy közepes vagy kiváló minőségben szeretnénk-e rögzíteni a felvételt. A kiváló minőségben rögzített felvételek természetesen nagyobb méretűek lesznek.

Ha az egérklikkeléseket is rögzíteni akarjuk a felvétel közben, válasszuk ki az „Egérkattintások megjelenítése a felvételen” lehetőséget.

A Felvétel gombra klikkeléssel indíthatjuk el a felvételt.

Ha csak a képernyő egy részéről szeretnénk felvételt készíteni, jelöljük ki az egérrel a felvétel pontos területét.

Ha az egész képernyőről szeretnénk felvételt készíteni, kattintsunk tetszőleges helyre a képernyőn a felvétel indításához.

A felvétel leállításához kattintsunk a Leállítás gombra.

9.2.24. Mozgókép szerkesztése

A Quick Time Player program lehetőséget ad mozgóképeink szerkesztésére is. Egy hosszabb mozgókép részekre osztásához a Quick Time Player programban húzzuk a lejátszási pozíció az idővonalon az első rész végéhez, majd válasszuk Szerkesztés menü Klip feldarabolása menüpontot, melynek hatására a vágási pontnál megtörténik a videó kettéosztása.

A mozgóképek további felosztásához jelöljük ki a kívánt klipet, majd húzzuk a lejátszási pozíció csúszkáját (amelyet ilyenkor egy vörös függőleges vonal jelöl) a megfelelő helyre, majd válasszuk Szerkesztés menü Klip feldarabolása menüpontot. A mozgóképek további felosztásához ismételjük meg a harmadik lépést.

A mozgóképrészletek sorrendje húzással tetszőlegesen megváltoztatható. Ha egy másik mozgóképfájlból szeretnénk átemelni részeket a videónkba, akkor nyissuk meg a fájlt, majd jelöljük ki a mozgóképből a használni kívánt részletet (amikor egy klip ki van jelölve, sárgán kiemelve jelenik meg). Kattintsunk a Szerkesztés menü Másolás menüpontjára, majd jelöljük ki azt a mozgóképet, amelybe szeretnénk beilleszteni a mozgóképrészletet, majd kattintsunk a Szerkesztés menü Beillesztés menüpontjára. A klip a mozgókép elején megjelenik. A klip helyének módosításához húzzuk a megfelelő helyre. Ha befejeztük a munkát, kattintsunk a Kész gombra.

9.2.25. Teljes mozgókép hozzáadása az aktuális mozgóképhez

A Quick Time Player programban válasszuk a Nézet menü Klipek megjelenítése menüpontot úgy, hogy meg van nyitva az a mozgókép, amelyhez egy másik mozgóképet kívánunk hozzáadni.

Jelöljük ki, hogy hová szeretnénk beilleszteni a másik mozgóképet.

Ha a másik mozgóképet az aktuális mozgókép egyik klipje után szeretnénk beilleszteni, jelöljük ki a klipet, majd válasszuk a Szerkesztés menü Klip beszúrása a kijelölés után menüpontot.

Ha a másik mozgóképet az aktuális mozgókép végére szeretnénk beilleszteni, ne jelöljük ki klipet, csak válasszuk a Szerkesztés menü Klip hozzáadása a végéhez menüpontot.

Keressük meg az aktuális mozgóképhez hozzáadni kívánt mozgóképet, majd klikkeljünk a „Média kiválasztása” gombra.

9.2.26. Mozgókép vagy mozgóképclip lerövidítése

A Quick Time Player használatával gyorsan eltávolíthatjuk a nem kívánt részt egy mozgókép elejéről vagy végéről. Ehhez első lépésként nyissuk meg a mozgóképet, majd klikkeljünk a Szerkesztés menü Vágás menüpontjára, melynek hatására megjelenik a vágósáv.

A vágósáv használatával jelöljük ki a mozgóképnek azt a részét, amelyet meg kívánunk tartani. Ehhez húzzuk a vörös függőleges vonallal jelölt lejátszási pozíció csúszkáját a mozgókép törölni kívánt részeinek megkereséséhez.

A sárga fogóknál fogva húzzuk a vágósáv elejét és végét, így kijelölve a mozgókép megtartani kívánt részét.

Ha a mozgókép elején vagy végén nincsen hang, akkor válasszuk a Szerkesztés menü Az összes kijelölése a csend kivételével menüpontot a vágóterület gyors beállításához úgy, hogy az csak a mozgókép néma részeit ne tartalmazza.

Klikkeljünk a Vágás gombra, melynek hatására a program lerövidíti a mozgóképet a kijelölt területre.

9.2.27. Mozgóképek exportálása internetre

A Quick Time Player segítségével könnyen hozhatunk létre webes felhasználásra optimalizált verziókat a mozgóképeinkből. A nézők az általuk használt kapcsolattól függően automatikusan a legjobb élményt nyújtó verziót kapják meg. Az exportálás során a Quick Time Player automatikusan létrehozza a mozgóképfájlokat, valamint egy HTML-fájlt, amely segítséget nyújt a mozgókép közzétételéhez.

A Quick Time Player programban válasszuk a Fájl menü „Exportálás a webre” menüpontot.

A megjelenő párbeszédablakban adjuk meg a fájlnevet, és válasszunk ki egy helyet az exportált mozgókép és a segédfájlok számára.

Jelöljük ki az alábbi listából, hogy milyen felbontású mozgóképek kívánunk létrehozni.

- Wi-Fi: Wi-Fi-kapcsolaton keresztüli megtekintésre optimalizált mozgókép
- Mobiltelefon: mobiltelefonos kapcsolaton keresztüli megtekintésre optimalizált mozgókép

- Szélessávú: kapcsolaton keresztüli megtekintésre optimalizált mozgókép

Klikkeljünk az Exportálás gombra. A Quick Time Player létrehoz egy kisméretű referencia-mozgóképet, valamint külön mozgóképfájlokat minden egyes kijelölt hálózati kapcsolat-típushoz. A kisméretű referencia-mozgókép lehetővé teszi a Quick Time Player számára, hogy automatikusan kiválassza a néző kapcsolatának megfelelő méretű mozgóképet. Ez csak akkor működik megfelelően, ha minden mozgóképfájl ugyanabban a mappában helyezkedik el.

9.2.28. Mozgókép exportálása más formátumban

A Quick Time Player használatával különféle formátumokba exportálhatjuk mozgóképeinket, ehhez klikkeljünk a Fájl menü Exportálás menüpontjára.

A megjelenő párbeszédablakban adjunk meg egy fájlnévet az exportált mozgókép számára, és válasszunk egy helyet a fájlnak.

Válasszuk ki a kívánt formátumot a Formátum menüből. Az egyes exportálási lehetőségek mellett feltüntetett felbontások és adatsebességek a maximálisan elérhető értékeket jelölik. Az exportált mozgókép pontos felbontását és adatsebességét az eredeti mozgókép jellemzői határozzák meg.

480p: a Quick Time Player létrehoz egy másolatot a mozgóképről 3 Mbit/s adatsebességgel, H.264 kódolással és legfeljebb 640×480 képpontos felbontással. Az ezzel a beállítással létrehozott mozgóképek PC és Mac számítógépek számára ideálisak.

720p: a Quick Time Player létrehoz egy másolatot a mozgóképről 7,5 Mbit/s adatsebességgel, H.264 kódolással és legfeljebb 1280×720 képpontos felbontással. Az ezzel a beállítással létrehozott mozgóképek PC és Mac számítógépek számára ideálisak.

1080p: a Quick Time Player létrehoz egy másolatot a mozgóképről 10 Mbit/s adatsebességgel, H.264 kódolással és legfeljebb 1920×1080 képpontos felbontással. Az ezzel a beállítással létrehozott mozgóképek PC és Mac számítógépek számára ideálisak.

iPodTouch (3. generációs) és iPhone 3GS: A Quick Time Player létrehoz egy, iPhone 3GS és iPodTouch (3. generációs) készülékek számára ideális, 480p felbontású másolatot a mozgóképről 3,0 Mbit/s sebességgel és H.264 kódolással. Az ezen beállítással létrehozott MPEG-videofájlok kompatibilisek a következő készülékekkel is: iPad, Apple TV, Mac és PC.

iPad, iPhone 4 és Apple TV: a Quick Time Player létrehoz egy, iPodTouch (4. generációs), iPhone 4, iPad és Apple TV (2. generációs) készülékek számára

ideális, 720p felbontású másolatot a mozgóképről 7 Mbit/s sebességgel és H.264 kódolással. Az ezen beállítással létrehozott MPEG-videofájlok kompatibilisek a Mac és PC számítógépekkel is.

További exportálási beállítások is rendelkezésre állnak a korábbi iPhone, iPod és Apple TV modellekkel használható mozgóképek létrehozásához. A további lehetőségek megjelenítéséhez tartsuk lenyomva az Alt billentyűt, és kattintsunk a Formátum menüre.

iPod és iPhone:a QuickTime Player létrehoz egy, az iPod és iPhone készülékek számára ideális másolatot a mozgóképről 1,5 Mbit/s sebességgel és H.264 kódolással. Az ezen beállítással létrehozott MPEG-videofájlok kompatibilisek a következő készülékekkel is: iPad, Apple TV, Mac és PC.

Apple TV:a QuickTime Player létrehoz egy, az Apple TV (1. generációs) készülékek számára ideális másolatot a mozgóképről 5 Mbit/s sebességgel és H.264 kódolással. Az ezen beállítással létrehozott MPEG-videofájlok kompatibilisek a következő készülékekkel is: iPad, Apple TV (2. generációs), Mac és PC.

A megfelelő formátum kiválasztása után kattintsunk az Exportálás gombra.

9.2.29. Mozgóképek megosztása másokkal

A Quick Time Player használatával könnyedén hozhatunk létre olyan mozgóképeket, amelyeket azonnal megoszthatunk másokkal az iTunes, a MobileMe, a YouTube, a Vimeo, a Flickr vagy a Facebook szolgáltatásokon keresztül vagy e-mailben. Ehhez csak ki kell választanunk a kívánt megosztási formát és a Quick Time Player létrehozza azt.

A Megosztás menüben jelöljük ki, hogyan kívánjuk megosztani a mozgóképet.

iTunes: a program konvertálja a mozgóképet, majd hozzáadja azt az iTunes-könyvtárhoz, mégpedig iPhone, iPod, Apple TV és iPad készülékek számára megfelelő formátumban.

MobileMe galéria: ha rendelkezünk MobileMe-fiókkal, akkor feltölthetjük a mozgóképeket a MobileMe-galériánkba. Ehhez mindössze adnunk kell a mozgóképnek egy címet és egy leírást, majd jelöljük ki, hogy a mozgókép kompatibilis legyen-e az iPhone és iPodtouch készülékekkel és milyen hozzáférési lehetőségeket szeretnénk mások számára biztosítani a mozgóképhez.

YouTube: ha rendelkezünk YouTube-fiókkal, akkor a fiókunk adatainak megadása feltölthetjük mozgóképeket a YouTube-fiókunkba. A YouTube legfeljebb 15 perc hosszú és legfeljebb 2 GB méretű mozgóképek feltöltését engedélyezi.

Vimeo: ha rendelkezünk Vimeo-fiókkal, akkor a fiókunk adatainak megadása feltölthetjük mozgóképeket a Vimeo-fiókunkba és beállíthatjuk a videóhoz való hozzáférés jellemzőit.

Flickr: ha rendelkezünk Flickr-fiókkal, akkor a fiókunk adatainak megadása feltölthetjük mozgóképeket a Flickr-fiókunkba és beállíthatjuk a videóhoz való hozzáférés jellemzőit is.

Facebook: ha rendelkezünk Facebook-fiókkal, akkor a fiókunk adatainak megadása feltölthetjük mozgóképeket a Facebook oldalunkra és beállíthatjuk a videóhoz való hozzáférés jellemzőit.

Mail: a program hozzacsatolja a mozgóképet egy új üzenethez a Mac OS X Mail programban, így e-mailben elküldhetjük azt másoknak. Kiválaszthatjuk, hogy a mozgóképet eredeti méretben vagy 480p felbontással kívánjuk-e elküldeni.

9.2.30. Quick Time Player billentyűkódok

A billentyűkódok használatával számos feladatot sokkal gyorsabban hajthatunk végre a Quick Time Player programban:

Billentyűkód	Leírás
Alapvető szintű Quick Time Player-feladatok	
Alt-Command-N	Új mozgóképfelvétel
Control-Alt-Command-N	Új hangfelvétel
Control-Command-N	Új képernyőfelvétel
Command-O	Fájl megnyitása
Command-U	Hely megnyitása URL-cím megadásával
Command-W	Ablak bezárása
Shift-Command-S	Exportálás
Shift-Command-E	Exportálás az internetre
Command-M	Ablak kis méretűvé alakítása
Command-I	Mozgóképvizsgáló megjelenítése
Alt-Command-P	Exportálási folyamat megjelenítése
Mozgóképlejátszás billentyűparancsai	
Szóközbillentyű	Lejátszás vagy szüneteltetés
Command-Enter	Összes mozgókép lejátszása vagy szüneteltetése
Bal nyíl	Lejátszás leállítása és visszalépés egy képkockával

Billentyűkód	Leírás
Jobb nyíl	Lejátszás leállítása és előrelépés egy képkockával
Alt-bal nyíl	Ugrás a mozgókép elejére
Alt-jobb nyíl	Ugrás a mozgókép végére
Command-bal nyíl	Váltás a visszatekerési sebességek között
Command-jobb nyíl	Váltás a gyors előretekkerési sebességek között
Fel nyíl	Hangerő növelése
Le nyíl	Hangerő csökkentése
Alt-fel nyíl	Hangerő növelése a maximumra
Alt-le nyíl	Hangerő csökkentése a minimumra
Alt-Command-T	Siketek és nagyothallók számára készült feliratozás megjelenítése
Command-R	Fejezetek megjelenítése
Command-L	Mozgóképfolyamatos ismétlődő lejátszása
Mozgóképméret billentyűparancsai	
Command-F	Váltás teljes képernyős módra
Command-F vagy Esc	Kilépés a teljes képernyős módból
Command-1	Mozgókép megjelenítése a tényleges méretében
Command-3	Mozgókép igazítása a képernyőhöz
Command-4	Képernyő kitöltése a mozgóképpel
Command-5	Mozgókép megjelenítése panoráma módban
Command-plusz (+)	Mozgókép méretének növelése
Command-mínusz (-)	Mozgókép méretének csökkentése
Mozgóképszerkesztő billentyűparancsai	
Command-Z	Visszavonás
Shift-Command-Z	Ismétlés
Command-X	Kivágás
Command-C	Másolás
Command-V	Beillesztés
Command-A	Az összes kijelölése
Shift-Command-A	Az összes kijelölése a néma részen kívül
Shift-Command-L	Forgatás balra

Billentyűkód	Leírás
Shift-Command-R	Forgatás jobbra
Shift-Command-H	Tükrözés vízszintesen
Shift-Command-V	Tükrözés függőlegesen
Command-Y	Klip feldarabolása
Command-T	Vágás

9.3. ÖSSZEFOGLALÁS, KÉRDÉSEK

9.3.1. Összefoglalás

A kilencedik lecke célja az volt, hogy megismertesse a hallgatókat az OS X alkalmazások legfontosabb jellemzőivel. Ennek során a hallgatók betekintést nyertek a Számológép, a Szótár használatának alapjaiba. Megismerkedtek a FaceTime program funkciójával, a videohívások kezdeményezésének lehetőségeivel és a programból való kijelentkezés módjával.

A lecke során a hallgatók megismerték a GarageBand használatának alapjait, elsajátították az iCal programban az események és emlékeztetők létrehozásának tudnivalóit.

A lecke második felében a hallgatók megvizsgálták az Automator használatának lehetőségeit, megismerkedtek a műveletek és a munkafolyamatok fogalmával és ez utóbbi felépítésével. Elsajátították a munkafolyamat futtatásának és mentésének tudnivalóit.

A lecke utolsó részében a hallgatók a Quick Time Player használatát sajátították el, melynek során az alábbi témaköröket érintették:

- Mozgóképek megjelenítése,
- Mozgóképfeliratozásának megtekintése,
- Mozgóképfeliratozás hangszíneinek kiválasztása,
- Mozgóképfelvétele,
- Képernyőfelvétel rögzítése,
- Mozgóképfelvétele szerkesztése,
- Teljes mozgóképfelvétele hozzáadása az aktuális mozgóképfelvételehöz,
- Mozgóképfelvétele vagy mozgóképfelvétele lerövidítése,
- Mozgóképfelvétele exportálása internetre,
- Mozgóképfelvétele exportálása más formátumban,
- Mozgóképfelvétele megosztása másokkal.

9.3.2. Önellenőrző kérdések

Milyen üzemmódjai vannak a Számológép programnak?

Ismertesse a Szótár program jellemzőit!

Ismertesse a FaceTime program jellemzőit!

Ismertesse a GarageBand program jellemzőit!

Ismertesse az iCal program jellemzőit!

Ismertesse azAutomator program jellemzőit!

Ismertesse aQuick Time Player program jellemzőit!

10. A TERMINÁL HASZNÁLATA

10.1. CÉLKITŰZÉSEK ÉS KOMPETENCIÁK

A tízedik lecke célja, hogy megismertesse a hallgatókat a Terminál használatával. Ennek során a hallgatók betekintést nyernek a Unix operációs rendszer és a Mac OS X kapcsolatába, megismerkednek a navigáció lehetőségével, a fájlok és mappák listázásával, a másolás, az átmozgatás, a könyvtárlétrehozás és a törlés parancsaival. A lecke második felében a hallgatók ismereteket szereznek a Unix-jogosultságok és a Unix súgójának használatáról. A lecke végén a Terminál ablak beállítási lehetőségeit vizsgáljuk meg.

10.2. TANANYAG

- A Unix
- A Terminál
- Navigáció aUnixban
- Print WorkingDirectory
- List
- ChangeDirectory
- Copy
- Move
- MakeDirectory
- Remove
- Unix-jogosultságok
- Unix-jogosultságok beállítása
- Unix Súgó
- A Terminal ablakok megjelenésének módosítása
- A szöveg megjelenésének módosítása

10.2.1. A Unix

Ahogy már említettük a MAC OS X operációs rendszer gyökerei a Unix operációs rendszerig vezethetők vissza. Manapság a legtöbb számítógépfelhasználó szinte semmit sem tud a Unix rendszerről, mégis hatékonyan tudják használni a számítógépet a munkájukhoz, tanuláshoz és szórakozáshoz egyaránt. A Unix 1969-ben kifejlesztet operációs rendszer, amelyet az AT&T munkatársai

dolgoztak ki a Bell Laboratories-ban. A Unix operációs rendszer egyik legfontosabb jellemzője, hogy a mai napig leggyakrabban grafikus felhasználói felület nélkül, parancsok begépelésével használják. Ha ezt összevetjük azzal, hogy az 1984-ben megjelent Macintosh operációs rendszer egyik legnagyobb vonzereje a parancssori működtetés megszűnése és a grafikus felület megjelenése volt, akkor jogosan merülhet fel bennünk a kérdés, hogy vajon szükségünk van-e erre egyáltalán? A válasz igen és nem.

Nem: abban az értelemben, hogy lehetünk nagyon hatékony számítógépfelhasználók akkor is, ha sohasem használjuk a Unix parancsokat, és igen: abban az értelemben, hogy bizonyos feladatokat csak ezzel a módszerrel tudunk elvégezni (be kell vallani, hogy az operációs rendszer újabb és újabb verzióiban egyre csökken ezeknek a feladatoknak a száma).

10.2.2. A Terminál

A Mac OS X operációs rendszer „titkos” műveleteire a Terminál alkalmazás nyit ablakot. A Terminál program az alkalmazások között, a Segédprogramok programcsoportban található. A neve azért terminál, mert a megjelenése nagyon hasonlít a mainframe-es számítógéprendszerek működéséhez, ahol egy billentyűzet és egy monitor (terminál) segítségével tudunk parancsokat küldeni a számítógépnek. Amikor elindítjuk a Terminál alkalmazást, egy nem túl informatív programablakkal találkozunk: nem látunk mást, csak az utolsó belépésünk időpontját, majd az alatta található sorban a számítógép nevét, amelyet jelenleg használunk, és az aktuális felhasználó azonosítóját, valamint a ~ jelet, amely arra utal, hogy jelenleg a saját Home könyvtárunkban vagyunk. A kurzor szimbolizálja a számítógép „várom a parancsot” attitűdjét.

A parancsokat úgy tudjuk kiadni, hogy begépeljük azokat. Miután begépelünk egy parancsot, a számítógép végrehajtja azt és ismét megjelenik a kurzor. A parancsok többnyire angol szavak rövidített formái, amelyeket bizonyos parancsoknál kiegészíthetünk különféle kapcsolókkal, amelyek módosítják a parancs lefutását.

A Unix rendszerrel való ismerkedést érdemes néhány egyszerű paranccsal kezdeni. Ha pl. begépeljük a `cal` karaktersort, majd lenyomjuk az Enter billentyűt, a parancs hatására megjelenik az aktuális hónap naptára heti bontásban és közvetlenül alatta a parancs lefutását nyugtázó és a következő parancsra készenállást szimbolizáló kurzor. A korábban begépelte parancsokat újra előhívhatjuk a függőleges kurzormozgatónyílak segítségével: a felfelé nyíllal vissza, a lefelé nyíllal előre haladhatunk a korábban begépelte parancsok között.

10.2.3. Navigáció aUnixban

Felmerülhet a kérdés: ha nem látjuk a mappák grafikus szimbólumait és nem használhatjuk az egerünket, akkor hogyan navigálhatunk aUnixban és hogyan tekinthetjük meg a meghajtók és a mappák tartalmát?

10.2.4. Print WorkingDirectory

A pwd parancs az egyik legalapvetőbb utasítás aUnixban. Ne tévesszen meg minket a parancs Print része, ennek hatására semmi sem lesz kinyomtatva, csupán a monitoron jelenik meg, hogy jelenleg melyik az aktuális könyvtárunk.

10.2.5. List

A könyvtár tartalmának listázásához (List) használhatjuk az ls parancsot. A parancs begépelése és az Enter lenyomása után megjelenik az aktuális könyvtárunkban található összes mappa és fájl. Tartalmilag nagyon hasonló, mintha a Finderben nyitnánk meg, de természetesen formailag nagyon más: gyönyörködhetünk a karakteres felület minimalista dizájnájában. Néhány kapcsolóval kiegészítve finomíthatjuk az ls parancs lefutását:

- Az „-a” kapcsoló hatására a rejtett fájlok és mappák is megjelennek
- Ha „-aF” kapcsolót használunk, akkor a listázás során a rejtett mappák backslash jellel lesznek megjelenítve
- a „-G” kapcsoló hatására színekkel lesznek megjelenítve a mappák (kék) és programok (ciklámen).
- az „-R” kapcsoló hatására az összes almappa megjelenik az összes fájlal együtt.

10.2.6. ChangeDirectory

Ha egy mappát szeretnénk megnyitni, azt a cd paranccsal tehetjük meg, a parancs után meg kell adnunk, hogy melyik könyvtárba szeretnénk eljutni, pl: cd/Users/admin/Documents. Természetesen pontosan kell begépelnünk a könyvtárneveket és ügyelnünk kell arra is, hogy az operációs rendszer különbséget tesz a kis- és a nagybetűk között.

10.2.7. Copy

A cp parancs segítségével fájlokat és mappákat másolhatunk. A parancs után meg kell adnunk a forrásállomány vagy -mappa (amelyet másolni szeretnénk), illetve célállomány vagy -mappa nevét és elérési útját. Ha a forrásállom-

mány az aktuális mappában van, akkor nem szükséges megadnunk az elérési útját, csak a nevét. pl.:

- `cpeloadas.key/Users/admin/Documents`

10.2.8. Move

Az `mv` parancs segítségével fájlokat és mappákat nevezhetünk át illetve mozgathatunk. A parancs után meg kell adnunk a forrásállomány vagy -mappa (amelyet mozgatni vagy átnevezni szeretnénk) illetve célállomány vagy -mappa nevét és elérési útját. Ha a forrásállomány az aktuális mappában van, akkor nem szükséges megadnunk az elérési útját, csak a nevét. pl.:

- `mveloadas.key/Users/admin/Documents`

10.2.9. MakeDirectory

A Finder program Fájl menüjében található Új mappa menüpontnak felel meg az `mkdir` parancs. Az `mkdir` karaktersor után írjuk be a kívánt könyvtárnevet, üssük le az Enter billentyűt és az operációs rendszer máris létrehozza azt az aktuális mappában. Természetesen bármelyik mappában létrehozhatunk könyvtárat, de ekkor meg kell adnunk a megfelelő elérési utat is.

10.2.10. Remove

Ha fájlokat vagy mappákat akarunk törölni, csupán annyit kell tennünk, hogy az `rm` parancs után begépeljük a törlendő elem nevét. A parancs veszélyessége egyrészt abban áll, hogy egy újabb parancs kiadása nélkül nem látjuk pl. a törlendő mappa tartalmát, másrészt a parancs kiadása után nincs megerősítő kérdés, hogy tényleg törölni akarjuk-e a mappát, illetve a törlés azonnal megtörténik: a fájlok és mappák azonnal törlődnek, és nem pl. a kukába kerülnek. Ha egy mappát és annak teljes tartalmát törölni akarjuk, akkor az `rm` parancsot az `-r` kapcsolóval kell használnunk.

10.2.11. UNIX jogosultságok

Az OS X egy Unix-magra épül, a jogosultságokat pedig a Unix parancsok Terminal alkalmazásban történő megadásával tudjuk beállítani.

Minden fájl vagy könyvtár három biztonságicsoport-típussal rendelkezik:

Tulajdonos: a fájl vagy könyvtár tulajdonosa vagy létrehozója.

Csoport: a fájlhoz vagy könyvtárhoz társított csoport.

Mindenki más: bárki, aki nem a tulajdonosa a fájlnek vagy a könyvtárnak, és aki nincs hozzárendelve a fájlhoz vagy könyvtárhoz társított csoporthoz.

Minden biztonsági csoport el van látva egy kóddal, amely vezérli a csoport jogosultságait:

- **r** (olvasás) lehetővé teszi, hogy a felhasználó megtekintse az elemet, de nem végezhet módosításokat.
- **w** (írás) lehetővé teszi, hogy a felhasználó megtekintse az elemet, és módosíthassa azt.
- **x** (végrehajtás) lehetővé teszi, hogy a felhasználó parancsfájlokat vagy programokat futtasson.
- **(hozzáférés)** azt jelenti, hogy a hozzáférés ki van kapcsolva.

Ha meg szeretnénk tekinteni a Terminal alkalmazásban lévő fájlok és könyvtárak jogosultságait, írjuk be az „ls-l” parancsot. Megjelenik a fájlok vagy könyvtárak listája, megtekinthetjük a jogosultságokat, a tulajdonos és a csoport nevét, valamint a fájl vagy könyvtár nevét.

10.2.12. Unix-jogosultságok beállítása

Egy elem jogosultságait a `chmod` paranccsal lehet módosítani. A parancs szintaxisa a következő:

- `chmodsecuritygroup [changetype] [permission] [file ordirectory]`
- **u** – felhasználó
- **g** – csoport
- **o** – egyéb
- **a**ll – összes

A parancs egyes elemeinek lehetőségei az alábbiakban láthatók.

- **securitygroup** (Az a személy vagy csoport, akinek/amelynek jogosultságait meg kívánjuk változtatni)
- **changetype** (Jogosultság hozzáadása vagy kivonása)
- **„+”** jogosultság hozzáadása
- **„-”** jogosultság kivonása
- **permission** (A megváltoztatni kívánt jogosultság)
- **r** – olvasás
- **w** – írás
- **x** – végrehajtás

- fileordirectory (A módosítani kívánt fájl vagy könyvtár neve)

10.2.13. Unix Súgó

Az OS X számtalan BSD Unix-eredetű parancsot tartalmaz. A parancs használatáról a parancs „man” (kézikönyv) oldalán olvashatunk bővebben. Ha a kézikönyv oldalait ha kinyomtatnánk, akkor az több ezer oldalt tenne ki. Annak ellenére, hogy a leírásokat többnyire programozók készítik más programozók és rendszergazdák számára, az átlagos felhasználó is sokat profitálhat abból, ha átolvassa azokat.

A Man használatához nyissuk meg a Terminal alkalmazást, majd gépeljük be a „man” szót, majd a parancs nevét. A cal parancs megismeréséhez például írjuk be a Terminal ablakba, hogy „man cal”.

Nyomjuk meg a szóköz billentyűt a következő oldal megjelenítéséhez, vagy a Q billentyűt a kilépéshez.

Természetesen a man parancs használatához is kérhetünk segítséget, ehhez gépeljük be, hogy „man man”.

10.2.14. A Terminal ablakok megjelenésének módosítása

A Terminál ablak számos jellemzőjét megváltoztathatjuk. Módosíthatjuk pl. a Terminal ablakok színét annak érdekében, hogy könnyebbé tegyük a monitorról való olvasást.

Ha azt szeretnénk, hogy a Terminal ablak látható maradjon, de közben az asztal hasznos területe is a lehető legnagyobb legyen, állítsuk be úgy a Terminal ablak háttérének átlátszóságát, hogy csak a szöveg jelenjen meg, míg a Terminal ablak maradjon áttetsző.

A Beállítások elvégzéséhez válasszuk a Terminal menü Beállítások menüpontját, majd kattintsunk a Beállítások elemre, majd kattintsunk az Ablak lehetőségre.

Jelöljük ki egy beállítást a listából.

Az ablak Háttér részén kattintsunk a Szín lehetőségre, majd jelöljük ki egy színt a Színek ablakban.

A Terminal ablak áttetszővé vagy átlátszóvá tételéhez állítsuk be az Átlátszóság mértékét a csúszka segítségével.

10.2.15. A szöveg megjelenésének módosítása

A Terminal ablakban megjelenő szöveget testreszabhatjuk úgy, hogy kiválaszthatunk egy bizonyos betűtípust, betűméretet, betűszínt vagy egyéb tulajdonságot.

A Beállítások elvégzéséhez válasszuk a Terminal menü Beállítások menüpontját, majd jelöljük ki egy módosítani kívánt beállítást a Beállítások panel bal oldalán található listából.

Kattintsunk a Szöveg elemre.

A Terminal ablakban használt betűtípus módosításához kattintsunk a Módosítás gombra a Betűtípus szakaszban, majd jelöljük ki a betűtípust, a betűkészletet és betűméretet a Betűtípusok ablakban.

Ha végeztünk a beállításokkal, zárjuk be a Betűtípusok ablakot.

10.2.16. A leghasznosabb Terminál parancsok¹

iRobot

A say parancs után beírt szöveget – amerikai kiejtéssel – a gép felolvassa.

Time Machine backup alapértelmezett intervallumának testreszabása

A Time Machine alapértelmezés szerint óránként készít mentést a számítógépen tárolt adatokról. Ez a következő Terminál paranccsal módosíthatjuk:

```
sudo defaults write /System/Library/LaunchDaemons/com.apple.backupd-auto StartInterval -int 1800
```

A parancs végén található „1800” a mentések közötti időtartamot jelzi másodpercekben. Tehát a fenti parancsot kiadva félóránként lesz mentés. A két óránkénti backuphoz ezt az értéket tehát 7200-ra kell lecserélni. Jó tudni, hogy a sudo szóval kezdődő parancsok rendszer szintű utasításokat tartalmaznak, aminek első használatakor a rendszer bekéri az adminisztrátor jelszavát, ami legtöbb esetben a felhasználó fiókhoz tartozó jelszóval egyezik meg. Vendégként ezek a parancsok nem adhatók ki a jelszó nélkül.

Bejelentkező üdvözlés

A következő sudo parancs segítségével üdvözlő üzenetet helyezhetünk el a bejelentkező ablakon. A parancs:

¹ Válogatás Szöllősi Árpád: A legjobb Terminál parancsok oldaláról. Elérhető itt: <http://www.macportal.hu/tippek-trukkok/item/6-a-legjobb-termin%C3%A1l-parancsok>

```
sudo defaults write /Library/Preferences/com.apple.loginwindow
LoginwindowText "Az üzenet."
```

„Az üzenet” karaktersor helyére beírt szöveg fog megjelenni az bejelentkezéskor. Fontos, hogy az üzenetet mindig idézőjelek közé írjuk és lehetőleg ne használjunk speciális karaktereket és pontot. Az üzenet eltávolításához a következő parancsot kell kiadni:

```
sudo defaults write /Library/Preferences/com.apple.loginwindow
LoginwindowText ""
```

Játékok a Terminálban

Az UNIX örökségének hála számos régebbi játék elérhető a Terminál ablakában, pl. az Atari első játéka a Pong, Tetris vagy a Snake, Doctor vagy Hanoi. A következő parancs végére a játék nevét kell beilleszteni (pong, tertis, snake, doctor, hanoi).

```
emacs -q --no-splash -f tetris
```

Az elérhető játékok listája a

```
ls /usr/share/emacs/22.1/lisp/play/
```

paranccsal tekinthető meg.

FFView ablak fixálása

Az FFNView egy remek képnézegető program. Képregényeknél előfordul azonban, hogy az egymást követő képek nem azonos felbontásúak, ezért a program automatikusan átméretezi az ablakot a képnek megfelelően. Ez a következő Terminál paranccsal megszüntethető:

```
defaults write com.feedface.ffview udn_dont_resize_img_win 1
```

Az ablak most már állandó mérettel rendelkezik. Ha az eredménnyel nem vagyunk elégedettek, akkor a fenti parancs módosításával az alapállapot visszaállítható: az 1 helyett 0-t beírva az alkalmazás újraindítása után lép érvénybe a parancs.

Dokk ikonok mérete

Az extra nagy dokk ikonok eléréséhez engedélyezni kell a mágnes effektet a rendszerbeállítások ablak Dock elemében.

```
defaults write com.apple.dock largesize -int 512; killall Dock
```

A parancsot kiadva az ikonok a egér kurzor hatására 512x512 pixelben fognak megjelenni. A killall Dock parancs a dokk újraindításáért felelős. Az 512-t 256-ra cserélve 256x256 pixelből fognak állni az ikonok.

A web felfedezése

A Safari rengeteg részletet képes megjeleníteni egy adott weboldalról. A fejlesztőknek szánt eszköz hasznos lehet a hétköznapi felhasználók számára is:

```
defaults write com.apple.Safari WebKitDeveloperExtras -bool true
```

A Safari újraindítása után a jobb gombos menüben elérhető a Web Inspector. A funkció deaktiválható, ehhez a parancs végén az értéket false-ra kell állítani.

Az új menüpont Debug névvel jelent meg. A letilásához a parancs végén szereplő YES helyett a NO szót kell beilleszteni. Az iCal újraindítása szükséges a változtatások érvénybe léptetéséhez.

X-Ray könyvtárak QuickLook-ban

Egy mappát kiválasztva a Finderben a Space gomb lenyomásával aktiválható a QuickLook, ami a Leopárd egyik nagy újítása volt. A megszokott mappakép helyett beállítható, hogy a mappa tartalmának előnézete jelenjen meg.

```
defaults write com.apple.finder QLEnableXRayFolders -boolean YES
```

A Finder újraindítása (killall Finder) után máris látható a különbség. Az alap QuickLook visszaállításához is használhatjuk a fenti parancsot, csak a YES helyére NO-t írjunk.

Finder kilépés

A Finder Fájl menüjébe felvehető a Quit felirat az alábbi parancs kiadásával:

```
defaults write com.apple.finder QuitMenuItem -bool YES; killall Finder
```

A YES helyett NO értéket beírva visszaállítható az eredeti állapot.

Legutóbb használt elemek

A dokkokon található gyűjtőelemek közül az egyik leghasznosabb az alábbi parancs:

```
defaults write com.apple.dock persistent-others -array-add  
'{ "tile-data" = { "list-type" = 1; }; "tile-type" = "recents-tile"; }'
```

A parancs kiadása után a dokkon fellelhető gyűjtők a legutóbb megnyitott programok, vagy dokumentumok listázására is képesek. A hatás érvénybe léptetéséhez újra kell indítani a dokkot

```
killall Dock
```

A jobb egérgomb használatával testreszabhatóvá válik a kedvenc gyűjtőnk. Az eltávolításához egyszerűen csak húzzuk le a dokkról.

Egyszerűbb dokk

A 3D dokk helyett lehetőség van a Tigris operációs rendszerből ismerős dokk használatára. Ehhez a Terminál parancs a következő:

```
defaults write com.apple.dock no-glass -boolean YES; killall Dock
```

Ha mégis jobban tetszett a 3D dokk, akkor a YES elemet NO-ra cserélve állíthatjuk vissza az eredeti állapotot.

Widgetek elhelyezése az Íróasztalon

A Dashboardról bármelyik widget az Íróasztalra mozgatható. Ehez a parancs kiadása után nyissuk meg a Dashboard-ot, tartsuk lenyomva a kiszemelt widgeten a bal egérgombot, majd nyomjuk meg az F12 gombot, hogy visszatérjünk az Íróasztalra.

```
defaults write com.apple.dashboard devmode YES
```

A parancs érvénybe lépéséhez ki kell jelentkezünk, majd ismét bejelentkezni. Az alapállapot visszaállításához a YES elemet NO-ra kell cserélni, majd ismét egy ki- és bejelentkezést végrehajtani.

Kiterjesztett mentés nézet

A Mentés ablakban megadható a fájl neve, helye és formátuma. A cím mellett azonban található egy négyzet, benne egy háromszöggel. Erre kattintva egy teljesebb mentés ablak válik elérhetővé. Ha szeretnénk, hogy mindig ez az ablak legyen az alapértelmezett, adjuk ki a következő parancsot:

```
defaults write -g NSNavPanelExpandedStateForSaveMode -bool TRUE
```

A TRUE helyett FALSE szóval kiadva a parancsot visszaáll az eredeti állapot.

Képernyőképek nevének testreszabása

OS X alatt a képernyőfotók nevei "Screen shot"-tal kezdődnek, majd utána következik az elkészítés dátuma és az ideje. A

```
defaults write com.apple.screencapture name "Bármí amit akarsz"; killall SystemUIServer
```

paranccsal tetszőleges szöveget helyezhetünk a "Screen shot" helyére.

Rejtett fájlok megjelenítése

A rejtett fájlok megjelenítésére a következő parancs szolgál:

```
defaults write com.apple.finder AppleShowAllFiles TRUE; killall Finder
```

Érdemes tudni, hogy a rejtett fájlok nagy része a rendszer működéséhez szükséges állományok, amiknek sérülése (eltávolítása) kihatással lehet a rendszer működésére. Az alapállapot eléréséhez a parancsban szereplő TRUE szót FALSE-ra kell cserélnünk.

10.3. ÖSSZEFOGLALÁS, KÉRDÉSEK

10.3.1. Összefoglalás

A tízedik lecke célja az volt, hogy megismertesse a hallgatókat a Terminál használatával. Ennek során a hallgatók betekintést nyertek a Unix operációs rendszer és a Mac OS X kapcsolatába, megismerkedtek a navigáció lehetőségével, a fájlok és mappák listázásával, a másolás, az átmozgatás, a könyvtárlétrehozás és a törlés parancsaival. A lecke második felében a hallgatók ismereteket szereztek a Unix-jogosultságok és a Unix súgójának használatáról. A lecke végén a Terminál ablak beállítási lehetőségeit vizsgáltuk meg.

10.3.2. Önellenőrző kérdések

1. Mit tud a Unix operációs rendszer és az OS X kapcsolatáról?
2. Ismertesse a Terminál ablak szerepét!
3. Hogyan működik a navigáció aUnixban?
4. Mire szolgál az ls parancs?
5. Mire szolgál a cd parancs?
6. Mire szolgál a cp parancs?
7. Mire szolgál az mv parancs?
8. Mit tud a Unix-jogosultságokról?

11. AZ OS X LION TELEPÍTÉSE

11.1. CÉLKITŰZÉSEK ÉS KOMPETENCIÁK

A tizenegyedik lecke célja, hogy megismertesse a hallgatókat az OS X Lion operációs rendszer telepítésének alapvető tudnivalóival. Ennek során a hallgatók megvizsgálják az operációs rendszer telepítésének hardver- és szoftverfeltételeit, majd megismerkednek az operációs rendszer telepítésének folyamatával.

11.2. TANANYAG

- Az OS X telepítése
- A telepítés feltételei
- Szoftveres feltételek
- Megfontolandó lépések
- Az operációs rendszer telepítése
- Telepítés üres merevlemezre

11.2.1. Az OS X telepítése

Amikor megvásárolunk egy Apple számítógépet, a hardverrel együtt kapjuk az előre telepített operációs rendszert. Éppen ezért rendszerint csak két esetben kell operációsrendszert telepítenünk: az egyik ilyen eset, amikor az évek múltával az operációs rendszerünk olyan mértékben elavul, hogy nehezkessé teszi a legújabb programok telepítését, vagy az új hardverek használatát.

A másik eset, amikor sajnálatos módon tönkre megy a merevlemezünk és elkövettük azt a hibát, hogy a rendszerfájlokról nem készítettünk biztonsági mentést.

A fenti két esetben nagyon hasznos, ha tisztában vagyunk az OS X telepítésének tudnivalóival.

11.2.2. A telepítés feltételei

Az OS X Lion telepítésének egyik feltétele, hogy a számítógép hardvere megfelelő legyen. Ez többek között azt jelenti, hogy csak olyan gépre telepíthetjük az operációs rendszert, amely Intel Core 2 Duo, i3, i5, i7 vagy Xeon processzorral rendelkezik. Ha nem tudjuk, hogy a számítógépünk milyen processzorral rendelkezik, akkor nézzük meg az Alma menüA Mac Névjegye menüpontjában.

Nagy általánosságban azt mondhatjuk, hogy többnyire a 2006 után gyártott Apple számítógépek alkalmasak a Lion operációs rendszer telepítésére.

A telepítéshez legalább 20GB szabad helyel kell rendelkezünk a merevlemezünkön és minimum 2GB RAM is szükséges (de erősen ajánlott a 4GB, vagy amennyire csak lehetőségünk van).

11.2.3. Szoftveres feltételek

A másik követelmény hogy a számítógépen SnowLeopard operációs rendszer legyen. Talán furcsán hangzik, hogy az operációs rendszer telepítéséhez szoftveres feltételeknek is meg kell felelni, de ennek az az oka, hogy a Lion operációs rendszer nem kapható DVD-n, hanem csak az Appstore-on keresztül érhető el, amely a SnowLeopard operációs rendszerben jelent meg először. Ha korábbi operációs rendszerünk van, akkor először meg kell vásárolnunk a SnowLeopard operációs rendszert és utána tudjuk telepíteni a Lion-t.

Ha pontosabban akarunk fogalmazni, akkor az előbbieken elmondottakat módosítanunk kell annyiban, hogy ez csak akkor igaz, ha úgy szeretnénk telepíteni a Lion-t, hogy minden fájlunk és programunk megmaradjon. Ha ún. CleanInstallt készítünk, akkor akár a Leopard operációs rendszer megléte esetén is telepíthetjük a Liont.

11.2.4. Megfontolandó lépések

Nem kötelező, de nagyon hasznos, ha a telepítés előtt teljes biztonsági mentést készítünk a fájljainkról. Az új operációs rendszer telepítése az esetek 99,99 százalékában zökkenőmentesen zajlik, de nagyon sok bosszúságtól megkímélhetjük magunkat, ha a 0,01 százaléknak sem adunk esélyt.

Megfontolandó a FileVault kikapcsolása a telepítés idejére (a titkosított fájlok és mappák visszakódolása jelentősen meghosszabbíthatja és bonyolultabbá teheti a telepítés folyamatát). A telepítés után természetesen visszakapcsolhatjuk a szolgáltatást.

Az operációs rendszer telepítése előtt ellenőrizzük, hogy az új operációs rendszer támogatja-e a számunkra létfontosságú programok használatát. Ha nem támogatja, akkor meg kell vizsgálnunk, hogy tudjuk-e a programot helyettesíteni más programmal? Ha ez nem lehetséges, akkor érdemes megfontolni, hogy a merevlemezünkön meghagyjuk a régi operációs rendszert és létrehozunk egy új partíciót az új operációs rendszernek, amelyre feltelepíthetjük azt.

11.2.5. Az operációs rendszer telepítése

A telepítés során érdemes a számítógépet (amennyiben hordozható gépet használunk) hálózati tápellátásra kapcsolni. Ennek az egyik oka az, hogy a telepítési folyamat az operációs rendszer telepítőjének letöltésével együtt akár több órát is igénybe vehet, illetve a telepítés során a rendszer ellenőrzi, hogy meggettük-e ezt az óvintézkedést és figyelmeztet minket, ha nem.

Nyissuk meg az Appstore programot, majd keressük meg a Lion operációs rendszert. Kiklikeljünk a Lion feliratra, amelynek eredményeként (az Apple ID megadása után) megkezdődik a program letöltése (kb. 4 GB). A letöltés befejezése után a telepítőprogram automatikusan megnyílik. Kiklikeljünk az Install gombra.

Miután elolvastuk a szoftver használatának feltételeit és egyet is értünk velük, klikkeljünk az Agree, majd ismét az Agree gombra, majd válasszuk ki, hogy melyik merevlemez melyik partíciójára szeretnénk az operációs rendszert telepíteni. Kiklikeljünk az Install gombra és adjuk meg a rendszergazda jelszavát. A számítógép 20-30 perc alatt kicsomagolja a telepítőfájlokat a merevlemezre és a folyamat végén a számítógép újraindul. Amennyiben olyan merevlemezre telepítettük a Lion operációs rendszert, amelyiken korábban már az OS X SnowLeopard változatát használtuk, akkor a telepítés a gép újraindulásával be is fejeződött. Az újraindulás után esetleg kaphatunk néhány figyelmeztetést, hogy mely, korábban telepített programok nem kompatibilisek az operációs rendszer frissen telepített változatával.

11.2.6. Telepítés üres merevlemezre

Ha az operációs rendszert egy üres, vagy frissen formázott merevlemezre telepítettük, akkor a telepítést követő első újraindítás után be kell állítanunk néhány jellemzőt:

Az első képernyő az ún. Welcome képernyő. Állítsuk be, hogy milyen országban vagyunk, majd klikkeljünk a Continue gombra.

Állítsuk be, hogy milyen billentyűzetet használunk. Ez többek között azért fontos, hogy elkerüljük pl. az „y” és a „z” felcserélését. Kiklikeljünk a Continue gombra.

Válasszuk ki a hálózatunk típusát, majd klikkeljünk a Continue gombra.

A következő képernyő lehetőséget nyújt arra, hogy korábbi OS X vagy Windows operációs rendszerünkből számtalan adatot, programot (csak OS X-nél) stb. importáljunk. A folyamat végén klikkeljünk a Continue gombra.

Adjuk meg az Apple ID-nket, vagy ha nem rendelkezünk ilyennel, akkor lehetőségünk van azt most elkészíteni. Kiklikeljünk a Continue gombra.

Adjuk meg regisztrációs adatainkat, majd kiklikeljünk a Continue gombra.

Hozzuk létre a rendszergazda felhasználót, adjuk meg a nevét és jelszavát, majd kiklikeljünk a Continue gombra.

Válasszunk egy profilképet az imént létrehozott felhasználóhoz. A képet elkészíthetjük (iMac és Macbook esetén) a beépített kamerával is.

Ezzel a legfontosabb beállításokat elvégeztük, máris megkezdhetjük az operációs rendszerünk használatát.

11.2.6. A Mac OS X újratelepítése

Bizonyos körülmények között szükségünk lehet arra, hogy a Mac OS X operációs rendszerünket újratelepítsük. A Mac OS X rendszert újratelepíthetjük úgy is, hogy az a telepítés során megőrzi a korábbi fájljainkat és felhasználók beállításait. Fontos tudni, hogy a Mac OS X operációs rendszer újratelepítéséhez csatlakoztatni kell a gépünket az internethez.

Válasszuk ki az Apple menü Újraindítás menüpontját, majd tartsuk lenyomva a Command és az R billentyűket a számítógép újraindítása közben.

Jelöljük ki a Mac OS X újratelepítése lehetőséget, majd kattintsunk a Folytatás gombra.

A telepítés megkezdéséhez a képernyőn megjelenő útmutatásokat kell követnünk: a lemez kijelölésére szolgáló panelen jelöljük ki az aktuális Mac OS X lemezt (rendszerint csak egy érhető el).

A telepítés indításához kattintsunk a Telepítés gombra!

A Mac OS X Lion tartalmaz egy beépített helyreállító lemezt, amellyel szükség esetén újratelepíthetjük a Mac OS X operációs rendszert, kijavíthatjuk egy már telepített operációs rendszer hibáit, visszaállíthatunk egy Time Machine biztonsági mentést, és számos egyéb feladatot végrehajthatunk. A helyreállító lemez használatához indítsuk újra a számítógépet, miközben lenyomva tartjuk a Command és az R billentyűt.

11.2.6. A Mac OS X törlése és újratelepítése

A MAC OS X operációs rendszer korszerű és rendkívül stabil operációs rendszer. Ennek ellenére előfordulhat (leginkább vírusfertőzések következtében vagy ha titkosítottuk merevlemezünk tartalmát és elfelejtettük a belépéshez és a titkosításhoz használt jelszavainkat stb.), hogy szükségessé válik az operációs

rendszer eltávolítása a számítógépről. Ha ez nem az utóbbi ok miatt következik be, akkor érdemes a dokumentumainkat egy biztonságos tárolóra lementeni az operációs rendszer eltávolításának megkezdése előtt. Arra is érdemes odafigyelni, hogy ha hordozható számítógépet használunk (MacBook, MacBook Pro, MacBook Air) akkor a számítógépet csatlakoztassuk a hálózati töltőhöz a művelet megkezdése előtt. Azt is fontos tudni, hogy az operációs rendszer eltávolítása és újratelepítése internetkapcsolatot igényel.

Az operáció rendszer eltávolításához válasszuk ki az Apple menü Újraindítás elemét, majd tartsuk lenyomva a Command és az R billentyűket a számítógép újraindítása közben, majd jelöljük ki a „Lemezkezelő” elemet, illetve kattintsunk a Folytatás gombra. Jelöljük ki az indítólemezt a bal oldali listából, majd kattintsunk a Törlés lapra.

A Formázás legördülő menüben jelöljük ki a Mac OS bővített (naplózott) elemet, majd írjunk be egy nevet a lemezhez, majd kattintsunk a Törlés gombra.

Miután a lemez törölve lett, válasszuk a Lemezkezelő menüből a Kilépés a Lemezkezelőből elemet.

Jelöljük ki a Mac OS X újratelepítése lehetőséget, majd kattintsunk a Folytatás gombra, és kövessük a képernyőn megjelenő kövesse az utasításokat.

A lemez újratelepítéséhez válasszuk ki az Apple menü Újraindítás menüpontját, majd tartsuk lenyomva a Command és az R billentyűket a számítógép újraindítása közben.

Jelöljük ki a Mac OS X újratelepítése lehetőséget, majd kattintsunk a Folytatás gombra.

A telepítés megkezdéséhez a képernyőn megjelenő útmutatásokat kell követnünk: a lemez kijelölésére szolgáló panelen jelöljük ki az aktuális Mac OS X lemezt (rendszerint csak egy érhető el).

A telepítés indításához kattintsunk a Telepítés gombra!

A Mac OS X Lion tartalmaz egy beépített helyreállító lemezt, amellyel szükség esetén újratelepíthetjük a Mac OS X operációs rendszert, kijavíthatjuk egy már telepített operációs rendszer hibáit, visszaállíthatunk egy Time Machine biztonsági mentést, és számos egyéb feladatot végrehajthatunk. A helyreállító lemez használatához indítsuk újra a számítógépet, miközben lenyomva tartjuk a Command és az R billentyűt.

11.3. ÖSSZEFOGLALÁS, KÉRDÉSEK

11.3.1. Összefoglalás

A tizenegyedik lecke célja az volt, hogy megismertesse a hallgatókat az OS X Lion operációs rendszer telepítésének alapvető tudnivalóival. Ennek során a hallgatók megvizsgálták az operációs rendszer telepítésének hardver- és szoftverfeltételeit, majd megismerkedtek az operációs rendszer telepítésének folyamatával.

11.3.2. Önellenőrző kérdések

- Ismertesse az OS X Lion telepítésének szoftveres feltételeit!
- Ismertesse az OS X Lion telepítésének hardveres feltételeit!
- Ismertesse az operációs rendszer telepítésének folyamatát!

12. ÖSSZEFOGLALÁS

12.1. TARTALMI ÖSSZEFOGLALÁS

A második lecke célja az volt, hogy a hallgató rendelkezzen az OS X operációs rendszer és az Apple számítógépek használatának megkezdéséhez szükséges legalapvetőbb ismeretekkel. Ennek során a hallgatók megismerték az Apple számítógépek közül az asztali és a hordozható típusokat, ismereteket szereztek az OS X operációs rendszerről, megvizsgálták az ablakok megjelenését az operációs rendszerben, és elsajátították a kijelentkezést, a számítógép kikapcsolását, újraindítását és a számítógép elaltatását.

A harmadik leckében az OS X testreszabásával foglalkoztunk, amit a rendszerbeállításokon keresztül tehetünk meg. Ennek során megismerkedtünk a rendszerbeállítások közül a legfontosabb elemekkel:

- Bluetooth
- CD és DVD
- Dátum és idő
- Asztal és képernyőkímélő
- Kijelzők
- Energiatakarékosság
- Általános
- iCloud
- Billentyűzet
- Nyelv és szöveg
- Mail, kontaktok és naptárak
- Egér
- Szoftverfrissítés
- Hang
- Univerzális hozzáférés

A negyedik lecke célja az volt, hogy megismertesse a hallgatókat a navigáció és a fájlkezelés legfontosabb tudnivalóival. Ennek során a hallgatók ismereteket szereztek a Saját könyvtár tartalmáról és az OS X mappastruktúrájáról. A lecke második részében a hallgatók ismereteket szereztek a Finder alkalmazásról, megvizsgálták az Oldalsáv szimbólumait, elsajátították az Eszközsor használatát. Megismerték a nézet típusokat, különbséget tudtak tenni az Ikon nézet,

Lista nézet, Oszlop nézet és a Cover Flow nézet között. A lecke végén megvizsgáltuk, hogyan lehet keresni a Finderben.

Az ötödik fejezet célja az volt, hogy megismertesse a hallgatókat a Dock és a Spotlight jellemzőinek alapvető ismereteivel. Ennek során szót ejtettünk a Dock beállításairól, a Launchpad szerepéről, a Dashboard funkciójáról és a MissionControl működéséről.

A lecke végén a Spotlight használatával ismerkedtünk meg.

A hatodik leckében az adataink biztonságáról volt szó. Vizsgálódásaink során szót ejtettünk a kibetér árnyoldalairól és arról, hogyan védekezhetünk a gépünket érő támadások ellen. Szó volt a szoftverfrissítés fontosságáról és módjáról, a tűzfal beállításairól, a vírusokról, az adattitkosításról, a biztonsági mentések készítéséről és ezzel kapcsolatosan a Time Machine elindításáról és beállításairól.

A hetedik fejezet célja az volt, hogy megismertesse a hallgatókat a hálózati beállítások és a csoportmunkához szükséges fájl- és mappamegosztás alapjaival. Ennek során beszéltünk az internetre való kapcsolódás lehetőségeiről, az otthoni hálózatról, és a vezeték nélküli hálózat automatikus és kézi beállításairól.

A lecke második felében szót ejtettünk a fájlmeosztás lehetőségeiről, szó volt az AirDrop, a Nyilvános mappa és tetszőleges mappák megosztásának beállításairól és a felhasználók jogosultságairól.

A kilencedik lecke célja az volt, hogy megismertesse a hallgatókat az OS X alkalmazások legfontosabb jellemzőivel. Ennek során a hallgatók betekintést nyertek a Számológép, a Szótár használatának alapjaiba. Megismerkedtek a FaceTime program funkciójával, a videohívások kezdeményezésének lehetőségeivel és a programból való kijelentkezés módjával.

A lecke során a hallgatók megismerték a GarageBand használatának alapjait, elsajátították az iCal programban az események és emlékeztetők létrehozásának tudnivalóit.

A lecke második felében a hallgatók megvizsgálták az Automator használatának lehetőségeit, megismerkedtek a műveletek és a munkafolyamatok fogalmával és ez utóbbi felépítésével. Elsajátították a munkafolyamat futtatásának és mentésének tudnivalóit.

A lecke utolsó részében a hallgatók a Quick Time Player használatát sajátították el, melynek során az alábbi témaköröket érintették:

- Mozgóképek megjelenítése,

- Mozgóképfeliratozásának megtekintése,
- Mozgóképfeliratozásának kiválasztása,
- Mozgóképfelvétele,
- Képfelvétele rögzítése,
- Mozgóképfelvétele szerkesztése,
- Teljes mozgóképfeliratozás hozzáadása az aktuális mozgóképfeliratozáshoz,
- Mozgóképfeliratozás vagy mozgóképfeliratozás klip lerövidítése,
- Mozgóképfeliratozások exportálása internetre,
- Mozgóképfeliratozás exportálása más formátumban,
- Mozgóképfeliratozások megosztása másokkal.

A tizedik lecke célja az volt, hogy megismertesse a hallgatókat a Terminál használatával. Ennek során a hallgatók betekintést nyertek a Unix operációs rendszer és a Mac OS X kapcsolatába, megismerkedtek a navigáció lehetőségével, a fájlok és mappák listázásával, a másolás, az átmozgatás, a könyvtárlétrehozás és a törlés parancsaival. A lecke második felében a hallgatók ismereteket szereztek a Unix-jogosultságokról és a Unix súgójának használatáról. A lecke végén a Terminál ablak beállítási lehetőségeit vizsgáltuk meg.

A tizenegyedik lecke célja az volt, hogy megismertesse a hallgatókat az OS X Lion operációs rendszer telepítésének alapvető tudnivalóival. Ennek során a hallgatók megvizsgálták az operációs rendszer telepítésének hardver- és szoftverfeltételeit, majd megismerkedtek az operációs rendszer telepítésének folyamatával.

13. KIEGÉSZÍTÉS

13.1. ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra:	Mac Mini asztali számítógép.....	16
2. ábra:	iMac asztali számítógép.....	17
3. ábra:	MacPro asztali számítógép	17
4. ábra:	MacBook Pro hordozható számítógép.....	18
5. ábra:	MacBook Air hordozható számítógép.....	18
6. ábra:	Az Alma menü menüpontjai	22
7. ábra:	A Mac OS X rendszerbeállítások elemei.....	26
8. ábra:	Bluetooth eszközök listája a rendszerbeállításokban	27
9. ábra:	A CD és DVD menüpont beállításai a rendszerbeállításokban.....	28
10. ábra:	A dátum és idő beállításai a rendszerbeállításokban	29
11. ábra:	Az íróasztal beállításai a rendszerbeállításokban	31
12. ábra:	A képernyővédő beállításai a rendszerbeállításokban	32
13. ábra:	Az kijelző beállításai a rendszerbeállítások VGA menüpontjában ..	33
14. ábra:	Az energiatakarékosság beállításai a rendszerbeállításokban.....	34
15. ábra:	Az általános beállítások a rendszerbeállítások menüben	35
16. ábra:	Az iCloud beállításai a rendszerbeállításokban.....	36
17. ábra:	Az billentyűzet beállításai a rendszerbeállítások Billentyűzet menüpontjában	37
18. ábra:	A nyelvi beállítások a rendszerbeállítások Nyelv menüpontjában	38
19. ábra:	A mail, kontaktok, naptárak beállításai a rendszer- beállításokban.....	39
20. ábra:	Az egér beállításai a rendszerbeállításokban.....	40
21. ábra:	A Szoftverfrissítés jellemzői a rendszerbeállítások - Telepített szoftver menüpontjában	41
22. ábra:	A kimenet jellemzőinek beállítása a rendszerbeállítások - Hang menüpontjában	42
23. ábra:	Az Látás panel jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások univerzális hozzáférés menüpontjában	43
24. ábra:	Az Hallás panel jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások univerzális hozzáférés menüpontjában	44
25. ábra:	Az billentyűzet jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások univerzális hozzáférés menüpontjában	46
26. ábra:	Az egér jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások - univerzális hozzáférés menüpontjában	47
27. ábra:	A Saját könyvtár a Finderben	52

28. ábra:	Az Összes fájlom mappa tartalma a Finderben	55
29. ábra:	Az oldalsáv szimbólumai.....	56
30. ábra:	Az Eszközsor testreszabása.....	58
31. ábra:	Az ikon nézet a Finderben	59
32. ábra:	A lista nézet a Finderben	60
33. ábra:	Az oszlop nézet a Finderben	61
34. ábra:	A Cover Flow nézet a Finderben	62
35. ábra:	A Dock beállításai.....	66
36. ábra:	A Launchpad elemei	68
37. ábra:	A Mission Control elemei.....	69
38. ábra:	A Spotlight találati listája	70
39. ábra:	Az általános jellemzők beállításai a rendszerbeállítások Biztonság és adatvédelem menüpontjában	76
40. ábra:	Az adatvédelem jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások Biztonság és adatvédelem menüpontjában	78
41. ábra:	Az tűzfal jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások Biztonság és adatvédelem menüpontjában	79
42. ábra:	A FileVault jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások Biztonság és adatvédelem menüpontjában	81
43. ábra:	Az Time Machine jellemzőinek a beállításai a Rendszerbeállításokban.....	83
44. ábra:	Az vezeték nélküli hálózat jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások Hálózat menüpontjában.....	89
45. ábra:	Az vezetékes hálózat jellemzőinek a beállításai a rendszerbeállítások Hálózat menüpontjában.....	90
46. ábra:	Az AirDrop vezeték nélküli kapcsolat beállításai	92
47. ábra:	A Számológép program interfésze.....	105
48. ábra:	A Szótár alkalmazás	106
49. ábra:	A GarageBand alkalmazás.....	108
50. ábra:	az iCal alkalmazás	109
51. ábra:	Az Automator alkalmazás	116
52. ábra:	121	